

การศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมาย
ของคำว่า *ເໄປ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ມາ* /mawk/ ‘มา’ ในภาษาเขมรกับสำนวนแปลภาษาไทย

นายกฤตกร สารกิจ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2562
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A COMPARATIVE STUDY OF THE SYNTACTIC PATTERNS AND MEANINGS OF
ទៅ /tɨv/ 'go' AND *មក* /mɔk/ 'come' IN KHMER
AND THEIR THAI TRANSLATION

Mr. Krittakorn Sarakit

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Thai
Department of Thai
Faculty of Arts
Chulalongkorn University
Academic Year 2019
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และ
ความหมายของคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/
‘มา’ ในภาษาเขมรกับสำนวนแปลภาษาไทย

โดย

นายกฤตกร สารกิจ

สาขาวิชา

ภาษาไทย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

อาจารย์ ดร.ไกล่รุ่ง อามระดิษ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาส โปธิแพทย์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีคณะอักษรศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรเดช โชติอุดมพันธ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.ดาวเรือง วิทยารัฐ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(อาจารย์ ดร.ไกล่รุ่ง อามระดิษ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาส โปธิแพทย์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทองทิพย์ พูลลาภ)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรวรรณ บุญยฤทธิ์)

กฤตกร สารกิจ : การศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และ ความหมายของคำว่า *ទៅ* /tiv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ในภาษาเขมรกับสำนวนแปลภาษาไทย (A COMPARATIVE STUDY OF THE SYNTACTIC PATTERNS AND MEANINGS OF *ទៅ* /tiv/ ‘go’ AND *មក* /mɔɔk/ ‘come’ IN KHMER AND THEIR THAI TRANSLATION) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : อ.ดร.ไกล้รุ่ง อามระดิษ, อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม : ผศ.ดร. วิภาส โปธิแพทย์, 145 หน้า

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า *ទៅ* /tiv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ในภาษาเขมรและเปรียบเทียบรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำทั้งสองกับสำนวนแปลภาษาไทย โดยเก็บข้อมูลจากนวนิยายภาษาเขมรและฉบับแปลเป็นภาษาไทย

ผลการศึกษาพบว่าคำว่า *ទៅ* /tiv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ในภาษาเขมรปรากฏในกริยาวลีและบุพบทลี ในกริยาวลี คำทั้งสองปรากฏเป็นทั้งกริยาเดี่ยวและปรากฏร่วมกับคำกริยาอื่น เมื่อปรากฏเป็นกริยาเดี่ยวมีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ทางกายภาพและทิศทางการเคลื่อนที่ เมื่อปรากฏร่วมกับคำกริยาอื่น ๆ สามารถปรากฏในตำแหน่งหน้าคำกริยา มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ทางกายภาพหรือการเคลื่อนที่ทางความคิดและทิศทางการเคลื่อนที่ ปรากฏระหว่างคำกริยา มีความหมายแสดงทิศทาง และปรากฏหลังคำกริยา มีความหมายแสดงทิศทาง การเปลี่ยนสถานภาพ การณ์ลักษณะ และเจตนาของประโยค เมื่อคำทั้งสองปรากฏในบุพบทลีมีความหมายแสดงความสัมพันธ์ทางพื้นที่ ความสัมพันธ์ทางเวลา และความสัมพันธ์ทางปริมาณ

เมื่อพิจารณาสำนวนแปล พบว่ามี 3 ลักษณะ คือ 1) สามารถแปลเป็นคำว่า *ไป* และ *มา* ในภาษาไทยได้อย่างเทียบเท่า เมื่อคำทั้งสองปรากฏเป็นกริยาเดี่ยว ปรากฏหน้าคำกริยา ปรากฏระหว่างคำกริยา ปรากฏหลังคำกริยา (ยกเว้นความหมายแสดงเจตนาของประโยค) และปรากฏในบุพบทลี (ยกเว้นความหมายแสดงความสัมพันธ์ทางปริมาณ) 2) แปลเป็นคำว่า *ไป* และ *มา* ในภาษาไทยได้ แต่ต้องปรับรูปแบบทางวากยสัมพันธ์เมื่อปรากฏหลังคำกริยาแสดงทิศทางและการณ์ลักษณะ และ 3) แปลเป็นคำว่า *ไป* และ *มา* ในภาษาไทยไม่ได้เมื่อปรากฏระหว่างคำกริยา (พบเฉพาะเมื่อมีคำกริยา *រក* /rɔɔk/ ‘หา’ ตามมา) ปรากฏหลังคำกริยาแสดงเจตนาของประโยค และปรากฏในบุพบทลีแสดงความสัมพันธ์ทางปริมาณ

ภาควิชา	ภาษาไทย	ลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชา	ภาษาไทย	ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก.....
ปีการศึกษา	2562	ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาร่วม.....

5980104022 : MAJOR THAI

KEYWORDS : SYNTAX / MEANING / TRANSLATION

Krittakorn Sarakit: A COMPARATIVE STUDY OF THE SYNTACTIC PATTERNS AND MEANINGS OF *ទៅ* /*tiv*/ ‘go’ AND *មក* /*mɔɔk*/ ‘come’ IN KHMER AND THEIR THAI TRANSLATION. Advisor: Klairung Amratisha, Ph.D., Co-advisor: Asst.Prof.Vipas Pothipath, Ph.D., 145 pp.

This thesis aims to study the syntactic patterns and meanings of *ទៅ* /*tiv*/ ‘go’ and *មក* /*mɔɔk*/ ‘come’ in Khmer language and compare them with the patterns and meanings of the Thai translations. Data used in this study were collected from Khmer novels and the translated versions in Thai language.

It is found that *ទៅ* /*tiv*/ ‘go’ and *មក* /*mɔɔk*/ ‘come’ in Khmer appear in verb phrases and prepositional phrases. In the verb phrase, these two words can occur as a single verb and occur with other verbs. As a single verb, their meanings indicate both physical movement and direction. When *ទៅ* /*tiv*/ ‘go’ and *មក* /*mɔɔk*/ ‘come’ are positioned before other verbs, their meanings convey physical or abstract movement and direction but their meanings will indicate only the direction when these two words occur between other verbs. In the case when *ទៅ* /*tiv*/ ‘go’ and *មក* /*mɔɔk*/ appear after other verbs, their meanings can reveal direction, changes of status, aspects, and intentions in sentences.

Concerning the Thai translation, three aspects are found. 1) These two words can be translated as /*pay*/ ‘go’ and /*maa*/ ‘come’ equivalently when they appear as a single verb, in the verb phrase (except when they occur after verbs and imply intentions of the sentences) and in the prepositional phrase (except when they signify quantity). 2) When *ទៅ* /*tiv*/ ‘go’ and *មក* /*mɔɔk*/ ‘come’ occur after other verbs and convey the direction and aspect, they may be translated to /*pay*/ ‘go’ and /*maa*/ ‘come’ in Thai but the syntactic pattern of the translated sentence must be partly changed. And 3) The words *ទៅ* /*tiv*/ ‘go’ and *មក* /*mɔɔk*/ ‘come’ cannot be translated as /*pay*/ ‘go’ and /*maa*/ ‘come’ in Thai in three cases, namely when they occur between some verbs (particularly when they are followed by the word *រក* /*ɔɔk*/ ‘look for’, when they appear after verbs and signify intention in the sentence, and when they occur in the prepositional phrase implying relationship in terms of quantity.

Department:	Thai	Student’s Signature.....
Field of Study:	Thai	Advisor’s Signature.....
Academic Year:	2019	Co-advisor’s Signature.....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ไกล่รุ่ง อามระดิษ ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ทำให้ผู้วิจัยได้ศึกษาภาษาเขมรในหัวข้อที่ตนสนใจ ขอกราบขอบพระคุณความกรุณาของครูที่มอบความรู้ทางวิชาการ แนะนำแนวทางการทำงานต่าง ๆ ทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงได้

ขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร.วิภาส โพธิแพทย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่กรุณาให้ความรู้ทางภาษาศาสตร์อันประโยชน์อย่างมากต่อวิทยานิพนธ์นี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ดาวเรือง วิทยารัฐ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.ทองทิพย์ พูลลาภ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.อรวรรณ บุญยฤทธิ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เมตตาและให้คำแนะนำต่าง ๆ ทำให้วิทยานิพนธ์นี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอบคุณเพื่อน ๆ อักษรศาสตร์ จุฬาฯ รุ่นที่ 80 คุณปานิสรา เล่าหลาย คุณพิมพ์ภัทร ชุมแก้ว คุณชนะพล ปานสมบัติ คุณพิมพ์วิภา พินิจ คุณปัทมาภรณ์ ผ่องแผ้ว คุณประภัสสร ธิรัตน์ และคนอื่น ๆ ที่ไม่ได้เอ่ยชื่อ กัลยาณมิตรที่คอยให้กำลังใจ ช่วยเติมพลังในยามที่ผู้วิจัยเหน็ดเหนื่อยจากการทำงานต่าง ๆ

ขอบคุณเพื่อน ๆ ปริญญาโท (รหัสนิสิต 59) คุณนครินทร์ สำเภาพล คุณญาณิศา สระบัว คุณกัณวัฒน์ สุขากัณวัฒน์ คุณนพดล บุญกัน และคุณอรจิรา คงสมจิตต์ ที่ช่วยสนับสนุนกันและกัน เต็มกำลังใจให้กันเสมอมา

ขอบพระคุณอาจารย์ ขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ ที่สถาบันภาษาไทยสิรินธร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยเฉพาะคณาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย กลุ่มประสบการณ์ การเรียนรู้การสื่อสารและภาษา อ.ศักดิ์ชัย ตระกูลเลิศงาม อ.ชอุณหฤทธิกร จิรวรรกิจ และ อ.โสภิตา โอชาพันธ์ สำหรับทุก ๆ กำลังใจที่มอบให้กัน ทำให้ผู้วิจัยมีรอยยิ้ม มีแรงในการทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จลุล่วงได้

ท้ายที่สุด ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อเรืองยศ และคุณแม่จันทรา สารกิจ คุณพ่อและคุณแม่ที่สนับสนุน ให้ผู้วิจัยได้ทำในสิ่งที่ตนเองรัก ทำให้ลูกเป็นลูกในทุกวันนี้

กฤตกร สารกิจ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	8
1.4 ขอบเขตและข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย.....	9
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย.....	10
1.6 นิยามศัพท์สำคัญที่ใช้ในงานวิจัย.....	11
1.7 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	11
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม.....	13
2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	13
2.1.1 แนวคิดเรื่องคำกริยาแสดงการเคลื่อนไหว.....	13
2.1.2 แนวคิดเรื่องหน่วยสร้างกริยาเรียง.....	14
2.1.3 แนวคิดเรื่องการกลายเป็นคำไวพจน์ของคำกริยา.....	17
2.1.4 แนวคิดเรื่องการแปรวรรณกรรม.....	24
2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	25
2.2.1 เอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคำว่า <i>ទៅ</i> /tiv/ ‘ไป’ และ <i>មក</i> /mɔɔk/ ‘มา’ ในภาษาเขมรและคำว่า ไป และ มา ในภาษาไทย.....	25
2.2.2 เอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับหน่วยสร้างกริยาเรียงในภาษาเขมรและภาษาไทย.....	30
2.2.3 เอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการแปลคำว่า ไป และ มา ในภาษาไทยเป็นภาษาอื่น ๆ.....	34

บทที่ 3 รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า <i>เฝ้า</i> /tɨv/ ‘ไป’ และ <i>ยัก</i> /mɔɔk/ ‘มา’ ในภาษาเขมร.....	36
3.1 รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า <i>เฝ้า</i> /tɨv/ ‘ไป’ และ <i>ยัก</i> /mɔɔk/ ‘มา’ ในภาษาเขมรที่ปรากฏในกริยาวลี.....	36
3.1.1 ปรากฏในกริยาวลีที่ประกอบด้วยกริยาเดียว.....	36
3.1.2 ปรากฏในกริยาวลีที่ประกอบด้วยกริยาหลายคำ.....	41
3.2 รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า <i>เฝ้า</i> /tɨv/ ‘ไป’ และ <i>ยัก</i> /mɔɔk/ ‘มา’ ในภาษาเขมรที่ปรากฏในบุพบทวลี.....	72
บทที่ 4 สำนวนแปลภาษาไทยที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า <i>เฝ้า</i> /tɨv/ ‘ไป’ และ <i>ยัก</i> /mɔɔk/ ‘มา’ ในภาษาเขมร.....	82
4.1 สำนวนแปลภาษาไทยที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า <i>เฝ้า</i> /tɨv/ ‘ไป’ และ <i>ยัก</i> /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏในกริยาวลี.....	82
4.1.1 สำนวนแปลภาษาไทยที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมาย ของคำว่า <i>เฝ้า</i> /tɨv/ ‘ไป’ และ <i>ยัก</i> /mɔɔk/ ‘มา’ ซึ่งปรากฏในกริยาวลีที่ประกอบด้วย กริยาเดียว.....	82
4.1.2 สำนวนแปลภาษาไทยที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของ คำว่า <i>เฝ้า</i> /tɨv/ ‘ไป’ และ <i>ยัก</i> /mɔɔk/ ‘มา’ ซึ่งปรากฏในกริยาวลีที่ประกอบด้วยกริยา หลายคำ.....	88
4.2 สำนวนแปลภาษาไทยที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า <i>เฝ้า</i> /tɨv/ ‘ไป’ และ <i>ยัก</i> /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏในบุพบทวลี.....	125
บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย.....	135
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	135
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	137
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	139
รายการอ้างอิง.....	141
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	145

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า <i>เฝ้า</i> /tɨv/ ‘ไป’ และ <i>ยัก</i> /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏเป็นกริยาเดียวในกริยาวลี.....	40
ตารางที่ 2 รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า <i>เฝ้า</i> /tɨv/ ‘ไป’ และ <i>ยัก</i> /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏหน้าคำกริยาอื่นในกริยาวลี.....	46
ตารางที่ 3 รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า <i>เฝ้า</i> /tɨv/ ‘ไป’ และ <i>ยัก</i> /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏระหว่างคำกริยาในกริยาวลี.....	51
ตารางที่ 4 รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า <i>เฝ้า</i> /tɨv/ ‘ไป’ และ <i>ยัก</i> /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการเคลื่อนที่ในกริยาวลี).....	56
ตารางที่ 5 รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า <i>เฝ้า</i> /tɨv/ ‘ไป’ และ <i>ยัก</i> /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการสื่อสารในกริยาวลี).....	59
ตารางที่ 6 รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า <i>เฝ้า</i> /tɨv/ ‘ไป’ และ <i>ยัก</i> /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการมองเห็น) ในกริยาวลี.....	62
ตารางที่ 7 รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า <i>เฝ้า</i> /tɨv/ ‘ไป’ และ <i>ยัก</i> /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงเปลี่ยนแปลงและหายไปในกริยาวลี).....	66
ตารางที่ 8 รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า <i>เฝ้า</i> /tɨv/ ‘ไป’ และ <i>ยัก</i> /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยาช่วยแสดงการณั้ลักษณะ.....	69
ตารางที่ 9 รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า <i>เฝ้า</i> /tɨv/ ‘ไป’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยาช่วยแสดงเจตนาของประโยค.....	71
ตารางที่ 10 รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า <i>เฝ้า</i> /tɨv/ ‘ไป’ และ <i>ยัก</i> /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏในบุพบทวลีบอกความสัมพันธ์ทางพื้นที่.....	75
ตารางที่ 11 รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า <i>เฝ้า</i> /tɨv/ ‘ไป’ และ <i>ยัก</i> /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏในบุพบทวลีบอกความสัมพันธ์ทางเวลา.....	79
ตารางที่ 12 รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า <i>เฝ้า</i> /tɨv/ ‘ไป’ และ <i>ยัก</i> /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏในบุพบทวลีบอกความสัมพันธ์ทางปริมาณ.....	81
ตารางที่ 13 สำนวนแปลภาษาไทยที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า <i>เฝ้า</i> /tɨv/ ‘ไป’ และ <i>ยัก</i> /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏเป็นกริยาเดียวในกริยาวลี.....	87
ตารางที่ 14 สำนวนแปลภาษาไทยที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า <i>เฝ้า</i> /tɨv/ ‘ไป’ และ <i>ยัก</i> /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏหน้าคำกริยาอื่นในกริยาวลี.....	93

ตารางที่ 15	สำนวนแปลภาษาไทยที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า <i>เดี</i> /tɨv/ ‘ไป’ และ <i>ยัก</i> /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏระหว่างคำกริยาอื่นในกริยาวลี.....	99
ตารางที่ 16	สำนวนแปลภาษาไทยที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า <i>เดี</i> /tɨv/ ‘ไป’ และ <i>ยัก</i> /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการเคลื่อนที่).....	105
ตารางที่ 17	สำนวนแปลภาษาไทยที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า <i>เดี</i> /tɨv/ ‘ไป’ และ <i>ยัก</i> /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการสื่อสาร).....	111
ตารางที่ 18	สำนวนแปลภาษาไทยที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า <i>เดี</i> /tɨv/ ‘ไป’ และ <i>ยัก</i> /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการมองเห็น).....	115
ตารางที่ 19	สำนวนแปลภาษาไทยที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า <i>เดี</i> /tɨv/ ‘ไป’ และ <i>ยัก</i> /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการเปลี่ยนแปลงและหายไป).....	119
ตารางที่ 20	สำนวนแปลภาษาไทยที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า <i>เดี</i> /tɨv/ ‘ไป’ และ <i>ยัก</i> /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยาช่วยแสดงการณลักษณะ.....	123
ตารางที่ 21	สำนวนแปลภาษาไทยที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า <i>เดี</i> /tɨv/ ‘ไป’ ที่ช่วยแสดงเจตนาของประโยค.....	125
ตารางที่ 22	สำนวนแปลภาษาไทยที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า <i>เดี</i> /tɨv/ ‘ไป’ และ <i>ยัก</i> /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏในบุพบทลึบบอกความสัมพันธ์ทางพื้นที่.....	128
ตารางที่ 23	สำนวนแปลภาษาไทยที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า <i>เดี</i> /tɨv/ ‘ไป’ และ <i>ยัก</i> /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏในบุพบทลึบบอกความสัมพันธ์ทางเวลา.....	131
ตารางที่ 24	สำนวนแปลภาษาไทยที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า <i>เดี</i> /tɨv/ ‘ไป’ และ <i>ยัก</i> /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏในบุพบทลึบบอกความสัมพันธ์ทางปริมาณ.....	133

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า <i>ເໄ</i> /tiv/ ‘ไป’ และ <i>ໄກ້</i> /mook/ ‘มา’ ในภาษาเขมรกับสำนวนแปลภาษาไทย.....	135
--	-----

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นพื้นที่ภาษาและวัฒนธรรมที่น่าสนใจพื้นที่หนึ่ง พื้นที่นี้ประกอบไปด้วยภาษา 5 ตระกูลใหญ่ ได้แก่ ตระกูลจีน – ทิเบต (Sino - Tibetan), ตระกูลออสโตรเอเชียติก (Austroasiatic), ตระกูลม้ง – เมี่ยน (Hmong - Mien) หรือแม้ว – ย่า (Miao - Yao), ตระกูลไท – กะได (Tai - Kadai) หรือ ขร้า – ไท (Kra - Dai) และตระกูลออสโตรนีเซียน (Austronesian) ภาษาต่าง ๆ ในบริเวณนี้มีลักษณะทางไวยากรณ์ร่วมกันหลายประการ ยิ่งภาษาที่มีความใกล้ชิดกันมากหรือเป็นภาษาเพื่อนบ้านกันก็จะยิ่งมีลักษณะทางไวยากรณ์ที่คล้ายคลึงกันมากตามไปด้วย ในบรรดาภาษาเหล่านี้ ภาษาไทยและภาษาเขมรเป็นตัวอย่างที่แสดงการมีลักษณะร่วมทางไวยากรณ์ได้เป็นอย่างดี แม้ภาษาไทยจะอยู่ในตระกูลภาษาไท – กะได หรือ ขร้า – ไท และภาษาเขมรอยู่ในตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก แต่ไวยากรณ์ของภาษาทั้งสองกลับคล้ายคลึงกันมากจนสามารถนำโครงสร้างไวยากรณ์และคำศัพท์มาเปรียบเทียบกันได้แบบคำต่อคำ ภาษาทั้งสองจึงจัดเป็นภาษาเพื่อนบ้านต่างตระกูลภาษาที่เรียนรู้อะไรระหว่างกันได้โดยง่าย โดยไวยากรณ์ไม่เป็นอุปสรรคในการเรียนรู้ (ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ, 2557) ลักษณะร่วมทางไวยากรณ์ของภาษาทั้งสองนับเป็นประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจศึกษาเพื่อทำความเข้าใจความคล้ายคลึงนี้ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ความคล้ายคลึงกันประการหนึ่งระหว่างภาษาไทยกับภาษาเขมร คือ คำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ (motion verb) ในภาษาทั้งสองสามารถปรากฏได้หลายบริบท คำกริยาแสดงการเคลื่อนที่เหล่านี้แสดงการเคลื่อนที่จากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง เช่น คำว่า ‘ไป’ ‘มา’ ‘ขึ้น’ ‘ลง’ ‘เข้า’ ‘ออก’ ในบรรดาคำกริยากลุ่มนี้ ‘ไป’ และ ‘มา’ นับเป็นคำที่พบได้บ่อยเนื่องจากเป็นคำแสดงการเคลื่อนที่พื้นฐาน ในภาษาไทย คำว่า ไป และ มา สามารถปรากฏได้หลายตำแหน่งและมีความหมายได้หลากหลายตามตำแหน่งที่ปรากฏ (พ. นววรรณ, 2527, ซากุณี มณีนาวาชัย, 2551) ขณะที่คำว่า *ɿet* /*tiv*/ ‘ไป’ และ *ɿok* /*mɔɔk*/ ‘มา’ ในภาษาเขมรสามารถปรากฏได้หลายตำแหน่งเช่นเดียวกัน ในบางกรณีอาจทำหน้าที่เป็นคำกริยาแสดงทิศทางของคำกริยาที่ปรากฏนำได้ (Haiman, 2011) ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คำเหล่านี้ในภาษาทั้งสองสามารถปรากฏได้หลายตำแหน่งอาจเกิดจากการที่ภาษาทั้งสองมีลักษณะทางไวยากรณ์ที่เอื้อให้คำกริยาสามารถปรากฏเรียงต่อเนื่องกันได้ หรือที่เรียกว่ามี “หน่วยสร้างกริยาเรียง (serial verb construction)” คือปรากฏการณ์ที่คำกริยาตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปสามารถปรากฏเรียงกันโดยไม่มีคำเชื่อมใด ๆ ปรากฏระหว่างคำกริยาได้ (กึ่งกาญจน์ เทพกาญจนา, 2553 : 66)

ลักษณะร่วมทางไวยากรณ์เช่นนี้เป็นลักษณะร่วมที่โดดเด่นประการหนึ่งของภาษาไทยและภาษาเขมร และเป็นลักษณะที่แพร่กระจายอยู่ในภาษาต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยเช่นกัน (Clark, 1992) คำกริยาเมื่อปรากฏเรียงกันในหน่วยสร้างกริยาเรียงแล้ว อาจแสดงเหตุการณ์หรือสื่อความหมายที่แตกต่างกันตามรูปแบบการปรากฏ ในภาษาไทย หน่วยสร้างกริยาเรียงจะแสดงภาพเหตุการณ์หรือแสดงความหมายที่แตกต่างกันตามประเภทของคำกริยาที่ปรากฏ ในภาษาเขมรก็เช่นเดียวกัน คำกริยาในภาษาเขมรก็จะปรากฏเรียงกันเพื่อนำเสนอภาพเหตุการณ์หรือการกระทำบางอย่าง (เบ็ธ สุกุฮ, 2007) เมื่อ ‘ไป’ และ ‘มา’ ในภาษาไทยและภาษาเขมรสามารถปรากฏได้หลายตำแหน่งในหน่วยสร้างกริยาเรียงเช่นนี้ จึงอาจจะแสดงความหมายที่แตกต่างกันตามตำแหน่งที่ปรากฏ ความคล้ายคลึงกันของคำดังกล่าวในสองภาษานี้จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจศึกษาว่าตำแหน่งที่ปรากฏจะมีความคล้ายคลึงกันหรือไม่ แต่ละตำแหน่งที่ปรากฏแสดงความหมายเช่นไร และคล้ายคลึงกันหรือไม่เมื่อนำมาเปรียบเทียบกัน

‘ไป’ และ ‘มา’ เป็นคำที่พบได้ในทุกภาษา จัดอยู่ในกลุ่มคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ (Wilkins & Hill, 1995) คำกริยากลุ่มนี้ใช้แสดงเหตุการณ์การเคลื่อนไปในทิศทางต่าง ๆ ‘ไป’ ใช้เมื่อแสดงเหตุการณ์การเคลื่อนที่ออกห่างจากผู้พูด และ ‘มา’ ใช้เมื่อแสดงเหตุการณ์การเคลื่อนที่เข้าหาผู้พูด คำว่า ไป และ มา ในภาษาไทยสามารถปรากฏได้หลายบริบท อาจปรากฏเป็นกริยาเดียวในประโยคแสดงการเคลื่อนที่ออกห่างหรือเข้าหาผู้พูดเช่น ฉันไปโรงเรียน ฉันมาโรงพยาบาล ปรากฏนำหน้าคำกริยาอื่น ๆ เพื่อแสดงการเคลื่อนที่เข้าไปกระทำอาการ เช่น ฉันไปเรียนหนังสือ ฉันมาหาหมอ หรืออาจปรากฏระหว่างคำกริยาหรือตามหลังคำกริยาอื่น ๆ เพื่อแสดงการเคลื่อนที่ ทิศทาง หรือการณลักษณะ เช่น ฉันเดินไปเรียนหนังสือ น้องวิ่งมาหาแม่ พ่อเดินไป ฉันกินข้าวมาแล้ว เป็นต้น

ในภาษาเขมร ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า คำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ สามารถปรากฏได้หลายตำแหน่งและมีความหมายบางประการคล้ายคลึงกับภาษาไทย คำทั้งสองอาจใช้แสดงทิศทางของคำกริยาที่ปรากฏนำในหน่วยสร้างกริยาเรียงได้ (Haiman, 2011) แต่ขณะเดียวกันก็มีบางกรณีที่ใช้แตกต่างจากภาษาไทย เมื่อลองพิจารณาจากข้อเขียนภาษาเขมรที่แปลเป็นภาษาไทยพบว่าในบางกรณี ผู้แปลสามารถแปลโดยรักษาต้นฉบับ คือ แปลเป็นภาษาไทยแบบคำต่อคำได้ในขณะที่บางกรณี คำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ทำหน้าที่แตกต่างจากภาษาไทย ผู้แปลจึงต้องปรับเปลี่ยนถ้อยคำในภาษาปลายทางเพื่อให้สำนวนแปลเป็นธรรมชาติมากขึ้น จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยพบตำแหน่งการปรากฏและความหมายของคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ในภาษาเขมรดังตัวอย่างต่อไปนี้

- (1) *ผู้ยืมเงิน*
 /knom min tiv tee/
 ฉัน ไม่ ไป คำแสดงการปฏิเสธ
 ฉันไม่ไปหรอกค่ะ
 (บุญผะไท และ สุผาด)

- (2) *ฉันขอยืมเงิน*
 /ʔaen mɔwk pii srok naa/
 เอ็ง มา จาก เมือง ไหน
 เจ้าหนูมาจาก¹ไหน
 (บุญผะไท และ สุผาด)

จากตัวอย่าง (1) และ (2) คำว่า *เตี* /tiv/ ‘ไป’ และ *ยัก* /mɔwk/ ‘มา’ ปรากฏเป็นคำกริยาเดียวในประโยค จะเห็นได้ว่าคำว่า *เตี* /tiv/ ‘ไป’ ในตัวอย่าง (1) แสดงทิศทางการเคลื่อนที่ออกห่างจากผู้พูด และคำว่า *ยัก* /mɔwk/ ‘มา’ ในตัวอย่าง (2) แสดงทิศทางการเคลื่อนที่เข้าหาผู้พูด ในสำนวนแปลภาษาไทย ผู้แปลสามารถแปลเป็นคำว่า ไป และ มา ซึ่งเป็นกริยาเดียวในประโยคและมีความหมายเช่นเดียวกับประโยคภาษาเขมร

- (3) *หญิงสาวชั่ง*
 /ʔan tiv ban tray/
 ญ ไป ทอด(แห) ปลา
 ญไปทอดแห
 (บุญผะไท และ สุผาด)

¹ คำว่า จาก ในบริบทนี้ผู้วิจัยจัดให้ทำหน้าที่เป็นคำบุพบท เนื่องจากแปลมาจากต้นฉบับภาษาเขมรว่า *ពី* /pii/ ‘จาก’ ซึ่งเป็นคำบุพบทในภาษาเขมร (Headley, Chim and Soeum, 1997)

(4) *สหายยักเสตารไตยฺยยยบ่บู้ญญา:*/saay mɔɔk niv baan tae muəy yup ponnah/ชอย มา อยู่ ได้ แต่ หนึ่ง คีน เท่านั้นชอยมาอยู่ได้เพียงคีนเดียวเท่านั้น

(พระอาทิตย์ขึ้นเหนือแผ่นดินเก่า) และ พระอาทิตย์ดวงใหม่ขึ้นเหนือแผ่นดินเก่า)

ในตัวอย่าง (3) และ (4) คำว่า *เส* /tiv/ ‘ไป’ และ *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ปรากฏหน้าหน้าคำกริยา มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่เพื่อกระทำอาการของคำกริยาที่ปรากฏตามมา จะเห็นได้ว่า คำว่า *เส* /tiv/ ‘ไป’ ในตัวอย่าง (3) ปรากฏหน้าคำว่า *บ่* /ban/ ‘ทอด(แห)’ และคำว่า *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ในตัวอย่าง (4) ปรากฏหน้าคำว่า *เส* /niv/ ‘อยู่’ เมื่อพิจารณาตำแหน่งและความหมายที่ปรากฏในภาษาเขมรเปรียบเทียบกับสำนวนแปลภาษาไทยพบว่ามีความคล้ายคลึงกันคือ ปรากฏในตำแหน่งหน้าคำกริยา และมีความหมายแสดงการเคลื่อนที่เพื่อกระทำอาการเช่นเดียวกัน ดังจะเห็นได้ในสำนวนแปลตัวอย่าง (3) ที่คำว่า *ไป* ปรากฏหน้าคำว่า *ทอด(แห)* และคำว่า *มา* ในสำนวนแปลตัวอย่าง (4) ปรากฏหน้าคำว่า *อยู่*

(5) *สำนางร่วตเสเวทหูกสูรอก*

/samnaaŋ ruət tiv hav neak-srok/

สำนาง ร่วต ไป เรียก ชาวบ้านสำนางร่วตไปเรียกชาวบ้าน

(สมุทร และ สุมาตรา)

(6) *ยูเวธเรากี้ฆากยักญญีษบฏีษ*/yuʋveaʋcuəŋ nuh kaa ŋiek mɔɔk ŋɔŋim bantəc/เด็ก นั้น ก็ หัน มา ยิ้ม เล็กน้อยเด็กหนุ่มคนนั้นก็หันมายิ้มเล็กน้อย

(เขมตฺระหิษฺย และ โปยมพยัษหมอก)

จากตัวอย่าง (5) และ (6) คำว่า *เส* /tiv/ ‘ไป’ และ *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ปรากฏอยู่ระหว่างคำกริยา มีความหมายแสดงทิศทางของคำกริยาที่ปรากฏหน้าหน้า จะเห็นได้ว่าคำว่า *เส* /tiv/ ‘ไป’ ในตัวอย่าง (5) ปรากฏอยู่ระหว่างคำว่า *ร่วต* /ruət/ ‘ร่วต’ และคำว่า *เวท* /hav/ ‘เรียก’ และคำว่า *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ในตัวอย่าง (6) ปรากฏอยู่ระหว่างคำว่า *ฆาก* /ŋiek/ ‘หัน’ และคำว่า *ญญีษ*

/ɣwɔŋim/ ‘ยิ้ม’ เมื่อประธานกระทำอาการของคำกริยาก่อนหน้า ประธานได้มีการเคลื่อนที่เพื่อกระทำอาการของคำกริยาต่อไป คำว่า *เสี* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏจึงแสดงให้เห็นทิศทางการเคลื่อนที่ที่มีการเคลื่อนที่เข้าหาหรือออกจากตัวผู้พูด ทำให้เห็นความต่อเนื่องของการกระทำอาการที่ชัดเจนยิ่งขึ้น เมื่อพิจารณาสำนวนแปลภาษาไทย คำว่า *ไป* ในสำนวนแปลตัวอย่าง (5) ปรากฏอยู่ระหว่างคำว่า *วิ่ง* และคำว่า *เรียก* และคำว่า *มา* ในสำนวนแปลตัวอย่าง (6) ปรากฏอยู่ระหว่างคำว่า *หัน* และ *ยิ้ม* จะเห็นได้ว่าตำแหน่งและความหมายที่ปรากฏในสำนวนแปลภาษาไทยนั้นมีความคล้ายคลึงกันมากกับประโยคภาษาเขมรซึ่งเป็นภาษาต้นทาง

นอกจากการปรากฏเป็นกริยาเดี่ยวในประโยค ปรากฏนำหน้าคำกริยาอื่น และปรากฏระหว่างคำกริยาแล้ว คำว่า *เสี* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ยังสามารถปรากฏในตำแหน่งอื่นๆ ได้ ดังตัวอย่างที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้

(7) *ภคการรឹងฝูล์บงเฮัก์เตญ*

/rieckaa niŋ plah baan tɨv pnumpiŋ/

ราชการ จะ ย้าย พี่ ไป พนมเปญ

ทางราชการมีคำสั่งให้พี่ย้ายกลับไปพนมเปญ

(*สมุทร* และ *สุมาต*)

(8) *สมยฺทฺเรไตฺตรลอปฺบยฺกฺขุยฺวิญ*

/saam trəvtəe traləp mɔɔk ktɔɔm viŋ/

ซอม ต้อง กลับ มา กระท่อม กลับ

ซอมกลับมากระท่อม

(*ประหาจิตรูฐี: เณรเฝ้ารณีสิตล* และ *พระอาทิตย์ดวงใหม่ขึ้นเหนือแผ่นดินเก่า*)

ในตัวอย่าง (7) และ (8) คำว่า *เสี* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ปรากฏตามหลังคำกริยาที่มีการเคลื่อนที่ คือคำว่า *ฝูล์* /plah/ ‘ย้าย’ และ *ตรลอปฺ* /traləp/ ‘กลับ’ และแสดงทิศทางการเคลื่อนที่ที่เกิดขึ้น โดยมีนามวลีซึ่งแสดงสถานที่ คือ *ัก์เตญ* /pnumpiŋ/ ‘พนมเปญ’ และ *ขุย* /ktɔɔm/ ‘กระท่อม’ ปรากฏต่อท้าย และในสำนวนแปลภาษาไทย คำว่า *ไป* และคำว่า *มา* ปรากฏตามหลังคำว่า *กลับ* และมีนามวลีซึ่งเป็นจุดหมาย คือ *พนมเปญ* และ *กระท่อม* ปรากฏตามหลัง จะเห็นได้ว่าทั้งในประโยคภาษาเขมรและสำนวนแปลภาษาไทย คำทั้งสองต่างก็สามารถปรากฏตามหลังคำกริยาที่แสดงการเคลื่อนที่และปรากฏนำหน้านามวลีเพื่อแสดงจุดหมายได้

เช่นเดียวกัน เมื่อเปรียบเทียบประโยคในภาษาต้นทางและสำนวนแปลในภาษาไทยจึงสามารถใช้ได้
อย่างเทียบเท่ากันโดยไม่ต้องมีการปรับรูปภาษาเพิ่มเติม

(9) *ຊື່ຖືກຊື້ຜາສາກຳຜັກສູນເຮົາສາລາເຮົາເບີຍ*

/ʔəvpuk kɲom baan teaktɔŋ suə tiv saalaariən haəy/

พ่อ ฉัน ได้ ติดต่อกับ ไป โรงเรียน แล้ว

พ่อของฉันได้ติดต่อกับไปยังโรงเรียนแล้ว

(*ເຍຍຕຸះຮັບູງ* และ *ໂພມພັບໝອກ*)

(10) *ຝາຣິນນິຍາຍເຮົາສູນຜາກ*

/naarin niʔyiey tiv soophaat/

ณาริน พูด ไป สู่ผาด

ณารินพูดกับสู่ผาด

(*ສູນຜາກ* และ *ສູນຜາດ*)

(11) *ກຸງຖາລາສີຄັບຍຸກບັກວິຖຸເຮົາເຮົາເຮົາ*

/kəŋnaa mieleaʔtay taap mɔɔk baan vij daoy ɲəŋim/

หญิงสาว มาดี ตอบ มา พี่ กลับ โดย ยิ้ม

มาดีตอบกลับมาอย่างยิ้มแย้ม

(*ເຍຍຕຸះຮັບູງ* และ *ໂພມພັບໝອກ*)

เมื่อพิจารณาตัวอย่าง (9) – (11) จะเห็นได้ว่าคำว่า คำว่า *ເຮົາ* /tiv/ ‘ไป’ และ *ຍຸກ* /mɔɔk/ ‘มา’ ปรากฏตามหลังคำกริยาที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อสื่อสาร คือ คำว่า *ສາກຳຜັກ* /teaktɔŋ/ ‘ติดต่อ’, *ນິຍາຍ* /niʔyiey/ ‘พูด’ และ *ຄັບ* /taap/ ‘ตอบ’ เมื่อพิจารณาสำนวนแปลภาษาไทยในตัวอย่าง (9) พบว่าผู้แปลแปลคำว่า *ເຮົາ* /tiv/ ‘ไป’ เป็นคำว่า ไป โดยรักษาตำแหน่งตามต้นฉบับ แต่ในภาษาเขมรสามารถตามด้วยนามวลีได้ทันที ขณะที่สำนวนแปลภาษาไทยไม่สามารถทำได้ ผู้แปลจำเป็นต้องใช้คำบุพบท *ຍັງ* เชื่อมนามวลีที่ตามมาให้สามารถสื่อความหมายตามภาษาต้นทาง ขณะที่ตัวอย่าง (10) สำนวนแปลภาษาไทยไม่ปรากฏคำว่า ไป ตามหลังคำว่า พูด ผู้แปลได้ปรับเป็นคำว่า *ກັບ* เพื่อใช้เชื่อมนามวลีที่ปรากฏตามหลัง เนื่องจากไม่สามารถใช้คำว่า ไป เพื่อสื่อความหมายให้ตรงตามต้นฉบับได้ ส่วนในตัวอย่าง (11) ผู้แปลเก็บคำว่า มา ไว้ในสำนวนแปล แต่สลับตำแหน่งให้ปรากฏตามหลังคำว่า *ກັບ* ซึ่งเป็นคำกริยาที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนที่ จะเห็นได้ว่า คำว่า *ເຮົາ* /tiv/

‘ไป’ และ *ຍກ* /mɔɔk/ ‘มา’ ในตัวอย่างทั้งสามมีการใช้ที่แตกต่างจากภาษาไทย ผู้แปลจึงต้องปรับรูปภาษา คือ ปรับคำในประโยคบางคำ ให้แตกต่างจากภาษาต้นทางเพื่อให้สื่อความหมายเช่นเดิมได้

(12) *អូនបានសរសេរសំបុត្រនេះ ត្រៀមទុកជាច្រើនថ្ងៃមកហើយ*

/ʔoon baan saasee sambot nih triəm tuk cie craən

tɲay mɔɔk haəy/

น้อง ได้ เขียน จดหมาย นี้ เตรียม ไว้ เป็น มาก

วัน มา แล้ว

น้องได้เขียนจดหมายนี้ เตรียมไว้เป็นเวลาหลายวันมาแล้ว

(*เขย* *ចុះអ័ប្ប* และ *โพนมพยับหมอก*)

จากตัวอย่าง (12) พบว่าคำว่า *ຍກ* /mɔɔk/ ‘มา’ ในภาษาเขมรและคำว่า *มา* ในสำนวนแปลภาษาไทย ปรากฏตามหลังการแสดงกระบวนการ คือ *ត្រៀមទុកជាច្រើនថ្ងៃ* /triəm tuk cie craən tɲay/ ‘เตรียมไว้เป็นมาวัน’ และ *เตรียมไว้เป็นเวลาหลายวัน* จะเห็นได้ว่าในบริบทนี้ การเคลื่อนที่ที่เกิดขึ้นไม่ใช่การเคลื่อนที่ในเชิงพื้นที่ แต่เป็นการเคลื่อนที่ในเชิงเวลา คือ แสดงการเคลื่อนที่ของเวลาที่เคลื่อนเข้าหา เวลา ณ ขณะทีพูด จึงเห็นได้ว่าในภาษาเขมรและภาษาไทยนั้น คำว่า *ຍກ* /mɔɔk/ ‘มา’ และ *มา* มีมีโนทัศน์ที่ครอบคลุมไปถึงการเคลื่อนที่ในเชิงเวลาได้อีกด้วย

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ຍກ* /mɔɔk/ ‘มา’ สามารถทำหน้าที่เชื่อมนามวลีได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(13) *លើកកំណាចដែលមានកំពស់ពី ៥ ទៅ ៦ ម៉ែត្រ បានបាក់បោកមកដល់ហើយ*

/rɔlbɔk kamnaac dael mien kampuəh pii 5 tɨv 6 maet baan bak

baok mɔɔk dɔl haəy/

คลื่น ร้าย ที่ มี ความสูง จาก 5 ไป 6 เมตร ได้ พัด

ซัด มา ถึง แล้ว

คลื่นร้ายที่มีความสูง 5 ถึง 6 เมตร ก็ได้ถาโถมเข้ามาแล้ว

(*เขย* *ចុះអ័ប្ប* และ *โพนมพยับหมอก*)

ในตัวอย่าง (13) คำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ ใช้เชื่อมนามวลีเพื่อบอกจุดหมายซึ่งเป็นปริมาณ ในขณะที่ภาษาไทยไม่สามารถใช้เชื่อมได้ในกรณีนี้ ในสำนวนแปลจึงต้องปรับเป็นคำว่า *ถึง* เพื่อให้สามารถสื่อความหมายได้สอดคล้องกับภาษาต้นทาง

จากตัวอย่าง (1) - (13) ที่ผู้วิจัยได้ยกมาแสดงข้างต้น จะเห็นได้ว่า คำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ในภาษาเขมร มีรูปแบบการใช้ทั้งเหมือนและต่างจากภาษาไทย บางประโยคสามารถแปลเป็นคำว่า *ไป* และ *มา* ได้อย่างเทียบเท่า บางประโยคแปลเป็นคำว่า *ไป* และ *มา* ได้ แต่ต้องปรับโครงสร้างบางประการเพื่อให้เป็นประโยคภาษาไทยที่ถูกไวยากรณ์ และบางประโยคไม่สามารถแปลเป็นคำว่า *ไป* และ *มา* ได้เลย ตัวอย่างเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าภาษาไทยและภาษาเขมรอาจจะมีลักษณะทางไวยากรณ์บางประการที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ในการสำรวจงานวิจัยต่าง ๆ ผู้วิจัยพบว่ายังไม่มีงานวิจัยใดที่ศึกษาคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ในภาษาเขมรอย่างละเอียด รวมทั้งยังไม่มีงานใดที่ศึกษาเพื่อเปรียบเทียบกับภาษาไทย ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ในภาษาเขมร ในด้านรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมาย และนำมาพิจารณาควบคู่กับสำนวนแปลภาษาไทย เพื่อทำความเข้าใจลักษณะทางภาษาที่เกิดขึ้น อันจะช่วยให้เข้าใจลักษณะทางไวยากรณ์ของภาษาเขมรและภาษาไทยในฐานะที่เป็นภาษาเพื่อนบ้านบนพื้นที่ภาษา “เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภาคพื้นทวีป” ที่มีลักษณะทางไวยากรณ์ร่วมกันได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 ศึกษาารูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ในภาษาเขมร

1.2.2 เปรียบเทียบรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ในภาษาเขมรกับสำนวนแปลภาษาไทย

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1.3.1 คำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ในภาษาเขมรสามารถปรากฏในรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ดังนี้ คือ ปรากฏเป็นกริยาเดี่ยว ปรากฏหน้าคำกริยา ปรากฏระหว่างคำกริยา ปรากฏหลังคำกริยา และปรากฏระหว่างนามวลี คำทั้งสองมีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ในเชิงพื้นที่ แสดงทิศทาง แสดงการเคลื่อนที่ในเชิงเวลา และบ่งจุดหมาย

1.3.2 เมื่อคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ปรากฏเป็นกริยาเดี่ยวในประโยค ปรากฏหน้าคำกริยา และปรากฏระหว่างคำกริยา จะสามารถใช้สำนวนแปลภาษาไทยที่มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์เหมือนกันได้ ในกรณีที่ปรากฏตามหลังคำกริยา หากปรากฏตามหลังคำกริยาที่แสดงการเคลื่อนที่จะสามารถใช้สำนวนแปลที่มีความเทียบเท่าได้ แต่หากปรากฏตามหลังคำกริยาแสดงการสื่อสาร ผู้แปลจำเป็นต้องปรับสำนวนแปลภาษาไทยเพื่อให้สามารถสื่อความหมายได้ตาม

ต้นฉบับ และในกรณีที่ปรากฏระหว่างนามวลี ส่วนวนแปลภาษาไทยจำเป็นจะต้องเลือกใช้คำเชื่อมอื่น ๆ ที่สื่อความหมายเช่นเดียวกับภาษาเขมร

1.4 ขอบเขตและข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลคำว่า *ទៅ/tiv/* ‘ไป’ และ *មក/mock/* ‘มา’ ที่ใช้ในภาษาเขมรปัจจุบัน² ซึ่งปรากฏในนวนิยายเขมร รวมทั้งการแปลคำทั้งสองเป็นภาษาไทยที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องเดียวกันฉบับที่มีผู้แปลเป็นภาษาไทย เพื่อให้สามารถพิจารณาเปรียบเทียบภาษาไทยกับภาษาเขมรได้อย่างชัดเจน โดยจะเก็บข้อมูลคำว่า *ទៅ/tiv/* ‘ไป’ และ *មក/mock/* ‘มา’ ในภาษาเขมรที่ปรากฏในทุกตำแหน่ง

ในการเก็บข้อมูลจากนวนิยาย ผู้วิจัยจะเลือกนวนิยายที่แต่งขึ้นในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมภาษาเขมรปัจจุบันมากที่สุดและอาจช่วยให้มองเห็นความเปลี่ยนแปลงของคำทั้งสองในภาษาเขมร โดยเลือกนวนิยายเขมรที่มีการแปลเป็นภาษาไทยและมีการตีพิมพ์เผยแพร่ก่อน หากนวนิยายกลุ่มนี้ไม่ครอบคลุมช่วงเวลาในการแต่งอันหลากหลาย ผู้วิจัยจึงจะเลือกนวนิยายเขมรที่มีการแปลเป็นภาษาไทยเพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยด้านเขมรศึกษาเข้ามาเสริม ด้วยเกณฑ์การคัดเลือกดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลจากนวนิยายเขมร จำนวน 6 เรื่อง และฉบับแปลภาษาไทยอีก 6 เรื่อง คือ

นวนิยายเขมร

1. สุนดาต ของ รัช คีธ ตีพิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2481 พบประโยคที่ปรากฏคำว่า *ទៅ/tiv/* ‘ไป’ และ *មក/mock/* ‘มา’ จำนวน 267 ประโยค
2. กุณยาบใช้ณิส ของ ញឹក ថៃ ติพิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2486 พบประโยคที่ปรากฏคำว่า *ទៅ/tiv/* ‘ไป’ และ *មក/mock/* ‘มา’ จำนวน 568 ประโยค
3. ព្រះអាទិត្យថ្មីរះលើផែនដីចាស់ ของ សួន សុវិន ติพิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2504 พบประโยคที่ปรากฏคำว่า *ទៅ/tiv/* ‘ไป’ และ *មក/mock/* ‘มา’ จำนวน 676 ประโยค
4. បំភ្លេចមិនបាន ของ ប៉ាល់ វណ្ណា វិរក្ស ติพิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2539 พบประโยคที่ปรากฏคำว่า *ទៅ/tiv/* ‘ไป’ และ *មក/mock/* ‘มา’ จำนวน 994 ประโยค

² นักวิชาการแบ่งยุคสมัยของภาษาเขมรออกเป็นยุคสมัยใหญ่ ๆ 3 ยุค ดังนี้

- 1) ภาษาเขมรโบราณ ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 7 ถึงคริสต์ศตวรรษที่ 14
- 2) ภาษาเขมรสมัยกลางหรือสมัยพระนคร ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 15 ถึงคริสต์ศตวรรษที่ 18
- 3) ภาษาเขมรปัจจุบัน ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 18 ถึงปัจจุบัน

5. ผนึกเบญจกษัตริย์ ของ เชี สันดา ณี ตีพิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2539 พบ
 ประโยคที่ปรากฏคำว่า *ទៅ/tiv/* ‘ไป’ และ *មក/mock/* ‘มา’ จำนวน 672 ประโยค

6. เมฆตุระหับจู ของ ทัศนีย์ บัณฑิต ตีพิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2548 พบประโยค
 ที่ปรากฏคำว่า *ទៅ/tiv/* ‘ไป’ และ *មក/mock/* ‘มา’ จำนวน 370 ประโยค

ฉบับแปลภาษาไทย

1. สุผาด แปลโดย ประยูร ทรงศิลป์ แปลเมื่อ พ.ศ. 2550 นำสำนวนแปล
 มาเปรียบเทียบกับประโยคจากเรื่อง *สุผาด*

2. กุหลาบไฟลิน แปลโดย อรุโศวี วรรณริน, ชลดา เรื่องรักษ์ลิขิต และ
 อรรพรรณ บุญยฤทธิ์ แปลเมื่อ พ.ศ. 2540 นำสำนวนแปลมาเปรียบเทียบกับประโยคจากเรื่อง *กุหลาบ
 ใช้นิธ*

3. พระอาทิตย์ดวงใหม่ขึ้นเหนือแผ่นดินเก่า แปลโดย ดวงสมร สิงห์ปรีชา
 แปลเมื่อ พ.ศ. 2541 นำสำนวนแปลมาเปรียบเทียบกับประโยคจากเรื่อง *พระอาทิตย์ขึ้น
 ใต้*

4. ลีมน้ำอง แปลโดย หงษ์ลดา กล้าหาญ แปลเมื่อ พ.ศ. 2548 นำสำนวน
 แปลมาเปรียบเทียบกับประโยคจากเรื่อง *บ่อถุณีนิธิต*

5. คลื่นซัดทราย แปลโดย พรรณศิริ เดชมณฑิร แปลเมื่อ พ.ศ. 2542 นำ
 สำนวนแปลมาเปรียบเทียบกับประโยคจากเรื่อง *ผนึกเบญจกษัตริย์*

6. โปยมพยับหมอก แปลโดย ชาญชัย คงเพียรธรรม (บรรณาธิการแปล)
 แปลเมื่อ พ.ศ. 2557 นำสำนวนแปลมาเปรียบเทียบกับประโยคจากเรื่อง *เมฆตุระหับจู*

เนื่องจากประโยคที่ปรากฏคำว่า *ទៅ/tiv/* ‘ไป’ และ *មក/mock/* ‘มา’ ในภาษาเขมรซึ่ง
 เก็บเป็นข้อมูลมีจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงจะเลือกมานำเสนอเป็นตัวอย่างเป็นประเภทของรูปแบบทาง
 วากยสัมพันธ์และความหมายประมาณประเภทละ 5 ตัวอย่างเท่านั้น นอกจากนี้ ในกรณีที่สำนวน
 แปลภาษาไทยเป็นการแปลแบบสรูปความ ผู้วิจัยจะไม่นำประโยคภาษาเขมรมาใช้ศึกษาเปรียบเทียบ
 เนื่องจากไม่สามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคำทั้งสองกับคำว่า *ไป* และ *มา* ในภาษาไทยได้

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

1.5.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.5.2 สืบค้น คัดเลือก และเก็บรวบรวมข้อมูล

1.5.3 วิเคราะห์รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า *ទៅ/tiv/* ‘ไป’ และ *មក/mock/* ‘มา’ ในภาษาเขมร

1.5.4 วิเคราะห์สำนวนแปลภาษาไทยที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของ คำว่า *ไป* /tɨv/ ‘ไป’ และ *มา* /mɔɔk/ ‘มา’

1.5.5 สรุป อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

1.6 นิยามศัพท์สำคัญที่ใช้ในงานวิจัย

รูปแบบทางวากยสัมพันธ์ หมายถึง รูปภาษาคำว่า *ไป* /tɨv/ ‘ไป’ และ *มา* /mɔɔk/ ‘มา’ ในภาษาเขมรในตำแหน่งต่าง ๆ เช่น ปรากฏเป็นกริยาเดี่ยว ปรากฏนำหน้าคำกริยา ปรากฏระหว่างคำกริยา และปรากฏหลังคำกริยา เป็นต้น

คำหลัก หมายถึง คำที่มีความหมายประจำคำ บอกถึงสิ่งที่เป็นรูปธรรม นามธรรม เหตุการณ์ การกระทำ สภาพ คุณสมบัติ มีข้อจำกัดในการปรากฏร่วมกับคำอื่นน้อย สามารถสื่อความหมายได้โดยลำพัง ไม่ต้องอาศัยคำอื่นมาช่วย เช่น คำนามและคำกริยา (Hopper and Traugott, 2003)

คำไวยากรณ์ หมายถึง คำที่แสดงลักษณะทางไวยากรณ์ เช่น กาล การณ์ลักษณะ พจน์ บุรุษ เป็นต้น หรือคำที่แสดงความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ระหว่างคำหรืออนุพากย์ มีข้อจำกัดในการปรากฏร่วมกับคำอื่นมาก ไม่สามารถสื่อความหมายได้โดยลำพัง ต้องอาศัยคำอื่นมาช่วย เช่น คำบุพบท และคำเชื่อมอนุพากย์ (Hopper and Traugott, 2003)

คำกริยากระทำ (action verb) หมายถึง คำกริยาที่แสดงกิจกรรมซึ่งไม่ใช่สภาพ มีจุดเริ่มต้นและจุดจบ กริยากระทำปรากฏกับการณ์ลักษณะต่อเนื่อง (progressive) ได้ เช่น *เดิน, วิ่ง, กิน, read, sleep, play* ใน *เขากำลังเดิน, She is playing the piano.* (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2560)

คำกริยาสภาพ (stative verb) หมายถึง คำกริยาที่แสดงสภาวะหรือคุณสมบัติ กริยาสภาพไม่ปรากฏกับการณ์ลักษณะต่อเนื่อง (progressive) เช่น *ดี, ใหญ่, เล็ก, สวย, ขาว, แดง, ใจดี, be, know, understand, smell, taste* ใน *ผู้หญิงคนนั้นสวย, He understands this lesson.* (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2560)

คำกริยาอารมณ์ (emotive verb) หมายถึง คำกริยาที่มีความหมายเกี่ยวกับความรู้สึก เช่น *รัก, ชอบ, เกลียด, กลัว, เสียใจ, พอใจ* (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2560)

1.7 ข้อตกลงเบื้องต้น

1.7.1 การนำเสนอตัวอย่างข้อมูลภาษาเขมร

การนำเสนอตัวอย่างข้อมูลภาษาเขมร ประกอบด้วยประโยคที่เขียนด้วยอักษรเขมร สัทอักษร ซึ่งใช้ตามระบบของเฮดลีย์และคิม (Headley, Chim and Soeum, 1997) และความหมาย ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการแปลแบบคำต่อคำ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเปรียบเทียบข้อมูลภาษาเขมรกับภาษาไทยได้ จากนั้นจะนำข้อมูลส่วนนี้ไปวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบกับสำนวนแปลภาษาไทยของผู้แปลแต่ละท่านต่อไป

1.7.2 การถ่ายทอดชื่อตัวละคร

ในการถ่ายทอดชื่อตัวละคร ผู้วิจัยจะถ่ายทอดเสียงตามภาษาเขมร แต่ในการให้ความหมาย จะใช้ชื่อตัวละครตามทีฉบับแปลภาษาไทยใช้ เพื่อให้เกิดความสะดวกในการนำมาศึกษาเปรียบเทียบ

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.8.1 ทำให้ทราบความคล้ายคลึงและแตกต่างของคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ในภาษาเขมรและภาษาไทย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการแปลภาษาเขมร – ภาษาไทย

1.8.2 สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาเขมรสำหรับผู้เรียนชาวไทย

1.8.3 เป็นแนวทางในการศึกษาเปรียบเทียบลักษณะร่วมทางไวยากรณ์ของภาษาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

เนื้อหาในบทนี้แบ่งออกเป็นสองหัวข้อใหญ่ คือ แนวคิดทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบในการศึกษา และเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในส่วนของแนวคิดทฤษฎี จำแนกเป็นแนวคิดเรื่องคำกริยาแสดง การเคลื่อนที่ แนวคิดเรื่องหน่วยสร้างกริยาเรียง แนวคิดเรื่องกระบวนการกลายเป็นคำไวพจน์ของ คำกริยา และแนวคิดเรื่องการแปลวรรณกรรม จากนั้นจะกล่าวถึงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคำว่า *ទៅ* /*tiv*/ ‘ไป’ และ *មក* /*mook*/ ‘มา’ ในภาษา เขมรและคำว่า ไป และ มา ในภาษาไทย รวมทั้งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปลคำว่า ไป และ มา ในภาษาไทยเป็นภาษาอื่น ๆ และสุดท้ายคือเอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับหน่วยสร้าง กริยาเรียงในภาษาเขมรและภาษาไทย แต่ละหัวข้อมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 แนวคิดเรื่องคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่

คำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ (motion verb) เป็นคำกริยาประเภทหนึ่ง ใช้แสดง การเคลื่อนที่ไปยังทิศทางต่าง ๆ เช่น การเคลื่อนที่เข้าหาหรือออกห่างจากจุดอ้างอิง ฟิลล์มอร์ (1971a : 254 – 258 อ้างถึงใน จินดา เสงสมบุรณ์, 2528 : 24) กล่าวถึงคำกลุ่มนี้ไว้ว่าเป็นคำที่แสดง การเคลื่อนที่ของนามวลีจากสถานที่หนึ่งซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นไปสู่อีกสถานที่หนึ่งซึ่งเป็นจุดสิ้นสุด เช่น คำว่า *come* และ *go* ลองเอเคอร์ (Longacre, 1976 : 74) พิจารณาความสัมพันธ์ทางการก (case relation) ระหว่างนามวลีกับคำกริยาที่เกิดขึ้นและกล่าวถึงความสัมพันธ์นี้ไว้ว่า นามวลีที่ปรากฏ ร่วมกับคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่เป็นนามวลีที่มีคุณสมบัติเป็นรูปธรรม (physical) หากนามวลีนั้น เคลื่อนที่ด้วยตนเอง การกที่เกิดขึ้นจะเป็นการกผู้กระทำ (agent) แต่ถ้าหากมีผู้อื่นมากระทำให้เกิด การเคลื่อนที่ การกที่เกิดขึ้นจะเปลี่ยนเป็นการกผู้รับการกระทำ (patient) ทั้งนี้อาจจะมีหรือไม่มี การก จุดหมาย (goal) ปรากฏร่วมด้วยก็ได้

จากแนวคิดของฟิลล์มอร์และลองเอเคอร์ข้างต้น คำกริยาแสดงการเคลื่อนที่จึงเกี่ยวข้องกับ ความสัมพันธ์ในเชิงพื้นที่ คือ การเคลื่อนที่จากจุดหนึ่งไปยังจุดหนึ่ง นอกจากความสัมพันธ์ในเชิง พื้นที่แล้ว คำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ยังสามารถแสดงความสัมพันธ์ในเชิงเวลาได้ กิวอน (Givon, 1973 อ้างถึงใน Rangkupan, 1992 : 19) พบว่าคำว่า ‘ไป’ และ ‘มา’ ในภาษาต่าง ๆ ซึ่งใช้แสดง การเคลื่อนที่นั้น สามารถใช้ช่วยแสดงกาล (tense) และการณ์ลักษณะ (aspect) ของคำกริยาใน ประโยคได้ และได้ยกตัวอย่างในภาษาอังกฤษและภาษาฝรั่งเศสไว้ดังนี้

ภาษาอังกฤษ

I'm going to see him tomorrow.

ภาษาฝรั่งเศส

Il vient de partir.

'He has just left'

ในตัวอย่างข้างต้น คำว่า *go* 'ไป' ในภาษาอังกฤษและ *venir* 'มา' ในภาษาฝรั่งเศส แสดงการเคลื่อนที่เชิงเวลา โดย *go* 'ไป' ในภาษาอังกฤษ ใช้แสดงความตั้งใจจริงของผู้พูดว่าจะกระทำอาการนี้ในอนาคตอย่างแน่นอน จึงใช้แสดงอนาคตกาลของเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้ และคำว่า *venir* 'มา' ในภาษาฝรั่งเศส ช่วยแสดงความหมายว่าเหตุการณ์นี้ได้เกิดขึ้นไปแล้ว จึงแสดงการณลักษณะของเหตุการณ์ที่เพิ่งผ่านพ้นไปได้ ตัวอย่างทั้งสองนี้จึงแสดงให้เห็นการใช้คำว่า 'ไป' และ 'มา' ในภาษาอื่น ๆ ที่แสดงความสัมพันธ์เชิงเวลา นอกเหนือจากความสัมพันธ์ในเชิงพื้นที่

จากแนวคิดเรื่องคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ซึ่งแสดงการเคลื่อนที่ทั้งในเชิงพื้นที่และเชิงเวลา ผู้วิจัยจะนำมาประยุกต์ใช้เพื่อทำความเข้าใจบริบทการใช้คำว่า *ទៅ* /*tiv*/ 'ไป' และ *មក* /*mɔɔk*/ 'มา' ในภาษาเขมร เนื่องจากในตัวอย่างที่แสดงไปแล้วในบทที่ 1 คำทั้งสองสามารถแสดงความหมายของการเคลื่อนที่ได้ทั้งเชิงพื้นที่และเชิงเวลา

ลำดับถัดไป จะขอกล่าวถึงแนวคิดเรื่องหน่วยสร้างกริยาเรียง ซึ่งเป็นแนวคิดที่ว่าด้วยลักษณะทางไวยากรณ์ อันเป็นบริบทที่คำว่า *ទៅ* /*tiv*/ 'ไป' และ *មក* /*mɔɔk*/ 'มา' ในภาษาเขมรมักจะปรากฏ เป็นลำดับถัดไป

2.1.2 แนวคิดเรื่องหน่วยสร้างกริยาเรียง

หน่วยสร้างกริยาเรียง (serial verb construction) เป็นปรากฏการณ์ทางภาษาที่คำกริยาสามารถปรากฏเรียงกันในหน่วยสร้างได้โดยไม่มีคำเชื่อมใด ๆ คั่นกลาง คำกริยาที่ปรากฏเรียงกันนี้อาจแสดงเหตุการณ์บางอย่าง เช่น แสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกัน 2 เหตุการณ์ ดังประโยค *เขาไปเยี่ยมเพื่อนที่โรงพยาบาล และ เขามาซื้อขนม* เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นคือประธานของประโยคกำลังเคลื่อนที่ออกจากจุดหนึ่งเพื่อไปทำอาการบางอย่างอีกที่หนึ่ง (กึ่งกาญจน์ เทพกาญจนานา, 2553: 109) หรือจะเป็นการแสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นพร้อมกัน 2 เหตุการณ์ ดังประโยค *เขาเดินกินไอศกรีม และ เขานอนร้องเพลง* เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นคือประธานของประโยคกำลังทำอาการทั้งสองพร้อม ๆ กัน (กึ่งกาญจน์ เทพกาญจนานา, 2553: 117)

คำกริยาในหน่วยสร้างกริยาเรียงยังมีความสัมพันธ์กับคำอื่น ๆ ในประโยคได้อีกด้วย เบเกอร์ (Baker, 1989) กล่าวถึงความสัมพันธ์ของหน่วยสร้างกริยาเรียงกับคำนามในประโยคว่า หน่วยสร้างกริยาเรียงเป็นโครงสร้างที่คำกริยาในหน่วยสร้างอาจมีประธานร่วมกันได้ ในบางกรณีคำนามซึ่งเป็นกรรมของคำกริยาตัวแรกอาจเป็นประธานของคำกริยาตัวที่สอง คือมีคำนามซึ่งเป็นหน่วยที่ต้องปรากฏร่วมกันแต่ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ต่างกัน ลักษณะข้างต้นพบในภาษาไทย ดังตัวอย่าง

ก. เขากำลังนั่งอ่านหนังสือพิมพ์

ข. ผู้ร้ายฆ่าตำรวจตาย

(กึ่งกาญจน์ เทพกาญจนา, 2553 : 113, 117)

ในตัวอย่าง ก. คำว่า *เขา* ทำหน้าที่เป็นประธานของคำกริยา *นั่ง* และ *อ่าน* และตัวอย่าง ข. คำว่า *ตำรวจ* เป็นกรรมของคำกริยา *ฆ่า* ซึ่งเป็นกรรมกริยาที่ต้องมีกรรมมารับ และยังเป็นประธานของคำกริยา *ตาย* ซึ่งเป็นคำกริยาที่ปรากฏตามมาด้วย ลักษณะดังกล่าวจากตัวอย่างภาษาไทยข้างต้น สอดคล้องกับลักษณะของหน่วยสร้างกริยาเรียงที่เบเกอร์ได้กล่าวไว้

นอกจากความสัมพันธ์ของหน่วยสร้างกริยาเรียงกับคำนามในประโยค หน่วยสร้างกริยาเรียงยังมีคุณสมบัติอื่น ๆ อีกหลายประการ ไอเคนวาลด์และดิกซอน (Aikhenvald and Dixon, 2006) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของหน่วยสร้างกริยาเรียงไว้ อาทิ หน่วยสร้างกริยาเรียงมีคุณสมบัติเป็นประโยคเดี่ยว (monoclausal) เนื่องจากคำกริยาทุกคำในหน่วยสร้างจะร่วมกันทำหน้าที่ภาคแสดงหนึ่งหน่วย ตัวอย่างเช่น ในประโยค *เขาเดินไปซื้อของ* คำกริยาแต่ละคำในประโยคนี้ปรากฏเรียงกันเพื่อแสดงความต่อเนื่องของเหตุการณ์ ไม่ได้เกิดจากการเชื่อมประโยคสองประโยคเข้าด้วยกัน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีประธานร่วมกัน แสดงให้เห็นว่าหน่วยสร้างกริยาเรียงนี้มีโครงสร้างเป็นหนึ่งหน่วย เมื่อคำกริยาในหน่วยสร้างกริยาเรียงมีความสัมพันธ์ที่แนบแน่นเช่นนี้ คำกริยาแต่ละคำจึงมีข้อบ่งชี้ – ปฏิเสธ (polarity) ร่วมกัน เช่น จากประโยค *เขาเดินไปซื้อของ* สามารถทำให้เป็นประโยคปฏิเสธได้ด้วยการเติมคำปฏิเสธ *ไม่ได้* เป็น *เขาไม่ได้เดินไปซื้อของ* เพื่อแสดงการปฏิเสธของทั้งหน่วยสร้าง นอกจากนี้ หน่วยสร้างกริยาเรียงยังมีกาล (tense) และการณ์ลักษณะ (aspect) เพื่อแสดงความหมายของเวลาและความสมบูรณ์ของกระบวนการร่วมกันด้วย เช่น ประโยค *เขาเดินไปซื้อของแล้ว* เมื่อเติมคำว่า *แล้ว* ซึ่งแสดงการณ์ลักษณะสมบูรณ์ในประโยคข้างต้น คำกริยาแต่ละคำในหน่วยสร้างก็จะมีการณ์ลักษณะสมบูรณ์ตามไปด้วย อย่างไรก็ตาม คำกริยาในหน่วยสร้างกริยาเรียงไม่

จำเป็นต้องมีประธานร่วมกันเสมอไป แต่จะต้องมีอาร์กิวเมนต์ (argument)³ ร่วมกันอย่างน้อยหนึ่งอาร์กิวเมนต์ เช่น ประโยค *เขาหุงข้าวไม่สุก* จากตัวอย่างนี้ คำกริยาในหน่วยสร้างมีคำว่า *ข้าว* เป็นอาร์กิวเมนต์ร่วมกัน โดยคำว่า *ข้าว* เป็นกรรมของคำกริยา *หุง* และทำหน้าที่เป็นประธานของคำกริยา *สุก* ด้วย

หน่วยสร้างกริยาเรียงยังมีความเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางภาษา คือ มีความสัมพันธ์กับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ อิวาซากิและแยป (Iwasaki and Yap, 1998) พบว่าโครงสร้างประโยคในภาษาที่มีคำกริยาเกิดเรียงต่อกัน เป็นโครงสร้างที่เอื้อให้คำกริยาบางคำกลายมามีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้น โดยยกตัวอย่างคำว่า *ให้* ในภาษาไทย ซึ่งเดิมเป็นคำหลัก ดังประโยค *แดงให้เงินฉัน* แต่ด้วยโครงสร้างภาษาไทยที่อนุญาตให้คำกริยาเกิดเรียงต่อกันได้ คำว่า *ให้* จึงสามารถปรากฏร่วมกับคำกริยาอื่น ๆ และปรากฏได้หลายตำแหน่ง เมื่อปรากฏในตำแหน่งหน้ากรรมรอง (ซึ่งเป็นตำแหน่งเดียวกับคำบุพบท) เช่น หน้ากรรมรอง *ฉัน* ในประโยค *แดงซื้อหนังสือให้ฉัน* คำว่า *ให้* ในหน่วยสร้างกริยาเรียงนี้อาจได้รับการวิเคราะห์ให้เป็นคำกริยาในหน่วยสร้างกริยาเรียงหรือคำไวยากรณ์ที่ทำหน้าที่อย่างตัวบ่งชี้กรรมรอง (dative marker) ก็ได้ และเมื่อคำว่า *ให้* ปรากฏร่วมกับคำกริยาที่ไม่เกี่ยวข้องกับการยื่นส่ง เช่น คำว่า *อ่าน* ในประโยค *แดงอ่านหนังสือให้ฉัน* ก็ได้กลายมาเป็นคำแสดงผู้รับประโยชน์ (benefactive marker) ซึ่งมีความเป็นคำไวยากรณ์มากขึ้น เพราะไม่สามารถวิเคราะห์ให้เป็นคำกริยา *ให้* ได้ และจากโครงสร้างประโยคที่อนุญาตให้คำกริยาเกิดเรียงต่อกันนี้ หากเติมคำกริยาหลังกรรมรอง เช่น เติมคำว่า *อ่าน* หลังกรรมรอง *ฉัน* ในประโยค *แดงซื้อหนังสือให้ฉัน* เป็น *แดงซื้อหนังสือให้ฉันอ่าน* คำว่า *ให้* ในประโยคนี้ได้พัฒนาต่อไปเป็นคำแสดงวัตถุประสงค์ (purposive marker) ซึ่งเป็นคำไวยากรณ์ ทำให้คำว่า *ให้* มีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้น จากตัวอย่างข้างต้นนี้จะเห็นได้ว่า คำว่า *ให้* ในภาษาไทยได้พัฒนาจากคำหลักจนกลายมามีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้น โดยมีหน่วยสร้างกริยาเรียงเป็นปัจจัยสนับสนุน นอกจากแนวคิดข้างต้นนี้ จรัสดาว อินทรทัศน (2539) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการที่คำกริยากลายมาเป็นคำบุพบทในภาษาไทย ยังพบว่าคำกริยาที่มักปรากฏเป็นคำสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง และปรากฏนำหน้านามวลี ซึ่งเป็นตำแหน่งเดียวกับคำบุพบทนั้น เป็นลักษณะที่เอื้อให้คำกริยาในตำแหน่งนี้กลายเป็นรูป

³ อาร์กิวเมนต์ (argument) คือ ส่วนประกอบมูลฐานของประโยคที่เกิดร่วมกับคำกริยาและมีบทบาททางความหมายที่แสดงความสัมพันธ์กับคำกริยาในภาคแสดง โดยทั่วไปแล้ว นามวลีที่ทำหน้าที่ประธานและกรรมจะเป็นอาร์กิวเมนต์ในประโยค เช่น ประโยค *He kissed Mary*. มี *He* และ *Mary* เป็นส่วนมูลฐานที่ต้องเกิดร่วมกับคำกริยา *kissed* เพื่อแสดงความสัมพันธ์ทางความหมาย *He* มีบทบาททางความหมายคือเป็นผู้กระทำ (agent) และ *Mary* มีบทบาททางความหมายคือเป็นผู้รับการกระทำ (patient) ส่วนมูลฐานทั้งสองที่มีบทบาททางความหมายนี้จึงจัดเป็นอาร์กิวเมนต์ในประโยค (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2560)

ไวยากรณ์ คือ กลายเป็นคำบุพบท เนื่องจากมีการบังคับการปรากฏที่เหมือนกับคำบุพบท จากแนวคิดทั้งสองนี้จึงแสดงให้เห็นว่าหน่วยสร้างกริยาเรียงเป็นปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์อยู่ไม่น้อย

คุณสมบัติของหน่วยสร้างกริยาเรียงดังที่ได้กล่าวไปข้างต้น แสดงให้เห็นว่าคำกริยาที่ปรากฏเรียงกันในหน่วยสร้างกริยาเรียงนี้ จะเรียงกันอยู่อย่างมีข้อจำกัดและมีลักษณะเฉพาะ เมื่อปรากฏเรียงกันแล้วก็จะแสดงเหตุการณ์ที่แตกต่างกันไป ผู้วิจัยจะนำแนวคิดข้างต้นมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ในภาษาเขมรที่ปรากฏในตำแหน่งต่าง ๆ ประกอบกับตัวอย่างในบทที่ 1 ที่คำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ในภาษาเขมรสามารถทำหน้าที่เชื่อมนามวลีเช่นเดียวกับคำบุพบทซึ่งเป็นคำไวยากรณ์ แสดงให้เห็นว่าคำทั้งสองนี้ นอกจากจะปรากฏในหน่วยสร้างกริยาเรียง อันเป็นบริบทที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการกลายเป็นรูปไวยากรณ์แล้ว ยังได้พัฒนาและกลายมามีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้น แนวคิดเรื่องการกลายเป็นคำไวยากรณ์ โดยเฉพาะการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำกริยา จึงเป็นอีกแนวคิดหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้ และจะได้กล่าวถึงในประเด็นถัดไป

2.1.3 แนวคิดเรื่องการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำกริยา

2.1.3.1 ความหมายของกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์

กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ (Grammaticalization) เป็นปรากฏการณ์หนึ่งทางภาษา ฮอปเปอร์และทรอกอต (Hopper and Traugott, 2003) ให้คำนิยามของกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ไว้ 2 ประการ คือ

1) กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ หมายถึง แนวทางการศึกษา (research framework) ปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงทางภาษาเกี่ยวกับบริบททางภาษาศาสตร์ของคำศัพท์ (lexical items) และหน่วยสร้าง (construction) ที่ส่งผลให้เกิดหน้าที่ใหม่ทางไวยากรณ์ (grammatical function)

2) กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ หมายถึง ขั้นตอนการกลายมามีหน้าที่ทางไวยากรณ์มากขึ้นของรูปภาษา กระบวนการนี้เป็นส่วนหนึ่งของปรากฏการณ์ทางภาษาที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างภาษา ตลอดจนการหลอมรวมของรูปภาษาให้มีหน้าที่เฉพาะ

จากความหมายข้างต้น กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์จึงอาจหมายถึงแนวทางการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางภาษา หรือ กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางภาษาที่คำกลายมามีหน้าที่

ทางไวยากรณ์มากขึ้นก็ได้ กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนา (2559 : 13) เรียกปรากฏการณ์นี้ว่า กระบวนการกลายเป็นรูปไวยากรณ์ และอธิบายความหมายไว้ ความว่า

“กระบวนการกลายเป็นรูปไวยากรณ์...หมายถึง
ขั้นตอนที่คำคำหนึ่งมีคุณสมบัติเป็นรูปไวยากรณ์มากกว่าเดิมตาม
กาลเวลาที่ผ่านไป ถ้าคำคำนั้นไม่ได้เป็นรูปไวยากรณ์อยู่ดั้งเดิม คำ
คำนั้นก็จะเปลี่ยนแปลงกลายเป็นคำไวยากรณ์หรือเป็นรูป
ไวยากรณ์ในกรณีที่เปลี่ยนแปลงเป็นสัทอรรถเต็มแสดงหน้าที่ทาง
ไวยากรณ์ หรือในอีกกรณีหนึ่งคือถ้าคำคำนั้นเป็นคำไวยากรณ์อยู่
แล้ว คำคำนั้นก็จะเปลี่ยนแปลงมาแสดงหน้าที่ทางไวยากรณ์มาก
กว่าเดิม”

จะเห็นได้ว่าจากนิยามข้างต้นของฮอปเปอร์และทรอกอตและกิ่งกาญจน์ เทพกาญจนา กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์หมายถึงกระบวนการที่คำคำหนึ่งมีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มมากขึ้น โดยที่เดิมคำนั้นอาจจะเป็นคำหลัก (content words) หรือคำไวยากรณ์ (grammatical words) ซึ่งต่อมาได้มีความเป็นไวยากรณ์มากขึ้น

2.3.1.2 การเปลี่ยนแปลงทางภาษาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการกลายเป็นคำ ไวยากรณ์

การกลายมามีหน้าที่ทางไวยากรณ์มากขึ้นของคำหลักหรือคำไวยากรณ์นั้น เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางภาษาที่ทำให้คำมีหน้าที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ไฮเนและกูเตวา (Heine & Kuteva, 2007) ได้เสนอการเปลี่ยนแปลงทางภาษาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ไว้หลายประการ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทางภาษา 3 รูปแบบที่เกี่ยวข้องกับคำว่า *ទៅ* /təv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ในภาษาเขมร ได้แก่

1) การขยายบริบทการปรากฏ (extension)

ไฮเนและกูเตวา (Heine & Kuteva, 2007 : 35 - 39) ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทางภาษารูปแบบนี้ไว้ว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงทางภาษาที่คำสามารถปรากฏในบริบทใหม่ ทำให้สามารถตีความได้หลายแบบ คือ สามารถตีความตามความหมายเดิมของคำนั้น หรือตีความตามบริบทใหม่ที่ปรากฏได้ เช่น คำว่า *in* ในภาษาอังกฤษ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- a. John died in London.
- b. John died in Iraq.
- c. John died in a car accident.

ในตัวอย่าง a. คำว่า *in* ทำหน้าที่เป็นคำบุพบทแสดงความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ (spatial preposition) ขณะที่ตัวอย่าง b. สามารถตีความนามวลีที่ตามมาได้สองแบบ คือ หมายถึง ประเทศอิรัก หรือหมายถึงเหตุการณ์สู้รบในประเทศอิรัก หากตีความแบบแรก คำว่า *in* จะทำหน้าที่เป็นคำบุพบทแสดงความสัมพันธ์เชิงพื้นที่เช่นเดียวกับตัวอย่าง a. แต่หากตีความตามแบบที่สอง คำว่า *in* จะแสดงความสัมพันธ์ที่เป็นการอนุมาน (inference) ถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เมื่อพิจารณาตัวอย่าง c. คำว่า *in* ในประโยคนี้ แสดงความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น คือ a car accident เพียงอย่างเดียว ไม่มีความหมายแสดงความสัมพันธ์เชิงพื้นที่เหมือนตัวอย่าง a. และ b. แสดงให้เห็นว่าจากเดิม คำว่า *in* ที่มีความหมายแสดงความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ และเริ่มมีความหมายที่อนุมานถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้น ได้ขยายบริบทการปรากฏมามีความหมายแสดงเหตุการณ์อย่างสมบูรณ์แล้ว ตัวอย่างทั้งสามนี้จึงช่วยแสดงให้เห็นว่าการขยายบริบทการปรากฏเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้มีรูปไวยากรณ์มากขึ้นเช่นกัน

2) การจางลงของความหมาย (desemanticization)

การจางลงของความหมาย หมายถึง การสูญเสียความหมายของคำ และได้รับความหมายจากบริบทใหม่ที่ไปปรากฏ กลไกสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงนี้ คือ กระบวนการอุปลักษณ์ (metaphoric process) กระบวนการนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงจากวงความหมาย (domain) ที่เป็นรูปธรรมไปสู่วงความหมายที่เป็นนามธรรมมากขึ้น เช่น คำว่า *back* ในภาษาอังกฤษ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- a. He was lying on his back on the sofa.
- b. He walked away without looking back.

ในตัวอย่าง a. คำว่า *back* หมายถึง หลัง ซึ่งเป็นอวัยวะหนึ่งของร่างกาย จึงมีความหมายที่เป็นรูปธรรม ต่อมาคำนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปสู่วงความหมายใหม่ดังตัวอย่าง b. ที่มีความหมายแสดงถึงสิ่งใดก็ตามที่อยู่ฝั่งเดียวกับอวัยวะ หลัง ความหมายใหม่ที่เกิดขึ้นนี้จึงเป็นความหมายเชิงพื้นที่ซึ่งมีความเป็นนามธรรมมากยิ่งขึ้น

3) การสูญเสียคุณสมบัตินៃหมวดคำเดิม (decategorialization)

เมื่อคำมีความหมายจางลง และมีความเป็นไวยากรณ์มากขึ้น อาจทำให้สูญเสียคุณสมบัตินៃหน่วยคำและวากยสัมพันธ์ได้ การเปลี่ยนแปลงทางภาษาแบบนี้ ทำให้คำที่สูญเสียคุณสมบัตินៃหมวดคำเดิม กลายมามีคุณสมบัตินៃหมวดคำใหม่ (Heine & Kuteva, 2007 : 40 - 42) ไฮเนและกูเตวาจำแนกลักษณะของการสูญเสียคุณสมบัตินៃหมวดคำเดิมไว้หลายประการ ผู้วิจัยเห็นว่ามิลักษณะบางประการที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ ได้แก่

- การสูญเสียความสามารถในการเติมส่วนขยาย (modifiers)

เช่น คำกริยาที่เกิดการสูญเสียคุณสมบัตินៃหมวดคำกลายมาเป็นหมวดคำอื่น ๆ จะไม่สามารถใช้คำวิเศษณ์ขยายได้ (Heine & Kuteva, 2007 : 41)

- การสูญเสียความเป็นอิสระในการเป็นรูปอิสระ (autonomous form) และสูญเสียทางวากยสัมพันธ์ (syntactic freedom)

เช่น คำกริยาที่สามารถย้ายไปยังตำแหน่งต่าง ๆ ในประโยคเพื่อรวมกับคำกริยาอื่น ๆ เมื่อผ่านการสูญเสียคุณสมบัตินៃหมวดคำก็จะสูญเสียความสามารถในการปรากฏในส่วนต่าง ๆ ของประโยค เกิดการบังคับการปรากฏ ทำให้มีตำแหน่งที่แน่นอนในประโยคนั้น ๆ (Heine & Kuteva, 2007 : 41)

- สูญ การเป็นสมาชิกของชุดหน่วยภาษาทางไวยากรณ์ (grammatical paradigm) เดียวกัน

เช่น การเปลี่ยนจากการเป็นสมาชิกหมวดคำเปิด (open-class items) ไปเป็นสมาชิกหมวดคำปิด (closed-class items) หรือการสูญเสียคุณสมบัตินៃบางประการของคำบ่งชี้ (demonstratives) อาทิ การบอกพจน์ (number) เพศ (gender) และการก (case) ในหลาย ๆ ภาษา ซึ่งสูญเสียไปเมื่อเกิดการสูญเสียคุณสมบัตินៃหมวดคำ

จากการเปลี่ยนแปลงทางภาษานี้เอง ทำให้ผู้วิจัยสนใจต่อไปว่าคำว่า *ไป* /tɨv/ ‘ไป’ และ *มา* /mɔɔk/ ‘มา’ ในภาษาเขมรมีการกลายเป็นรูปไวยากรณ์ขึ้นหรือไม่ ทำให้สามารถใช้เป็นทั้งคำกริยาและใช้เชื่อมนามวลีเช่นคำบุพบทได้ ดังจะได้กล่าวถึงการกลายเป็นรูปไวยากรณ์ของคำกริยาเป็นประเด็นถัดไป

2.3.1.3 การกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำกริยา

คำไวยากรณ์จำนวนหนึ่งพัฒนามาจากคำต้นแหล่งซึ่งเป็นคำหลัก อาทิ คำนามและคำกริยา ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำกริยา เนื่องจาก ‘ไป’ และ ‘มา’ ซึ่งเป็นคำที่พบได้ในทุกภาษา ได้รับการจัดให้อยู่ในกลุ่มคำกริยา คือ เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ (motion verb) (Wilkins & Hill, 1995)

คำไวยากรณ์จำนวนหนึ่งเป็นรูปที่พัฒนามาจากคำต้นแหล่งซึ่งเป็นคำกริยา ส่วนใหญ่ในอดีตมักปรากฏในหน่วยสร้างกริยาเรียง ซึ่งอาจเรียกคำเหล่านี้ได้ว่า “คำกริยาเรียง (serial verb)” (กึ่งกาญจน์ เทพกาญจนานา, 2559 : 185) คำกริยาเรียงอาจพัฒนากลายเป็นคำไวยากรณ์ได้หลากหลายประเภท ลอร์ด (Lord, 1993 : 3) ยกตัวอย่างประเภทต่าง ๆ ของคำไวยากรณ์ที่อาจพัฒนามาจากคำกริยาเรียงไว้ เช่น คำบุพบท (preposition), คำวิเศษณ์ (adverb), คำกริยาช่วย (auxiliary), คำสันธาน (conjunction), ตัวเชื่อมส่วนเติมเต็ม (complementizers) และคำวิเศษณ์เชื่อมอนุประโยค (adverbial subordinators) ลอร์ดอธิบายเพิ่มเติมว่าคำกริยาที่สามารถแสดงหน้าที่ทางไวยากรณ์ได้ อาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางภาษาหลายประการ เช่น เกิดการเจือจางทางความหมาย (semantic bleaching หรือ desemantization) คือ จากเดิมที่สามารถแสดงเหตุการณ์ (events), กระบวนการ (processes), การกระทำ (actions) และสภาพ (states) ก็เริ่มสูญเสียความหมาย และสามารถใช้ในบริบทที่กว้างขึ้นได้ ลอร์ดเรียกคำกริยาที่สูญเสียคุณสมบัติเหล่านี้ว่า “คำกริยาพร่องคุณสมบัติ (defective verb)” การกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำกริยามีประเด็นที่พืงนำมาพิจารณา 2 ประเด็น ดังนี้

1) คำร่วมกริยา (coverb)

คำร่วมกริยาเป็นคำเรียกคำไวยากรณ์จำนวนหนึ่งซึ่งมักจะกลายมาจากคำสรรพนามกริยาที่ปรากฏในหน่วยสร้างกริยาเรียง เมื่อปรากฏในบางบริบท อาจวิเคราะห์ให้เป็นคำกริยาหรือคำบุพบทได้ และมักจะแปลเป็นคำบุพบทในภาษาอังกฤษ ปรากฏการณ์นี้พบได้ในหลาย ๆ ภาษา เช่น ภาษาจีน ภาษาเวียดนาม และภาษาไทย (กึ่งกาญจน์ เทพกาญจนานา, 2559 : 186)

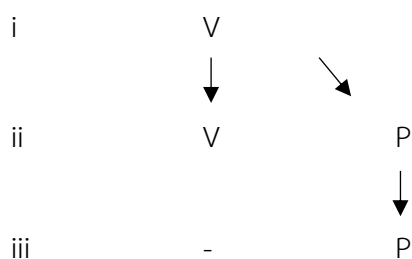
ลีและทอมสัน (Li and Thompson 1981 อ้างถึงใน กึ่งกาญจน์ เทพกาญจนานา, 2559 : 187) ได้ให้นิยามของคำร่วมกริยาในภาษาจีนไว้ว่า

“คำร่วมกริยา หมายถึง คำกลุ่มหนึ่งที่อยู่ในหมวดปิด (closed class) ในภาษาจีน และคำส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้มักถูกแปลเป็นคำบุพบทในภาษาอังกฤษ ตัวอย่างเช่น *gēn* ‘with’ ... คำร่วมกริยาในภาษาจีนบางคำยังทำหน้าที่แสดงหน่วยสร้างทางวากยสัมพันธ์ที่มีลักษณะพิเศษทางภาษาศาสตร์บางหน่วยสร้าง เช่น *zài* แสดงหน่วยสร้างแสดงสถานที่ (locative construction) ... คำร่วมกริยาต้องเกิดร่วมกับคำนามหรือร่วมกับนามวลีที่ประกอบด้วยคำร่วมกริยา...”

จากนิยามของลีและทอมสัน จะเห็นได้ว่า คำร่วมกริยา เป็นคำที่มีการบังคับการปรากฏร่วม คือ ต้องเกิดร่วมกับคำนามหรือนามวลี ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการที่คำร่วมกริยาพัฒนามาจากคำสรรกรมกริยาตั้งที่ กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนา ได้กล่าวไว้ เหตุที่นักภาษาศาสตร์หลายท่านจัดให้คำกริยาเรียงบางคำเป็นคำร่วมกริยา เนื่องมาจากคำร่วมกริยานี้จะแปลเป็นคำบุพบทในภาษาอังกฤษ จึงทำให้คำร่วมกริยามีความกำกวมอยู่ระหว่างการจัดให้อยู่ในหมวดคำกริยาหรือคำบุพบท

ตัวอย่างของคำที่อาจวิเคราะห์ให้เป็นคำร่วมกริยาในภาษาไทยได้ เช่น คำว่า *ไป* ในประโยค *ฉันเดินไปโรงเรียน* เหตุที่อาจจัดให้เป็นคำร่วมกริยาได้ เนื่องจากในตำราไวยากรณ์ไทยหลาย ๆ ตำราจัดให้คำว่า *ไป* เป็นคำสรรกรมกริยา แม้ว่าในบริบทข้างต้น คำว่า *ไป* จะปรากฏในหน่วยสร้างกริยาเรียง แต่เมื่อแปลเป็นภาษาอังกฤษ จะตรงกับคำบุพบทว่า *to* การแปลเป็นคำบุพบทในภาษาอังกฤษนี้เองจึงอาจพิจารณาได้ว่าคำว่า *ไป* ในบริบทดังกล่าวเป็นคำร่วมกริยา

คลาร์ก (Clark 1978 อ้างถึงใน กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนา, 2559 : 188) ได้นำคำร่วมกริยามาใช้เรียกคำบุพบทที่แสดงการกรสัมพันธ์ (case relation) ในภาษาเวียดนาม คลาร์กเห็นว่าคำร่วมกริยาเป็นคำบุพบทที่มีคำต้นแหล่งเป็นคำกริยาซึ่งพ้องรูปพ้องเสียงกัน คลาร์กได้ตั้งสมมติฐานขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงจากคำกริยามาเป็นคำบุพบทไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

(Clark, 1978 อ้างถึงใน กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนา, 2559 : 189)

จากข้อมูลข้างต้น คลาร์กเห็นว่าคำร่วมกริยาคือคำบุพบทในขั้นตอนที่ 2 ซึ่งพัฒนามาจากคำต้นแหล่งที่เป็นคำกริยา โดยต่อมาปรากฏใช้เป็นคำบุพบทพร้อม ๆ กับคำกริยาที่เป็นคำต้นแหล่งนั้น และอาจเหลือเพียงรูปไวยากรณ์ที่เป็นคำบุพบทเพียงรูปเดียวในเวลาต่อมา คำร่วมกริยาจึงเป็นตัวอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นพัฒนาการของการเปลี่ยนแปลงทางภาษาในการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำกริยา

2) การกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่แสดงการกัมพันธ์ (case relation)

การกัมพันธ์ (case relation) หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยนามนั้น ๆ กับหน่วยกริยาของประโยคในระดับโครงสร้างลึก การบ่งชี้ความสัมพันธ์จะแสดงลักษณะเหตุการณ์ว่าใครทำอะไร ใครมีประสบการณ์เรื่องอะไร ใครได้รับผลประโยชน์จากอะไร สิ่งนั้นเกิดขึ้นที่ไหน อะไรเปลี่ยนแปลงไป อะไรเคลื่อนที่ หรือสิ่งนั้นเริ่มต้นจากตรงไหนและสิ้นสุดลงที่ใด (กึ่งกาญจน์ เทพกาญจน์, 2536) คำไวยากรณ์ซึ่งผ่านกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์บางคำ อาจจะมีการแสดงการกัมพันธ์เกิดขึ้น กึ่งกาญจน์ เทพกาญจน์ (2559 : 191) กล่าวถึงการแสดงการกัมพันธ์ของคำไวยากรณ์เหล่านี้ว่า “คำบุพบทหรือคำร่วมกริยาที่กลายมาจากคำสรรพนามมักแสดงการกัมพันธ์ซึ่งเป็นการกัมพันธ์ทางความหมายระหว่างคำนามกับคำกริยา เช่น สถานที่ ผู้รับสิ่งของ ผู้รับประโยชน์ ฯลฯ” การกัมพันธ์หรือความหมายที่คำบุพบทหรือคำร่วมกริยามีแนวโน้มแสดงมากที่สุดได้แก่ความหมายเกี่ยวกับสถานที่ จากการกัมพันธ์ของคำบุพบทหรือคำร่วมกริยาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าการกัมพันธ์ชนิดหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับวิธานิพนธ์นี้ คือ การกสถานที่ (locative case)

การกสถานที่ (locative case) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยนามกับหน่วยกริยาที่เกี่ยวข้องสถานที่ในแบบต่าง ๆ เช่น แหล่งเดิม จุดหมายปลายทางที่อยู่ในระนาบเดียวกัน จุดหมายปลายทางที่อยู่ด้านบนและอยู่ด้านล่าง จุดหมายปลายทางที่เป็นเส้นทางย้อนกลับ จุดหมายปลายทางที่อยู่ด้านในหรือสถานที่ที่เป็นทางผ่าน เป็นต้น (กึ่งกาญจน์ เทพกาญจน์, 2559 : 191 – 192) จะเห็นได้ว่าการกสถานที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์รูปแบบต่าง ๆ เกี่ยวกับสถานที่ที่เกิดขึ้น ปรานี กุลละวณิชย์ (kullvanijaya, 1974 อ้างถึงใน กึ่งกาญจน์ เทพกาญจน์, 2559 : 188 - 190) กล่าวถึงคำร่วมกริยาในภาษาไทยซึ่งได้จัดให้เป็นคำบุพบทที่แสดงการกัมพันธ์ว่า คำร่วมกริยาแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ประเภทแรก คือ คำร่วมกริยาที่อนุญาตให้กรรมแสดงสาระการพูดปรากฏตามหลังได้ คำร่วมกริยาประเภทนี้มีอยู่เพียงคำเดียว คือ คำว่า *ว่า* และประเภทที่สองคือคำร่วมกริยาที่ไม่อนุญาตให้กรรมแสดงสาระการพูด (quotation) ปรากฏตามหลังได้ ได้แก่คำว่า *อยู่ จาก ไป มา กลับ ข้าม เข้า ขึ้น ลง ตาม ถึง* จะเห็นได้ว่า ปรานีจัดให้คำว่า *ไป* และ *มา* ในภาษาไทยสามารถทำหน้าที่เป็นคำร่วมกริยาได้ โดยมีความหมายเกี่ยวกับสถานที่ เมื่อพิจารณาประโยค *ฉันเดินไปโรงเรียน คำว่า ไป* ใน

ประโยคข้างต้น ในฐานะคำร่วมกริยาแสดงความหมายเชิงสถานที่ประกอบคำกริยา *เดิน* ทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่าคำว่า *ไป* ในบริบทนี้เป็นคำร่วมกริยาซึ่งเป็นคำบุพบทโดยมีการกสัมพันธ์คือการกสถานที่

จากแนวคิดเรื่องการกลายเป็นรูปไวยากรณ์ของคำกริยาดังที่ผู้วิจัยได้กล่าวไปข้างต้น จะเห็นได้ว่าการกลายเป็นรูปไวยากรณ์ของคำกริยา มีกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องหลายขั้นตอน ผู้วิจัยจะนำแนวคิดเหล่านี้มาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเฉพาะการวิเคราะห์รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า *ៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ในภาษาเขมร ซึ่งจำเป็นจะต้องวิเคราะห์การปรากฏร่วมกับคำอื่น ๆ ของคำทั้งสอง เพื่อพิจารณารูปแบบทางวากยสัมพันธ์ที่ปรากฏ และพิจารณาความหมายในบริบทนั้น ๆ ต่อไป

2.1.4 แนวคิดเรื่องการแปลวรรณกรรม

วรรณกรรมแปลเป็นข้อมูลทางภาษาประเภทหนึ่ง que แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการถ่ายทอดความหมายของผู้แปล ในการแปลวรรณกรรม ผู้แปลจะต้องถ่ายทอดความหมายและวรรณศิลป์จากตัวบทภาษาหนึ่งไปเป็นตัวบทอีกภาษาหนึ่งถึงระดับการสร้างสรรค์ของนักประพันธ์ โดยยังรักษาบริบททางวัฒนธรรมในต้นฉบับภาษาเดิมและคำนึงถึงผู้อ่านฉบับแปลเสมอ (วัลยา วิวัฒน์ศร, 2557: 108) การแปลวรรณกรรมจึงเป็นศิลปะแขนงหนึ่ง que ผู้แปลจะต้องมีกลวิธีในการถ่ายทอดความหมายอย่างระมัดระวัง เพื่อให้ผู้อ่านสำนวนแปลสามารถเข้าใจเนื้อความได้ตรงกับสำนวนต้นฉบับ

ในการแปลวรรณกรรมเรื่องหนึ่ง ๆ ผู้แปลจำเป็นต้องทำงานอย่างมีขั้นตอน เพื่อให้การทำงานนั้นเป็นระบบและมีประสิทธิภาพมากที่สุด วัลยา วิวัฒน์ศร (2557) กล่าวถึงขั้นตอนการทำงานแปลไว้ว่า ขั้นตอนแรกสุดของการทำงานแปลคือการทำความเข้าใจต้นฉบับ ผู้แปลต้องทำความเข้าใจตัวบทให้ละเอียด รวมถึงทำความเข้าใจบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องด้วย เมื่อพิจารณาสิ่งเหล่านี้แล้ว ขั้นตอนต่อมาคือการถ่ายทอดความหมายหรือการแปล ผู้แปลจะต้องพิจารณาภาษาต้นฉบับและภาษาที่ใช้แปล คำนึงถึงความเก่า - ใหม่ของภาษา ภาษาพูด ภาษาเขียน ภาษาวรรณคดีที่แฝงความหมายหลายนัย รวมไปถึงเสียงในภาษา เมื่อถ่ายทอดความหมายเสร็จแล้ว ผู้แปลจะต้องตรวจสอบสำนวนแปลและแก้ไขอีกครั้ง ก่อนจะส่งให้บรรณาธิการเป็นผู้ตรวจแก้ลำดับสุดท้าย

จากแนวคิดเรื่องการแปลวรรณกรรมข้างต้นนี้ จะเห็นว่าลักษณะสำคัญของวรรณกรรมแปล คือ การถ่ายทอดความหมายให้ตรงกับภาษาต้นฉบับ ผ่านกระบวนการแปลที่มีความพิถีพิถัน ดังนั้น

ผู้วิจัยจะนำแนวคิดนี้มาใช้ในการพิจารณาเปรียบเทียบรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า *ເຈົ້າ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ຍັກ* /mɔɔk/ ‘มา’ กับสำนวนแปลภาษาไทย เพื่อพิจารณาความเทียบเท่าระหว่างภาษาต้นฉบับและสำนวนแปลที่เกิดขึ้น

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 เอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคำว่า *ເຈົ້າ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ຍັກ* /mɔɔk/ ‘มา’ ในภาษาเขมรและคำว่า *ไป* และ *มา* ในภาษาไทย

2.2.1.1 เอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคำว่า *ເຈົ້າ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ຍັກ* /mɔɔk/ ‘มา’ ในภาษาเขมร

จากการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ายังไม่มียานวิจัยที่ศึกษาคำว่า *ເຈົ້າ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ຍັກ* /mɔɔk/ ‘มา’ ในภาษาเขมรโดยละเอียด แต่มีการกล่าวถึงคำทั้งสองโดยแสดงให้เห็นว่าสามารถทำได้หลายหน้าที่หรือมีหลายความหมาย ในหนังสือเรื่อง *เวทย์กรรมภษาเขมร* ของ ชิน สก (เบ็ริ สุก, 2007) ได้จัดให้คำว่า *ເຈົ້າ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ຍັກ* /mɔɔk/ ‘มา’ ทำหน้าที่ได้ 3 อย่าง คือ เป็นคำกริยา (กิริยาสาถ)⁴ เป็นคำวิเศษณ์ (กิริยาวิเสส)⁵ และเป็นคำบุพบท (เสฎ)⁶ ชิน สก ให้ตัวอย่างของคำว่า *ເຈົ້າ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ຍັກ* /mɔɔk/ ‘มา’ ซึ่งทำหน้าที่ทั้งสามไว้ดังนี้

เป็นคำกริยา (กิริยาสาถ)

ก.	<i>គាត់ເຈົ້າវັត</i>	
	/koat tɨv	voat/
	เขา ไป	วัด
	เขาไปวัด	

⁴ คำกริยา (กิริยาสาถ) หมายถึง คำสำหรับบอกการกระทำซึ่งประธานเป็นผู้กระทำ หรือบอกเกี่ยวกับสภาพหรือลักษณะของประธาน (เบ็ริ สุก, 2007 : 253)

⁵ คำวิเศษณ์ (กิริยาวิเสส) หมายถึง คำสำหรับขยายความหมายของคำกริยา คำคุณศัพท์ และคำวิเศษณ์ด้วยกัน (เบ็ริ สุก, 2007 : 307)

⁶ คำบุพบท (เสฎ) หมายถึง คำสำหรับเชื่อมคำต่าง ๆ ในประโยค หรือเชื่อมประโยคหนึ่งกับประโยคหนึ่ง คำชนิดนี้จะบอกสถานที่ เวลา ความเป็นเจ้าของ และความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน (เบ็ริ สุก, 2007 : 357)

๒. คำศัพท์

/koat mook voat/

เขา มา วัด

เขามาวัด

เป็นคำวิเศษณ์ (กิริยาวิเศษณ์)

ค. ពីថ្ងៃនេះតទៅ

/pii tɲay nih taa tiv/

จาก วัน นี้ ต่อ ไป

จากวันนี้ต่อไป

พ. ក្រោយមក

/kraoy mook/

หลัง มา

ต่อมา

เป็นคำบุพบท (บุพบท)

ง. គាត់នឹកទៅម្តាយគាត់ដែលនៅភ្នំពេញ

/koat nih tiv mdaay koat dael niv pnumpɨŋ/

เขา คิดถึง ไป แม่ เขา ที่ อยู่ พนมเปญ

เขานึกถึงแม่เขาที่อยู่พนมเปญ

ฉ. គាត់សរសេរមកកូនខ្ញុំ

/koat saasee mook koon kɲom/

เขา เขียน มา ลูก ฉัน

เขาเขียนมาถึงลูกฉัน

เป็นภาษาอังกฤษได้ยาก เมื่อปรากฏเป็นคำกริยาแสดงทิศทาง นอกจากนี้ คำกริยาแสดงทิศทางไม่เพียงแต่จะปรากฏตามหลังกริยาลีเท่านั้น แต่ยังสามารถปรากฏตามหลังนามวลีได้ ดังตัวอย่าง

c. mophej cnam kraoj mau:k
 20 year after come
 DIR
 “up till now, twenty years on...”

ตัวอย่างทั้งสาม แสดงให้เห็นว่าคำทั้งสองในภาษาเขมร จะมีหน้าที่และความหมายเปลี่ยนไปขึ้นอยู่กับบริบทที่ปรากฏ แนวคิดนี้จึงสอดคล้องกับแนวคิดของ ซิน สก ดังที่ได้กล่าวไปแล้วในตอนต้น

วัลเทอร์ บิชัง (2015) เป็นนักวิชาการอีกคนหนึ่งที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับคำกริยาในภาษาเขมร และกล่าวถึงคำกริยาแสดงทิศทางไว้เช่นเดียวกัน บิชังจำแนกคำกริยาในภาษาเขมรออกเป็น 7 ประเภท ได้แก่ คำกริยาอาการ (intransitive verb) คำกริยากรรม (transitive verb) คำกริยาทวิกรรม (ditransitive verb) คำกริยาแสดงทิศทาง (directional verb) คำกริยาการีต (causative verb) คำกริยาแสดงความเป็นอยู่ (existential verb) และคำหน้ากริยาและคำช่วยกริยา (preverbs and auxiliary verb)

บิชังเสนอว่าคำกริยาแสดงทิศทางในภาษาเขมรมี 6 คำ ได้แก่ คำว่า *ចុះ* /coh/ ‘go down’, *ឡើង* /laeŋ/ ‘go up’, *ចេញ* /ceŋ/ ‘go out from, leave’, *ចូល* /cool/ ‘enter, move into’, *ទៅ* /tiv/ ‘go’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘come’ คำในกลุ่มนี้สามารถจับคู่ความหมายตรงข้ามกันได้ 3 คู่ โดยคู่ที่หนึ่ง คือ คำว่า *ចុះ* /coh/ ‘go down’ และ *ឡើង* /laeŋ/ ‘go up’ แสดงการเคลื่อนที่ในแนวตั้ง คู่ที่สอง คือ คำว่า *ចេញ* /ceŋ/ ‘go out from, leave’ และ *ចូល* /cool/ ‘enter, move into’ แสดงการเคลื่อนที่แบบถ่ายเท และคู่ที่สาม คือ คำว่า *ទៅ* /tiv/ ‘go’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘come’ แสดงการเคลื่อนที่ในแนวนอน คำกริยาเหล่านี้สามารถปรากฏเป็นคำกริยาเดี่ยว (independent verbs) คำกริยาแสดงทิศทางของคำกริยาหลัก (main verb) และคำร่วมกริยา (coverbs) ได้ จากแนวคิดนี้จึงแสดงให้เห็นว่า คำว่า *ទៅ* /tiv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ สามารถปรากฏได้หลายตำแหน่ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ซิน สก และ ไฮแมน ที่ได้กล่าวไว้

2.2.1.2 เอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคำว่า *ไป* และ *มา* ในภาษาไทย

คำว่า *ไป* และ *มา* ในภาษาไทยมีการศึกษาไว้อย่างกว้างขวาง ครอบคลุมทั้งการศึกษาเฉพาะสมัยและการศึกษาข้ามสมัย สามารถจำแนกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ได้ดังนี้

1) เอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคำว่า *ไป* และ *มา* ในภาษาไทยเฉพาะสมัย ได้แก่ งานวิจัยเรื่อง “กริยารอง *ไป* และ *มา* ในภาษาไทย” ของ สุดา รังคุพันธ์ (Rungkupan, 1992) และงานวิจัยเรื่อง “ความเป็นอัติวิสัยของคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ *ไป* และ *มา* ในภาษาไทย” ของ ชาฎิณี มณีนาวาชัย (2559)

งานวิจัยชิ้นแรกเป็นการศึกษาคำว่า *ไป* และ *มา* ในภาษาไทยที่ปรากฏเป็นคำกริยารองในประโยคที่มีหน่วยสร้างกริยาเรียง สุดาพบว่าคำทั้งสองสามารถปรากฏร่วมกับคำกริยาได้หลายชนิด และสามารถแสดงความหมายในเชิงพื้นที่และเวลาโดยสัมพันธ์กับจุดอ้างอิงของผู้พูด โดยจะแสดงความหมายในเชิงพื้นที่ เมื่อปรากฏร่วมกับคำกริยาเกี่ยวกับการเคลื่อนที่ คำกริยาเกี่ยวกับการครอบครอง คำกริยาเกี่ยวกับการสื่อสาร คำกริยาเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวโดยตรงของอวัยวะ และ คำกริยาเกี่ยวกับการมอง และจะแสดงความหมายเชิงเวลาเมื่อปรากฏร่วมกับคำกริยาแสดงกระบวนการและคำกริยาแสดงสภาพ

งานวิจัยชิ้นที่สองเป็นการศึกษาความเป็นไปได้ในการแทนที่กันของคำกริยา *ไป* และ *มา* ในบริบทต่าง ๆ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นอัติวิสัยของคำกริยา *ไป* และ *มา* กับความเป็นไปได้ในการแทนที่กันและระดับของการแสดงความหมายเชิงพื้นที่ ชาฎิณีพบว่าคำทั้งสองสามารถปรากฏเป็นกริยาเดี่ยว ปรากฏนำหน้าและตามหลังกริยาอื่น โดยสามารถแทนที่กันได้ ในบางบริบท หากแทนที่กันได้จะแสดงเหตุการณ์เดียวกันแต่สลับทิศทางกันหรืออาจกลายเป็นการอ้างถึงเหตุการณ์คนละเหตุการณ์ ขณะที่ในบางบริบทจะต้องใช้คำว่า *ไป* หรือ *มา* เท่านั้น ไม่สามารถแทนที่กันได้ เมื่อพิจารณาในแง่ความเป็นอัติวิสัย คำกริยา *ไป* และ *มา* จะมีความเป็นอัติวิสัยมากขึ้นเมื่อมีความเป็นไวยากรณ์มากขึ้น

งานวิจัยของสุดาและชาฎิณีแสดงให้เห็นตำแหน่งการปรากฏและความหมายที่หลากหลายของคำว่า *ไป* และ *มา* ในภาษาไทย โดยเฉพาะงานของชาฎิณีนั้น แสดงให้เห็นว่าในภาษาไทยปัจจุบัน คำทั้งสองยังคงมีพัฒนาการ คือ เป็นคำที่มีความเป็นไวยากรณ์มากขึ้น

2) เอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคำว่า *ไป* และ *มา* ในภาษาไทยข้ามสมัย ได้แก่ งานวิจัยเรื่อง “การศึกษาวากยสัมพันธ์ข้ามสมัยในคำว่า *ไป* และ *มา*” ของ วรลักษณ์ วีระยุทธ (2556)

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาชนิด ความหมาย และการกลายเป็นรูปไวยากรณ์ของคำว่า *ไป* และ *มา* ในภาษาไทย ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน โดยใช้ทฤษฎีไวยากรณ์พึ่งพา – ศัพท์การก (Lexicase Dependency Grammar) ผลการศึกษาพบว่าคำว่า *ไป* และ *มา* ในภาษาไทยมีหน้าที่เป็นคำกริยาและคำวิเศษณ์มาตั้งแต่สมัยสุโขทัย และมีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มมากขึ้นเมื่อเวลาผ่านไป แสดงให้เห็นว่าการกลายเป็นรูปไวยากรณ์ของคำทั้งสองนี้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และยังคงไม่เสร็จ

สิ้นสมบูรณ์ งานวิจัยชิ้นนี้แสดงให้เห็นพัฒนาการของคำทั้งสองในภาษาไทย เมื่อนำมาพิจารณาควบคู่ไปกับงานวิจัยของชาวจีนที่ศึกษาเฉพาะสมัย จึงทำให้เห็นว่าคำทั้งสองยังคงมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง และมีความเป็นไวยากรณ์มากขึ้นเรื่อย ๆ

2.2.2 เอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับหน่วยสร้างกริยาเรียงในภาษาเขมรและภาษาไทย

2.2.2.1 เอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับหน่วยสร้างกริยาเรียงในภาษาเขมร

หน่วยสร้างกริยาเรียงเป็นลักษณะทางไวยากรณ์ที่พบในภาษาเขมร มีงานวิจัยและหนังสือหลายเล่มที่กล่าวถึงลักษณะทางไวยากรณ์นี้ งานวิจัยชิ้นสำคัญได้แก่ งานวิจัยของ สัก – ฮัมฟรีย์ ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยหลัก (head) กับหน่วยพึ่งพา (dependent) ในประโยคที่มีหน่วยสร้างกริยาเรียง เรื่อง ‘Serial’ and ‘Completive’ Verbs in Khmer? (Sak - Humphry, 1995)

การศึกษาพบว่าหน่วยสร้างกริยาเรียงในภาษาเขมรไม่มีความแตกต่างกับหน่วยสร้างที่มีคำกริยารองแบบไม่แท้ (non-finite subordination construction) แสดงให้เห็นว่ากริยาคำที่สองในหน่วยสร้างนี้เป็นกริยารองแบบไม่แท้ (non-finite subordinate verb) และเป็นหน่วยสร้างเติมเต็ม (complement construction) ของประโยค นอกจากนี้ กริยาคำที่สองและคำที่ตามมาไม่สามารถเป็นเรื่อง (topic) ได้ แต่นามวลีที่ปรากฏตามมาสามารถทำได้ และเมื่อต้องการทำเป็นคำปฏิเสธจะสามารถเติมคำปฏิเสธหน้าคำกริยาหลัก (main verb) ได้เท่านั้น

นักภาษาศาสตร์ภาษาเขมร อีกหลายคนได้กล่าวถึงหน่วยสร้างกริยาเรียงในภาษาเขมรไว้เช่นกัน อาทิ ฉิน สก (เบ็ธ สุธ, 2007) กล่าวว่าประโยคในภาษาเขมรสามารถมีกริยาปรากฏเรียงกันได้หลายคำ เช่น ประโยค *គាត់ដើរទៅរកទឹកផ្លែឆ្នាំ* /koat daə tiv rook tik mook ?aoy phək/ ‘เขาเดินไปหาน้ำมาให้ดื่ม’ และคำกริยาที่ปรากฏเรียงกันจะปรากฏเรียงกันอย่างมีลำดับ คือ เรียงกันตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หากลำดับคำต่างไปจากนี้ก็จะทำให้มีความหมายแตกต่างไปด้วย

ไฮแมน (Haiman, 2011) เสนอว่าคำกริยาในหน่วยสร้างกริยาเรียงจำนวนหนึ่งในภาษาเขมรได้พัฒนากลายเป็นรูปไวยากรณ์ต่าง ๆ อาทิ คำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ (motion verb) พัฒนาไปเป็นคำกริยาแสดงทิศทาง เช่น คำว่า *ចុះ* /coh/ ‘ลง’ และ *ចេញ* /cəŋ/ ‘ออก’ หรือคำกริยาได้พัฒนาไปเป็นคำบ่งชี้การณลักษณะสมบูรณ์ (perfective aspect marker) เช่น คำว่า *ហើយ* /haoy/ ‘แล้ว’ เป็นต้น

นอกจากการศึกษาหน่วยสร้างกริยาเรียงในภาษาเขมรโดยเฉพาะ ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาหน่วยสร้างกริยาเรียงในภาษาเขมรเปรียบเทียบกับหน่วยสร้างกริยาเรียงในภาษาอื่น ๆ งานวิจัยชิ้นสำคัญ ได้แก่ งานวิจัยของสุปรียา วิลาวรรณ (Wilawan, 1993) เรื่อง “A Reanalysis of So-called Serial Verb Constructions in Thai, Khmer, Mandarin Chinese, and Yoruba”

งานวิจัยชิ้นนี้ศึกษาหน่วยสร้างกริยาเรียงใน 4 ภาษา คือ ภาษาไทย ภาษาเขมร ภาษาจีน แมนดาริน และภาษาโยรูบา โดยใช้ทฤษฎีศัพท์การก (Lexicase) เป็นกรอบในการวิเคราะห์ สุปรียาพบว่าหน่วยสร้างกริยาเรียงนั้น แท้จริงแล้วเป็นหน่วยสร้างเติมเต็ม (complement construction) และหน่วยสร้างความรวม (coordinate construction) กริยาคำที่สองในหน่วยสร้างนี้จัดเป็นกริยา รองแบบไม่แท้ (non-finite subordinate verb) แต่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ (adverb) ที่กลายมาจากกริยา หรือเป็นคำบุพบทที่กลายมาจากคำกริยา

ในงานวิจัยนี้ สุปรียาได้กล่าวถึงคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘go’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘come’ ไว้ด้วย สุปรียายกตัวอย่างคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘go’ ไว้ดังนี้

វាដើរទៅសាលារៀន

/vie daə tɨv saalaariən/

he walk go school

“He walked to school”

สุปรียาอธิบายว่า คำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘go’ ในบริบทนี้แสดงทิศทางออกจากผู้พูดมากกว่า แสดงการกระทำที่แยกออกจากกัน นอกจากนี้สุปรียายังตั้งข้อสังเกตว่า โดยทั่วไปคำนามที่ไม่มีชีวิต (nonanimated noun) จะไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘go’ ได้ แต่เมื่อคำดังกล่าวปรากฏในหน่วยสร้างกริยาเรียงจะสามารถปรากฏร่วมกันได้ ดังตัวอย่าง

ស្លឹកជ្រក់ទៅដី

/slək cruək tɨv thɔrəni/

leaf fall go earth

The leaf fell to the ground

*ស្លឹកទៅផែនដី

/slək tiv thɔrəni/

leaf go earth

“The leaf went to the ground”

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า *ស្លឹក*/slək/ ‘ใบไม้’ เป็นคำนามที่ไม่มีชีวิต ดังนั้นจึงไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำว่า *ទៅ*/tiv/ ‘ไป’ โดยตรงได้ ขณะที่เมื่อคำว่า *ទៅ*/tiv/ ‘ไป’ ปรากฏตามหลังคำกริยาอื่นในหน่วยสร้างกริยาเรียง คือคำว่า *ជ្រក់*/crvək/ ‘fall’ คำดังกล่าวสามารถปรากฏร่วมกับคำนามที่ไม่มีชีวิตได้ เนื่องจากการแสดงทิศทางของคำกริยาที่ปรากฏนำหน้า

สุปรียาอธิบายต่อไปว่าคำกริยากรรมแสดงสภาพในภาษาเขมรจะสามารถปรากฏร่วมกับคำกริยาวิเศษณ์ *ទៅ*/tiv/ ‘ไป’ ซึ่งกลายมาจากคำกริยาได้ ดังตัวอย่าง

*កូននេះធំទៅ

/koon nih thom tiv/

child this big go

This child is so big

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า *ទៅ*/tiv/ ‘ไป’ ปรากฏตามหลังคำกริยากรรมแสดงสภาพ *ធំ*/thom/ ‘ใหญ่’ แสดงการเบี่ยงเบนไปจากมาตรฐานหรือผิดความหมายของผู้พูด ตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นการเจือจางทางความหมายที่ทำให้คำดังกล่าวสามารถปรากฏได้ในบริบทที่หลากหลายมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ไม่ใช่คำกริยากรรมทุกคำที่จะสามารถปรากฏร่วมกับ *ទៅ*/tiv/ ‘ไป’ ได้ ดังตัวอย่างที่จะแสดงต่อไปนี้

*កូននេះសប្បាយចិត្តទៅ

/koon nih sapbaaycət tiv/

child this happy go

This child is so happy

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า *ទៅ*/tiv/ ‘ไป’ ไม่สามารถปรากฏตามหลังคำกริยากรรม *សប្បាយចិត្ត*/sapbaaycət/ ‘สบายใจ, มีความสุข’ ได้ ประโยคนี้จึงผิดไวยากรณ์ภาษาเขมร ตัวอย่าง

นี้จึงแสดงให้เห็นว่าการเจือจางทางความหมายที่เกิดขึ้น ยังมีข้อจำกัดในการใช้บางประการ ไม่ใช่ทุกบริบทที่จะสามารถใช้ได้

อย่างไรก็ดี ตัวอย่างการทำหน้าที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ของคำว่า *ไป* /tɨv/ ‘ไป’ ตามมุมมองของสุปรียานี้ ก็แสดงให้เห็นถึงการสูญเสียลักษณะบางประการเมื่อครั้งเป็นคำกริยา จากเดิมคำว่า *ไป* /tɨv/ ‘ไป’ ต้องปรากฏร่วมกับคำนามแสดงสถานที่เพื่อบอกจุดหมาย แต่เมื่อทำหน้าที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ คำว่า *ไป* /tɨv/ ‘ไป’ กลับสามารถปรากฏร่วมกับคำอื่นได้ โดยไม่จำเป็นต้องมีคำนามแสดงสถานที่บอกจุดหมายอีกต่อไป

แม้ว่างานของสุปรียาจะไม่ได้ศึกษาคำว่า *ไป* /tɨv/ ‘ไป’ และ *มา* /mɔɔk/ ‘มา’ โดยตรง แต่งานของสุปรียาก็ได้อธิบายและใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ในการวิเคราะห์คำทั้งสอง และให้ข้อสังเกตบางประการที่มีประโยชน์กับวิทยานิพนธ์นี้

2.2.2.2 เอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับหน่วยสร้างกริยาเรียงในภาษาไทย

หน่วยสร้างกริยาเรียงในภาษาไทย เป็นลักษณะทางไวยากรณ์ประเภทหนึ่ง ที่นักภาษาศาสตร์ภาษาไทยให้ความสนใจศึกษามายาวนาน เริ่มต้นด้วยงานวิจัยของนวรรณ พันธุเมธา (2510) ซึ่งศึกษาหน่วยแก่นของกริยาวลี นวรรณพบว่าประโยคในภาษาไทยสามารถปรากฏคำกริยาเรียงติดต่อกันได้หลายคำ โดยหน่วยแก่นจะต้องประกอบด้วยคำกริยาเสมอและอาจจะประกอบด้วยคำหน้ากริยา คำหลังกริยา หรือคำเชื่อมกริยาด้วยก็ได้ งานวิจัยชิ้นต่อมาเป็นงานที่ศึกษาหน่วยสร้างกริยาเรียงในภาษาไทยให้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยศึกษาความสัมพันธ์ของคำกริยา 2 คำที่เรียงกันในประโยคภาษาไทย ได้แก่ งานวิจัยของฉอ้อน ทาระบุตร (2520) ฉอ้อนพบว่าคำกริยา 2 คำที่เรียงกันอาจเป็นคำกริยาชนิดเดียวกัน หรือคำกริยาต่างชนิดก็ได้ นอกจากนี้คำนามที่ปรากฏในประโยคอาจมีความสัมพันธ์กับคำกริยาทั้งสองคำแบบประธาน – กริยา หรือ กริยา – กรรมได้

นอกจากการศึกษาลักษณะของคำกริยาที่เรียงกันในภาษาไทย ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาความเป็นประโยคของหน่วยสร้างกริยาเรียง ได้แก่ งานวิจัยของยาใจ ชูวิชา (2536) ยาใจพบว่า หน่วยสร้างกริยาเรียงพื้นฐานในภาษาไทยประกอบด้วยคำกริยาอย่างน้อยที่สุด 2 คำ โดยมีข้อจำกัดในการเกิดร่วมกัน ยาใจเสนอคุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ 4 ประการเพื่อแสดงความตรึงแน่นระหว่างคำกริยาในหน่วยสร้างกริยาเรียงพื้นฐาน คือ การมีประธานร่วมกัน การอ้างถึงเวลาเดียวกัน การมีการณ์ลักษณะเดียวกัน และการไม่อนุญาตให้คำปฏิเสธปรากฏระหว่างคำกริยาทั้งสอง หน่วยสร้างกริยาที่มีคุณสมบัติครบทั้งสี่ประการจะเป็นหน่วยสร้างที่มีเอกภาพ หากมีคุณสมบัติไม่ครบ จะมีความตรึงแน่นลดลงมา แสดงว่าไม่มีเอกภาพ และไม่มีคุณสมบัติเป็นเอกประโยค

การศึกษาหน่วยสร้างกริยาเรียงในภาษาไทย ไม่เพียงศึกษาเพื่อทำความเข้าใจหน่วยสร้างนี้เท่านั้น ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางภาษาที่เกี่ยวข้องกับหน่วยสร้างกริยาเรียง

อีกด้วย เช่น งานวิจัยเรื่อง “กระบวนการที่คำกริยากลายเป็นคำบุพบทในภาษาไทย” ของ จรัสดาว อินทรทัศน์ (2539) จรัสดาวพบว่าคำจำนวนหนึ่งในภาษาไทยมีรูปเดียวกันและสามารถทำหน้าที่ได้มากกว่า 1 อย่าง เช่น คำว่า เข้า ถึง จาก ฯลฯ ซึ่งทำหน้าที่เป็นได้ทั้งคำกริยา และคำบุพบท จรัสดาว จึงได้ศึกษาคำเหล่านี้เพื่อพิจารณาบริบทการปรากฏ และหาเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ที่ใช้จำแนกคำเหล่านี้ออกเป็นคำกริยาและคำบุพบท

2.2.3 เอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการแปลคำว่า ไป และ มา ในภาษาไทย เป็นภาษาอื่น ๆ

นอกจากการศึกษาคำว่า *ไป* /*tiv*/ ‘ไป’ และ *มา* /*mawk*/ ‘มา’ ในภาษาเขมรและ คำว่า *ไป* และ *มา* ในภาษาไทยแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่างานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการแปลคำว่า *ไป* และ *มา* จากภาษาไทยเป็นภาษาอื่น ๆ ก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่มีความน่าสนใจด้วย ผู้วิจัยพบว่างานวิจัยในกลุ่มนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการแปลเพื่อเปรียบเทียบกับภาษาตะวันตก ซึ่งมีลักษณะไวยากรณ์ที่แตกต่างจากภาษาไทยอย่างชัดเจน ได้แก่ งานวิจัยเรื่อง “การศึกษาการแปลกริยาเรียงที่แสดงทิศทางในภาษาไทยและความเทียบเท่าในเชิงอรรถศาสตร์และวากยสัมพันธ์ในภาษาอังกฤษ” ของ วัลลีย์ สุทธิชัชวาลวงศ์ (Sutthichatchawanwong, 2006) และงานวิจัยเรื่อง “สมมูลภาพในการแปล คำกริยา *ไป* และ *มา* ในภาษาไทยเป็นภาษาเยอรมันในงานวรรณกรรมนวนิยายแปล” ของ ชาญินี มณีนาวาชัย (2551)

งานวิจัยเรื่องแรก ไม่ได้เป็นการศึกษาการแปลคำว่า *ไป* และ *มา* โดยเฉพาะเจาะจง แต่เป็นการศึกษาการแปลกริยาเรียงที่แสดงทิศทางในภาษาไทย โดยวัลลีย์ศึกษาลักษณะเชิงอรรถศาสตร์และวากยสัมพันธ์ของกริยาเรียงที่แสดงทิศทาง และศึกษาการแปลกริยาเรียงดังกล่าวในภาษาอังกฤษ เพื่อพิจารณาว่าการแปลความหมายของกริยาเรียงที่แสดงทิศทางในภาษาอังกฤษจะมีความเทียบเท่าในเชิงอรรถศาสตร์และวากยสัมพันธ์กับความหมายของกริยาเรียงที่แสดงทิศทางในภาษาไทยหรือไม่ จากนั้นจึงศึกษาหาแนวทางที่เป็นไปได้ในการแปลความหมายของกริยาเรียงเหล่านี้เป็นภาษาอังกฤษ วัลลีย์ศึกษากริยาเรียงแสดงทิศทางในภาษาไทย จำนวน 6 รูป ได้แก่ *ไป*, *มา*, *เข้า*, *ออก*, *ขึ้น*, *ลง* และพบว่าคำเหล่านี้แสดงความหมายในเชิงอรรถศาสตร์ได้ทั้งสิ้น 7 ความหมาย คือ บอกทิศทาง, บอกวัตถุประสงค์, บอกการณลักษณะ, บอกเวลา, บอกการกระทำต่อเนื้อ, บอกผล และบอกความสำเร็จ โดยอาจจะปรากฏหน้าหรือหลังคำกริยาอื่น ๆ ได้ เมื่อพิจารณารูปภาษาที่แสดงความหมายของคำเหล่านี้ พบว่ารูปในภาษาทั้งสองไม่สามารถเทียบให้ตรงกันได้แบบหนึ่งต่อหนึ่ง เนื่องจากภาษาทั้งสองมีความแตกต่างทางวากยสัมพันธ์มาก

งานวิจัยเรื่องที่สองเป็นการศึกษาความหมายของคำกริยา *ไป* และ *มา* ที่ปรากฏในทุกตำแหน่งในภาษาไทย และเปรียบเทียบกับรูปภาษาเยอรมันที่สื่อความหมายเดียวกัน ชาญินีพบว่า

คำกริยาทั้งสองในภาษาไทยสามารถแสดงความหมายได้หลากหลายขึ้นอยู่กับตำแหน่งการปรากฏ หากปรากฏเป็นกริยาเดี่ยวในประโยค จะแสดงการเคลื่อนที่ที่สัมพันธ์กับจุดอ้างอิงของผู้พูด หากปรากฏหน้าคำกริยาอื่น จะแสดงความห่างเชิงระยะทางของเหตุการณ์ และหากปรากฏตามหลังคำกริยาอื่น ๆ จะแสดงทิศทาง การณ์ลักษณะทั้งแบบสมบูรณ์และไม่สมบูรณ์ และการเกินความพอดี เมื่อแปลเป็นภาษาเยอรมันจะมีรูปภาพที่แตกต่างไปตามความหมายของคำกริยา รวมทั้งการตีความตัวบทของผู้แปลด้วย

งานวิจัยทั้งสองชิ้นแสดงให้เห็นว่าในภาษาที่มีลักษณะทางไวยากรณ์แตกต่างกันมาก อุปสรรคด้านการแปลคำว่า *ไป* และ *มา* ก็จะมากขึ้นตามไปด้วย เนื่องจากในแต่ละภาษามีการแสดง ความหมายผ่านรูปภาพที่แตกต่างกัน ดังนั้นรูปภาพที่เคยแสดงความหมายหนึ่ง ๆ ได้ในภาษา ต้นทางก็อาจจำเป็นต้องปรับหรือสูญเสียไปเมื่อแปลเป็นภาษาปลายทาง

จากการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้ จะเห็นว่าการศึกษาคำว่า *ទៅ* /*tiv*/ ‘ไป’ และ *មក* /*moʊk*/ ‘มา’ ในภาษาเขมร ยังไม่ได้มีการศึกษาอย่างละเอียดกว้างขวาง แม้จะเป็นประเด็นน่าสนใจ ที่มีการกล่าวถึง เห็นได้จากการจัดหน้าที่ ตำแหน่ง และความหมายที่หลากหลายของคำทั้งสอง รวมไปถึงข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับคำทั้งสองในภาษาเขมร วิทยานิพนธ์เรื่องนี้จึงอาจช่วยเติมเต็มประเด็นที่มีความน่าสนใจนี้ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และถึงแม้ว่าจะมีงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่ศึกษาคำว่า *ไป* และ *มา* ในภาษาไทยอย่างละเอียดแล้ว แต่การศึกษาเปรียบเทียบกับภาษาอื่น ๆ ซึ่งจะทำให้เรา เข้าใจภาษาไทยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ยังเป็นประเด็นที่มีการศึกษาน้อย และงานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งเน้นที่จะ ศึกษาเปรียบเทียบกับภาษาที่มีลักษณะทางไวยากรณ์แตกต่างกันมาก ผู้วิจัยจึงเห็นว่าวิทยานิพนธ์นี้ อาจมีส่วนช่วยให้เข้าใจภาษาไทยได้ดียิ่งขึ้นไม่มากนักน้อย ผ่านมุมมองภาษาของประเทศใกล้เคียงซึ่งมีความคล้ายคลึงกัน

บทที่ 3

รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า *ទៅ/tiv/* ‘ไป’ และ *មក/mock/* ‘มา’ ในภาษาเขมร

จากการเก็บข้อมูลคำว่า *ទៅ/tiv/* ‘ไป’ และ *មក/mock/* ‘มา’ ในภาษาเขมร ผู้วิจัยพบว่า คำทั้งสองสามารถปรากฏได้ในตำแหน่งต่าง ๆ และมีความหมายแตกต่างกันไปตามตำแหน่งที่ปรากฏ ในบทนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำทั้งสองที่พบ โดยแบ่งการนำเสนอเป็น 2 ประเด็น คือ รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า *ទៅ/tiv/* ‘ไป’ และ *មក/mock/* ‘มา’ ที่ปรากฏในกริยาวลี และรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า *ទៅ/tiv/* ‘ไป’ และ *មក/mock/* ‘มา’ ที่ปรากฏในบุพบทวลี

3.1 รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า *ទៅ/tiv/* ‘ไป’ และ *មក/mock/* ‘มา’ ที่ปรากฏในกริยาวลี

คำว่า *ទៅ/tiv/* ‘ไป’ และ *មក/mock/* ‘มา’ ในภาษาเขมร สามารถปรากฏร่วมกับคำกริยาอื่น ๆ ในกริยาวลีได้หลายตำแหน่ง ผู้วิจัยพบว่าคำทั้งสองสามารถปรากฏในกริยาวลีได้ดังนี้

3.1.1 ปรากฏในกริยาวลีที่ประกอบด้วยกริยาเดียว

พบประโยคที่มีคำว่า *ទៅ/tiv/* ‘ไป’ และ *មក/mock/* ‘มา’ ปรากฏเป็นกริยาเดียว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำว่า *ទៅ/tiv/* ‘ไป’ ที่ปรากฏเป็นกริยาเดียว

- (1) *ខ្ញុំមិនទៅភ្នំពេញទេ*
/knom min tiv pnumpijñ tee/
ฉัน ไม่ ไป พนมเปญ คำแสดงการปฏิเสธ
ฉันไม่ไปพนมเปญหรอก

(សូដាត)

(2) *អាជាន់ទៅណាហើយ*/ʔaa phan tiv naa haəy/ไอ้ ผัน ไป ไหน แล้ว

ไอ้ผันไปไหนแล้ว

(កុណាបប៉ៃនិស)

(3) *ចុះបងទៅស្រុកអង្កាវ*/coh baəŋ tiv srok ʔaŋkaal/แล้ว พี่ ไป เมือง เมื่อไร

แล้วพี่ไปเมืองเมื่อไร

(ព្រះអាទិត្យថ្មីរះលើផែនដីចាស់)

(4) *នែ! កួយស្រីទៅណាដែរ*/nae kmuəy srəy tiv naa dae/แนะ หลานสาว ไป ไหน ละ

แนะ หลานสาวไปไหนละ

(បំភ្លេចមិនបាន)

(5) *សំណួរភាសាខ្មែរ**កក្កដាងងទៅក្រចេះថៃណា*/kakkaʔdaa ʔaen tiv kraceh tŋaj naa/กรกฎาเอง ไป กระเจะ วัน ไหน

กรกฎาเองไปกระเจะวันไหน

(បំភ្លេចមិនបាន)

(6) *ខ្ញុំទៅសិនហើយ*/knom tiv sən haəy/ฉัน ไป ก่อน แล้ว

ฉันไปก่อนนะ

(មេឃចុះអំប៊ុំ)

ตัวอย่าง (1) - (6) สามารถเขียนเป็นรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ได้ ดังนี้

[นามวลีประธาน + *ເຮົາ* + (นามวลี)]

ในตัวอย่าง (1), (3) และ (5) คำว่า *ເຮົາ* /tiv/ ‘ไป’ แสดงการเคลื่อนที่มีทิศทางออกห่างจากผู้พูด โดยมีจุดหมายคือ *ຜູ້ເຖົ້າ* /pnumpijn/ ‘พนมเปญ’, *ເມືອງ* /srok/ ‘เมือง’ และ *ເຮົາ* /kraceh/ ‘(จังหวัด)กระเจะ’ ตามลำดับ เป็นนามวลีอ้างอิงชัดเจน ในตัวอย่าง (2) และ (4) คำว่า *ເຮົາ* /tiv/ ‘ไป’ แสดงการเคลื่อนที่ของประธานซึ่งมีทิศทางออกห่างจากตัวผู้พูด เนื่องจากตัวอย่างทั้งสองเป็นประโยคคำถาม ผู้พูดต้องการทราบจุดหมายของประธาน จึงไม่ปรากฏนามวลีที่เป็นจุดหมายอ้างอิงชัดเจน แต่ปรากฏคำว่า *ນາ* /naa/ ‘ไหน’ ซึ่งเป็นคำสรรพนามแสดงการถาม อย่างไรก็ตามการใช้คำสรรพนามซึ่งเป็นคำที่ใช้แทนคำนามในประโยคดังกล่าว ก็ทำให้เห็นว่าส่วนที่ปรากฏตามหลังคำว่า *ເຮົາ* /tiv/ ‘ไป’ มีค่าเทียบเท่ากับคำนาม จึงสามารถวิเคราะห์ว่าส่วนที่ปรากฏตามหลังจัดเป็นนามวลีได้ ขณะที่ตัวอย่าง (6) คำว่า *ເຮົາ* /tiv/ ‘ไป’ แสดงการเคลื่อนที่ออกห่างจากจุดอ้างอิง คือแสดงการเคลื่อนที่ของผู้พูดที่กำลังจะเคลื่อนออกจากจุดเดิม แต่ตัวอย่างในประโยคนี้แตกต่างจากตัวอย่างอื่น ๆ คือ ผู้พูดละจุดหมายที่เป็นนามวลีไว้ แสดงให้เห็นว่าในบางบริบท ผู้พูดสามารถละนามวลีเหล่านี้ได้

คำว่า *ຍັກ* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏเป็นกริยาเดี่ยว

(7) *ເຈາະບໍ່ຍາດການຜູ້ ໂຮມກູ້ເກີດສົນເຫຼີ້ນຍັກ*

/tuəhbəy mien kaa ʔvəy sʔaek prik sən

ʔɑncəəŋ mɔɔk/

ถ้าหาก มี การ อะไร พຽ່ງนี้ เข้า ก่อน

อนุภาคแสดงความสุภาพ มา

ถ้าหากมีเรื่องอะไร พຽ່ງนี้เข้าก่อนค่อยมา

(สุเภาต)

- (8) *เคยกผู้เข้บบูใช้*
 /kee mɔɔk pteah yəəŋ riɨ mae/
 เขา มา บ้าน เรา หรือ แม่
 เขามาบ้านเราหรือแม่
 (รถกแตกชุกซ์)

ตัวอย่าง (7) และ (8) สามารถเขียนเป็นรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ได้ ดังนี้

[นามวลีประธาน + *ยก* + (นามวลี)]

ในตัวอย่าง (7) และ (8) คำว่า *ยก* /*mɔɔk*/ ‘มา’ แสดงการเคลื่อนที่มีทิศทางเข้าหาผู้พูด ในตัวอย่าง (7) จะเห็นว่าผู้พูดละจุดอ้างอิงซึ่งเป็นจุดหมายไว้ ทำให้ไม่ปรากฏนามวลีซึ่งเป็นจุดหมายตามมา เหตุที่ละจุดหมายไว้ได้ อาจเป็นเพราะจุดหมายนั้นคือตำแหน่งเดียวกับผู้พูด จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวถึงจุดอ้างอิงซ้ำ ผู้ฟังก็สามารถเข้าใจความหมาย ในตัวอย่าง (8) ปรากฏนามวลี คือ *ผู้เข้บ* /*pteah yəəŋ*/ ‘บ้านเรา’ ตามหลังคำว่า *ยก* /*mɔɔk*/ ‘มา’ แสดงจุดหมายชัดเจน ทำให้เห็นว่าตำแหน่งที่ผู้พูดอยู่นั้นคือที่ใด การเคลื่อนที่ที่เกิดขึ้นจึงมีทิศทางเข้ามาหาผู้พูดซึ่งอยู่ในตำแหน่งเดียวกับจุดอ้างอิงนี้

- (9) *รถยนต๋หนึ่ มา จาก ไชง่อน*
 /laan muəy mɔɔk pii preynɔɔkɔɔ/
 รถยนต์ หนึ่ง มา จาก ไชง่อน
 รถยนต์คันหนึ่งมาจากไชง่อน
 (สุเฒ่า)

- (10) *กู่ยยกถึณก*
 /kmuəy mɔɔk pii naa/
 หลาน มา จาก ไหน
 หลานมาจากไหน
 (กุณาบใช้ณิส)

ตัวอย่าง (9) และ (10) สามารถเขียนเป็นรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ได้ ดังนี้

[นามวลีประธาน + *ยฺก* + บุพบทวลี]

ในตัวอย่าง (9) และ (10) คำว่า *ยฺก* /*mɔɔk*/ ‘มา’ แสดงการเคลื่อนที่ที่มีทิศทางเข้าหาผู้พูด เช่นเดียวกับตัวอย่างทั้งสองก่อนหน้า ทว่าปรากฏบุพบทวลี *ពីใ้ไกลศฺร* /*pii preynɔɔkɔɔ*/ ‘จาก ไช้ง่อน’ และ *ពីณน* /*pii naa*/ ‘จากไหน’ ตามมา บุพบทวลีทั้งสองต่างขึ้นต้นด้วยคำบุพบท *ពី* /*pii*/ ‘จาก’ แสดงให้เห็นจุดเริ่มต้นของการเคลื่อนที่ซึ่งมีทิศทางเข้าหาผู้พูด

การเลือกใช้บุพบทวลีในบริบทนี้จึงแสดงให้เห็นการอ้างอิงบางประการที่แตกต่างจากนามวลี เมื่อนามวลีปรากฏตามหลังคำว่า *ยฺก* /*mɔɔk*/ ‘มา’ ที่เป็นกริยาเดี่ยว นามวลีนั้นจะแสดงจุดหมายซึ่งเป็นตำแหน่งหรือสถานที่ที่อยู่จุดเดียวกับผู้พูด หากส่วนที่ปรากฏตามหลังเป็นบุพบทวลี บุพบทวลีจะแสดงจุดเริ่มต้นของการเคลื่อนที่ ทำให้เห็นว่าแต่เดิมนั้นจุดเริ่มต้นของการเคลื่อนที่อยู่ที่ใด

จากการปรากฏเป็นกริยาเดี่ยวในกริยาวลีของคำว่า *เฬ* /*tiv*/ ‘ไป’ และ *ยฺก* /*mɔɔk*/ ‘มา’ สามารถสรุปรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายที่พบได้ดังตารางต่อไปนี้

รูปแบบทางวากยสัมพันธ์	ความหมาย
นามวลีประธาน + <i>เฬ</i> + (นามวลี)	- การเคลื่อนที่ที่ทางกายภาพ - ทิศทางออกห่างจากผู้พูด
นามวลีประธาน + <i>ยฺก</i> + (นามวลี)	- การเคลื่อนที่ที่ทางกายภาพ - ทิศทางเข้าหาผู้พูด
นามวลีประธาน + <i>ยฺก</i> + บุพบทวลี	- การเคลื่อนที่ที่ทางกายภาพ - ทิศทางเข้าหาผู้พูด

ตารางที่ 1 รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมาย
ของคำว่า *เฬ* /*tiv*/ ‘ไป’ และ *ยฺก* /*mɔɔk*/ ‘มา’ ที่ปรากฏเป็นกริยาเดี่ยวในกริยาวลี

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่าคำว่า *เฬ* /*tiv*/ ‘ไป’ และ *ยฺก* /*mɔɔk*/ ‘มา’ มีลักษณะบางประการร่วมกัน คือ เมื่อคำว่า *เฬ* /*tiv*/ ‘ไป’ และ *ยฺก* /*mɔɔk*/ ‘มา’ ปรากฏเป็นกริยาเดี่ยว อาจปรากฏนามวลีแสดงจุดหมายร่วมด้วยได้ แต่ในบางกรณีอาจละนามวลีไว้ หากเข้าใจได้ว่าจุดหมายคือที่ใด นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าบุพบทวลีปรากฏร่วมกับคำว่า *ยฺก* /*mɔɔk*/ ‘มา’ อาจเพราะคำดังกล่าวแสดงทิศทางเข้าหาผู้พูด ดังนั้นตำแหน่งที่ผู้พูดอยู่นั้นคือจุดหมาย บุพบทวลีจึงช่วยแสดง

จุดเริ่มต้นของการเคลื่อนที่ ขณะที่คำว่า *ເຮົາ* /tɨv/ ‘ไป’ ไม่ปรากฏพบทวลีร่วมด้วย เนื่องจากจุดเริ่มต้นของการเคลื่อนที่คือตำแหน่งเดียวกับผู้พูดอยู่แล้ว

เมื่อพิจารณาความหมายของคำทั้งสอง จะเห็นว่ามีความหมายที่เหมือนกัน คือ ความหมายแสดงการเคลื่อนที่ทางกายภาพ แต่มีทิศทางตรงข้ามกัน

3.1.2 ปรากฏในกริยาวลีที่ประกอบด้วยกริยาหลายคำ

จากการเก็บข้อมูลพบประโยคที่มีคำว่า *ເຮົາ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ຍັກ* /mɔɔk/ ‘มา’ ปรากฏในกริยาวลีที่ประกอบด้วยกริยาหลายคำหลายรูปแบบ จำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

3.1.2.1 ปรากฏนำคำกริยาอื่นในกริยาวลี

คำว่า *ເຮົາ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ຍັກ* /mɔɔk/ ‘มา’ สามารถปรากฏเป็นกริยานำในหน่วยสร้างกริยาเรียงได้ เมื่อปรากฏนำคำกริยาอื่น ๆ คำทั้งสองจะแสดงความหมายทั้งการเคลื่อนที่เชิงกายภาพซึ่งเป็นการเคลื่อนที่ที่เกิดขึ้นจริง และการเคลื่อนที่เชิงนามธรรมซึ่งเป็นการเคลื่อนที่ในภาพความคิด ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

คำว่า *ເຮົາ* /tɨv/ ‘ไป’ ที่ปรากฏนำคำกริยาอื่นในกริยาวลี

(11) *ໄວ້ເຮົາກເລາກຕູ:*

/ʔaɛŋ tɨv rɔɔk look coh/

เอ็ง ไป หา ท่าน เถอะ

เอ็งไปหาท่านเถอะ

(สุเฆาต)

(12) *ຕິເຮົາເຢກຕູໄວ້ຍັກຊິງເຮົາໄກຕິຣິຕູເຍີນບຣູຶຕເຍີນ*

/cət tɨv yɔɔk tboon mɔɔk ʔaoy thavkae

piʔnit məəl bantəc məəl /

จิตร ไป เอา พลอย มา ให้ แก่

พิจารณา ดู เล็กน้อย ดู

จิตรไปเอาพลอยมาให้แก่พิจารณาดูหน่อย

(กุณาบไซ่นิธ)

- (13) *កូនទៅសួរអ្នកគ្រូណា*
 /koon tiv suə neakkruu naa/
 ลูก ไป ถาม คุณครู นะ
 ลูกไปถามคุณครูนะ
 (บំភ្លេចមិនបាន)
- (14) *ក្រែងលោលោកអាណិត លោកទៅមើលអោយ*
 /kraenjloo look ʔaanət look tiv məəl
 ʔaoy/
 บางคราว ท่าน สงสาร ท่าน ไป ดู ให้
 บางคราวท่านสงสาร ท่านก็ไปดูให้
 (ព្រះអាទិត្យថ្មីរះលើផែនដីចាស់)
- (15) *អ្នកនាង ទៅធ្វើការមែនទេ*
 /neaknien tiv tvəəkaa maen tee/
 คุณผู้หญิง ไป ทำงาน ใช่ ไหม
 คุณผู้หญิงไปทำงานใช่ไหม
 (រលកបោកខ្សាច់)
- (16) *ខ្ញុំមិនបានទៅចូលរួមជាភ្ញៀវទេ*
 /knom min baan tiv cool ruəm cie
 pɲiəv tee/
 ฉัน ไม่ ได้ ไป เข้า ร่วม เป็น
 แยก คำแสดงการปฏิเสธ
 ฉันไม่ได้ไปร่วมเป็นแขกหรอก
 (មេឃចុះអំប៊ូ)

ตัวอย่าง (10) - (16) สามารถเขียนเป็นรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ได้ ดังนี้

[นามวลีประธาน + *ទៅ* + คำกริยากระทำ + (คำกริยาอื่น ๆ ในกริยาวลี) + (นามวลี)]

(18) *សម័យកនៅបានតែមួយយប់ប៉ុណ្ណោះ*

/soay mɔɔk niv baan tae muəy yup ponnah/

ชอย มา อยู่ ได้ แค่ หนึ่ง คืน เท่านั้น
ชอยมาอยู่ได้แค่หนึ่งคืนเท่านั้น

(ព្រះអាទិត្យថ្មីរះលើផែនដីចាស់)

(19) *ហេតុអ្វី ពីម្សិលអូនមិនមកលេងនឹងបង?*

/haetʔəy pii msəl ʔoon min mɔɔk leenj niŋ
baan/

ทำไม จาก เมื่อวาน น้อง ไม่ มา เล่น กับ
พี่

ทำไมเมื่อวานน้องไม่มาเล่นกับพี่

(បំភ្លេចមិនបាន)

(20) *គេមិនមកញាំបាយផ្ទះទេហូកូន*

/kee min mɔɔk ɲoam baay pteah tee ri#
koon/

เขา ไม่ มา กิน ข้าว บ้าน ใหม่ หรือ
ลูก

เขาไม่มากินข้าวบ้านหรือลูก

(លក់បោកខ្មាច់)

(21) *វិលៀមមកបបួលខ្ញុំទៅស្ទូចត្រី*

/viʔliəm mɔɔk babuəl kɲom tiv stuuc trəy/

วิลเลียม มา ขวน ฉัน ไป ตก ปลา

วิลเลียมมาชวนฉันไปตกปลา

(មេឃចុះអំប្ប)

ตัวอย่าง (17) - (21) สามารถเขียนเป็นรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ได้ ดังนี้

[นามวลี_{ประธาน} + *មក* + คำกริยากระทำ + (คำกริยาอื่น ๆ ในกริยาวลี) + นามวลี]

ในตัวอย่าง (17) - (21) คำว่า *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ปรากฏเป็นกริยานำในหน่วยสร้างกริยาเรียง แสดงการเคลื่อนที่ทางกายภาพและแสดงทิศทางการเคลื่อนที่เข้าหาตัวผู้พูด คำว่า *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ปรากฏนำหน้าคำกริยาแสดงการกระทำ คือ คำว่า *รอก* /rɔɔk/ ‘หา’ ในตัวอย่าง (17) ปรากฏนำหน้าคำว่า *เฝ้า* /nɪv/ ‘อยู่’ ในตัวอย่าง (18) ปรากฏนำหน้าคำว่า *เล่น* /leɛn/ ‘เล่น’ ในตัวอย่าง (19) ปรากฏนำหน้าคำว่า *กิน* /noam/ ‘กิน’ ในตัวอย่าง (20) และปรากฏนำหน้าคำว่า *ชวน* /babuɔl/ ‘ชวน’ ในตัวอย่าง (21) แสดงให้เห็นการเคลื่อนที่ทางกายภาพเพื่อมากระทำบางสิ่ง โดยมีทิศทางเข้าหาตัวผู้พูด

เมื่อพิจารณาคำกริยาและนามวลีที่ปรากฏในรูปแบบทางวากยสัมพันธ์นี้ จะพบว่ามีความคล้ายคลึงกับรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ก่อนหน้า คือ อาจปรากฏคำกริยาอื่น ๆ ในหน่วยสร้างกริยาเรียงร่วมด้วย แต่ไม่ได้ทำให้ความหมายของคำว่า *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ในรูปแบบทางวากยสัมพันธ์นี้เปลี่ยนแปลงไป และในกรณีที่คำกริยากระทำเป็นกริยากรรม นามวลีที่ปรากฏตามหลังจะเป็นกรรมของคำกริยากระทำดังกล่าว เช่น ตัวอย่าง (20) ที่ปรากฏนามวลี *บาย* /baay/ ‘ข้าว’ ตามหลังคำกริยากระทำ *กิน* /noam/ ‘กิน’

นอกจากการปรากฏนำหน้ากริยากระทำ คำว่า *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ยังปรากฏร่วมกับคำกริยาประเภทอื่นได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- (22) *นางมานยาน ยัก คิด ថា សេចក្តីបំណងរបស់អញ មិន ឲ្យ បាត់ បង់ ទេ*
 /nieŋ maanyaan mɔɔk kit thaa sɛckdəybamnaan
 robaŋ ʔaŋ min ʔaoy batbaŋ tee/
 นาง มานยาน มา คิด ว่า ความปรารถนา
 ของ กู ไม่ ให้ สูญสิ้น คำแสดงการปฏิเสธ
 นางมานยานมาคิดว่าความตั้งใจของฉันจะไม่ให้สูญสิ้นไปหรอก
 (สุชาติ)

ตัวอย่าง (22) สามารถเขียนเป็นรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ได้ ดังนี้

[นามวลีประธาน + *ยัก* + คำกริยาอารมณ์ + คำกริยาบอกกล่าว⁷ + อนุพากย์]

⁷ คำกริยาบอกกล่าว (quotative verb) คือ คำกริยาที่แสดงการกล่าวถ้อยคำ มักตามด้วยคำพูดตรงซึ่งอยู่ในเครื่องหมายอัญประกาศ หรือตามด้วยตัวนำส่วนเติมเต็ม เช่น ว่า ใน เขาพูดว่า “ผมพอใจผลงานของคุณ”, เขาบอกว่าเขาพอใจผลงานของฉัน say, ask ใน He said to me, “I will come with you.”, He asked, “Where are you going?” (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2560)

ในตัวอย่าง (22) คำว่า *ยภ* /mɔɔk/ ‘มา’ ปรากฏเป็นกริยานำ ทว่าคำกริยาที่ปรากฏตามมานั้น ไม่ได้เป็นคำกริยากระทำดังตัวอย่าง (17) – (21) เนื่องจากคำว่า *ยภ* /mɔɔk/ ‘มา’ ในตัวอย่างนี้ ปรากฏนำหน้าคำว่า *คิต* /kit/ ‘คิด’ ซึ่งเป็นคำกริยาอารมณฺ์ จึงให้ภาพการเคลื่อนที่ทางความคิดซึ่งมีทิศทางเข้าหาผู้พูด แสดงให้เห็นอาการคิดที่ผู้พูดกำลังกระทำอยู่ เป็นเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น และเป็นจุดอ้างอิงที่เป็นจุดหมาย เมื่อผู้พูดคิดถึงความปลอดภัยที่เคยตั้งไว้ในอดีต ความคิดนี้จึงมีจุดตั้งต้นในอดีตที่เชื่อมโยงเข้าหาจุดหมายซึ่งก็คือสิ่งที่กำลังทำอยู่ในปัจจุบัน การใช้คำว่า *ยภ* /mɔɔk/ ‘มา’ ในตัวอย่างนี้จึงช่วยแสดงความเป็นไปของเหตุการณ์ที่เกิดให้ชัดเจนขึ้น

จากตัวอย่าง (17) - (22) ที่แสดงการปรากฏของคำว่า *เต* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ยภ* /mɔɔk/ ‘มา’ นำหน้าคำกริยาอื่น ๆ ในกริยาวลี สามารถสรุปเป็นตารางแสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายที่พบได้ดังนี้

รูปแบบทางวากยสัมพันธ์	ความหมาย
นามวลีประธาน + <i>เต</i> + คำกริยากระทำ + (คำกริยาอื่น ๆ ในกริยาวลี) + (นามวลี)	- การเคลื่อนที่ทางกายภาพ - ทิศทางออกห่างจากผู้พูด
นามวลีประธาน + <i>ยภ</i> + คำกริยากระทำ + (คำกริยาอื่น ๆ ในกริยาวลี) + นามวลี	- การเคลื่อนที่ทางกายภาพ - ทิศทางเข้าหาตัวผู้พูด
นามวลีประธาน + <i>ยภ</i> + คำกริยาอารมณฺ์ + คำกริยาบอกกล่าว + อนุพากย์	-การเคลื่อนที่ทางความคิด -ทิศทางเข้าหาผู้พูด

ตารางที่ 2 รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมาย

ของคำว่า *เต* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ยภ* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏนำหน้าคำกริยาอื่นในกริยาวลี

จากตารางที่ 2 จะเห็นว่าคำว่า *เต* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ยภ* /mɔɔk/ ‘มา’ มีลักษณะร่วมกัน คือ ปรากฏนำหน้าคำกริยากระทำ อาจมีคำกริยาอื่น ๆ ในกริยาวลีปรากฏตามมามากได้ นอกจากนี้จะเห็นว่าคำว่า *ยภ* /mɔɔk/ ‘มา’ ปรากฏนำหน้าคำกริยาอารมณฺ์ได้ด้วย อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่าคำว่า *เต* /tɨv/ ‘ไป’ อาจปรากฏนำหน้าคำกริยาอารมณฺ์ได้เช่นกัน แต่ข้อมูลที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมนั้น ไม่พบตัวอย่างที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์นี้

ด้านความหมาย พบว่าความหมายของคำทั้งสองเปลี่ยนไปตามคำกริยาที่ปรากฏร่วม เมื่อปรากฏนำหน้าคำกริยากระทำ จะมีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ทางกายภาพ มีทิศทางตรงข้าม

กัน แต่เมื่อปรากฏนำหน้าคำกริยาอารมณ์ ความหมายจะเปลี่ยนไปเป็นแสดงการเคลื่อนที่ทางความคิด

3.1.2.2 ปรากฏระหว่างคำกริยาอื่นในกริยาวลี

คำว่า *เต๋* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ สามารถปรากฏระหว่างคำกริยาอื่นในกริยาวลีได้ โดยทำหน้าที่เชื่อมระหว่างคำกริยาที่ปรากฏนำหน้าและตามหลัง แสดงให้เห็นการเคลื่อนที่หรือการกระทำอาการที่ต่อเนื่องชัดเจน ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

คำว่า *เต๋* /tɨv/ ‘ไป’ ที่ปรากฏระหว่างคำกริยาอื่นในกริยาวลี

(23) *อุ๋เต๋ญเต๋ลวก์ถี่ลิส*

/knom cəŋ tɨv luək trəy sən/

ฉัน ออก ไป ชาย ปลา ก่อน

ฉันออกไปชายปลาก่อน

(สุเฒ่า)

(24) *ตาสุนก็ลุกขึ้นเต๋จะสฎาเต๋ติจึ*

/taa sun kɔa laəŋ tɨv teah smaa caocət/

ตา สุน ก็ ขึ้น ไป ตบ ไหล่ เจ้าจิตร

ตาสุนก็ลุกขึ้นไปตบไหล่เจ้าจิตร

(กุณาบใช้ณิส)

(25) *สยญญึยเต๋รกบรุตฐ*

/saam ɲɔŋɨm tɨv rɔɔk prapuaən/

ซอม ยิ้ม ไป หา ภรรยา

ซอมยิ้มให้ภรรยา

(ประภาคัญญีระเวณีไผ่สดีตล)

- (26) *ខ្ញុំនឹងវិលទៅរកកក្កដា*
 /knom niŋ vil tiv rɔɔk kakkaʔdaa/
 ฉัน จะ กลับ ไป หา กรรกฎ
 ฉันจะกลับไปหากรรกฎ
 (บំភ្លេចមិនបាន)

- (27) *នីណាជិះម៉ូតូទៅរកដៃយ៉ុត*
 /niinaa cih mootoo tiv rɔɔk phayyut/
 นีณา ขี่ รถจักรยานยนต์ ไป หา ไผ่ยุด
 นีณาขี่จักรยานยนต์ไปหาไผ่ยุด
 (លក់បោកខ្សាច់)

- (28) *ពនេចរែបទៅសម្លឹងមើលនឿនជាមួយ*
 /peaʔneecaa bae tiv samləŋ məəl niən cie
 mdaay/
 พเนจร หัน ไป จ้อง มอง เนื่อน เป็น
 แม่
 พเนจรหันไปจ้องมองเนื่อนผู้เป็นแม่
 (មេឃចុះអំប្ប)

ตัวอย่าง (23) - (28) สามารถเขียนเป็นรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ได้ ดังนี้

[นามวลีประธาน + คำกริยากระทำ + (นามวลี) + *ទៅ* + คำกริยากระทำ + นามวลี]

ในตัวอย่าง (23) - (28) คำว่า *ទៅ* /tiv/ ‘ไป’ ปรากฏอยู่ระหว่างคำกริยากระทำ คือ ปรากฏอยู่ระหว่างคำว่า *ចេញ* /cəŋ/ ‘ออก’ และ *លក់* /lɔək/ ‘ขาย’ ในตัวอย่าง (23) ปรากฏอยู่ระหว่างคำว่า *ទ្រើង* /laəŋ/ ‘ขึ้น’ และ *ទះ* /teah/ ‘ตบ’ ในตัวอย่าง (24) ปรากฏอยู่ระหว่างคำว่า *ញញឹម* /ŋɔŋim/ ‘ยิ้ม’ และ *រក* /rɔɔk/ ‘หา’ ในตัวอย่าง (25) ปรากฏอยู่ระหว่างคำว่า *វិល* /vil/ ‘กลับ’ และ *រក* /rɔɔk/ ‘หา’ ในตัวอย่าง (26) ปรากฏอยู่ระหว่างคำว่า *ជិះ* /cih/ ‘ขี่’ และ *រក* /rɔɔk/ ‘หา’ ในตัวอย่าง (27) และปรากฏอยู่ระหว่างคำว่า *បែរ* /bae/ ‘หัน’ และ *សម្លឹង* /samləŋ/ ‘จ้อง’ ในตัวอย่าง (28) คำว่า *ទៅ* /tiv/ ‘ไป’ ในตัวอย่างทั้งห้านี้ มีความหมายแสดงทิศทางของคำกริยาที่ปรากฏนำหน้า และมีการเคลื่อนที่เพื่อมากระทำอาการของคำกริยาที่เกิดขึ้นตามมา ช่วยแสดง

การเคลื่อนที่มีทิศทางออกจากผู้พูดเพื่อไปทำกริยาที่อยู่ข้างหลัง ทำให้เห็นความต่อเนื่องของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

ทั้งนี้ หากคำกริยากระทำเป็นคำกริยากรรม อาจปรากฏนามวลีที่เป็นกรรมร่วมด้วยได้ เช่น ตัวอย่าง (27) ที่ปรากฏนามวลี *มู้ทู้* /mootoo/ ‘รถจักรยานยนต์’ ซึ่งเป็นกรรมของคำกริยากระทำ *คิฮ* /cih/ ‘ชี้’ คั่นกลางระหว่างคำว่า *คิฮ* /cih/ ‘ชี้’ และ *เต* /tiv/ ‘ไป’

คำว่า *มวค* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏระหว่างคำกริยาอื่นในกริยาวลี

(29) *សំណាងចូលមកដង្ហើងនាងម៉ានយ៉ាន*

/samnaaŋ cool mɔɔk dandəŋ niəŋ maanyaan/
 สำนาง เข้า มา สู้ขอ นาง มานยาน
 สำนางเข้ามาสู่นางมานยาน

(สุชาติ)

(30) *ចៅចិត្តបែរមកឱបនារី*

/caocət bae mɔɔk ʔaop nierii/
 เจ้าจิตร หัน มา โอบ นารี
 เจ้าจิตรหันมาโอบนารี

(กุณาบ๊ะนิธ)

(31) *គេបែរមកសម្លឹងផ្លូវ*

/kee bae mɔɔk samləŋ pləv/
 เขา หัน มา จ้อง ทาง
 เขาหันมามองทาง

(บู่เถอชิสตาส)

(32) *នាងបែរខ្នងមករកយុតី*

/niəŋ bae knaaŋ mɔɔk rɔɔk yutthee/
 นาง หัน หลัง มา หา ยุทธิ
 นางหันหลังให้ยุทธิ

(รลคเตกชุกซ์)

(33) ยี่งเง็ยเด็ยยกนยรเ็ญงนเดธ

/miiŋ niən daə mɔɔk chɔɔ kbae peəʔneecaa/น้ำ เนื่อน เดิน มา ยี่น ไกล้ พเนจร

น้ำเนื่อนเดินมายี่นไกล้พเนจร

(เขบตฤหับญ)

ตัวอย่าง (29) - (33) สามารถเขียนเป็นรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ได้ ดังนี้

[นามวลีประธาน + คำกริยากระทำ + (นามวลี) + ยก + คำกริยากระทำ + นามวลี/บุพบทวลี]

ในตัวอย่าง (29) – (33) คำว่า *ยก* /mɔɔk/ ‘มา’ ปรากฏอยู่ระหว่างคำกริยากระทำ คือ ปรากฏอยู่ระหว่างคำว่า *ตูล* /cool/ ‘เข้า’ และ *ดณัก* /dandəŋ/ ‘สู่ขอ’ ในตัวอย่าง (29) ปรากฏอยู่ระหว่างคำว่า *ไย* /bae/ ‘หัน’ และ *ยือ* /ʔaop/ ‘โอบ’ ในตัวอย่าง (30) ปรากฏอยู่ระหว่างคำว่า *ไย* /bae/ ‘หัน’ และ *สยั้ง* /samləŋ/ ‘จ้อง’ ในตัวอย่าง (31) ปรากฏอยู่ระหว่างคำว่า *ไย* /bae/ ‘หัน’ และ *รค* /rɔɔk/ ‘หา’ ในตัวอย่าง (32) และปรากฏอยู่ระหว่างคำว่า *เด็ย* /daə/ ‘เดิน’ และ *นยร* /chɔɔ/ ‘ยี่น’ ในตัวอย่าง (33) คำว่า *ยก* /mɔɔk/ ‘มา’ ในตัวอย่างเหล่านี้มีความหมายแสดงทิศทางเข้าหาผู้พูดของคำกริยาที่ปรากฏนำหน้า และมีการเคลื่อนที่หรือการเปลี่ยนแปลงบางประการเพื่อมากระทำอาการที่เกิดขึ้นตามมา ทำให้เห็นความต่อเนื่องของเหตุการณ์ ทั้งนี้ อาจมีนามวลีคั่นกลางระหว่างคำกริยากระทำกับคำว่า *ยก* /mɔɔk/ ‘มา’ ได้ ดังตัวอย่าง (32)

นอกจากนี้ หากพิจารณาคำกริยาที่ปรากฏนำหน้าคำว่า *ยก* /mɔɔk/ ‘มา’ ในประโยคข้างต้น จะเห็นว่าคำกริยาเหล่านี้เป็นคำกริยากระทำที่แสดงการเคลื่อนที่เชิงกายภาพ ดังนั้น ความหมายหรือภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจึงเป็นการเคลื่อนที่เชิงกายภาพที่มีความต่อเนื่องจากการกระทำหนึ่งสู่การกระทำหนึ่ง

อย่างไรก็ดี หากคำกริยากระทำนั้นไม่ได้แสดงการเคลื่อนที่เชิงกายภาพ แต่เป็นการเคลื่อนที่เชิงนามธรรม ภาพเหตุการณ์อาจไม่แสดงการเคลื่อนที่เชิงกายภาพจากจุดหนึ่งมาสู่อีกจุดหนึ่งได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(34) *សមគ្រូងោកម្មណាភ័ត្រិត្រយានវិញ*/saam træv ñiek mɔɔk theak trəyɔakraʔyien vɨŋ/ซอม ต้อง หั้น มา ถีบ รถจักรยานสามล้อ กลับ

ซอมต้องหั้นมาถีบรถจักรยานสามล้ออีก

(ព្រះអាទិត្យថ្មីរះលើផែនដីចាស់)

ในตัวอย่าง (34) คำว่า *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ปรากฏอยู่ระหว่างคำกริยากระทำ คือ คำว่า *ងាក* /ɱiek/ ‘หั้น’ และ คำว่า *ណាភ័* /theak/ ‘ถีบ’ ทว่าคำว่า *ងាក* /ɱiek/ ‘หั้น’ ในบริบทนี้ไม่ได้มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่เชิงกายภาพ แต่มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่เชิงนามธรรม คือ เปลี่ยนจากอาชีพใหม่กลับไปทำอาชีพเดิม ดังนั้น คำว่า *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ในบริบทนี้จึงมีความหมายแสดงทิศทางการกระทำหนึ่งเพื่อกลับไปทำอาการเดิม โดยที่ประธานของประโยคไม่ได้เคลื่อนที่จากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งจริง นอกจากนี้ คำว่า *វិញ* /vɨŋ/ ‘กลับ’ ที่ปรากฏร่วมกับคำว่า *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ในประโยคนี้ ยังช่วยแสดงให้เห็นว่าเป็นการย้อนกลับมาทำสิ่งที่เคยทำในอดีตอีกด้วย

จากตัวอย่างการปรากฏระหว่างคำกริยาของคำว่า *ទៅ* /tiv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ดังตัวอย่างที่ได้แสดงไปข้างต้น สามารถสรุปรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายที่พบได้ดังตารางต่อไปนี้

รูปแบบทางวากยสัมพันธ์	ความหมาย
นามวลีประธาน + คำกริยากระทำ + (นามวลี) + <i>ទៅ</i> + คำกริยากระทำ + นามวลี	- ทิศทางออกห่างจากผู้พูด
นามวลีประธาน + คำกริยากระทำ (การเคลื่อนที่ทางกายภาพ) + (นามวลี) + <i>មក</i> + คำกริยากระทำ + นามวลี/บุพบทวลี	- ทิศทางเข้าหาตัวผู้พูด
นามวลีประธาน + คำกริยากระทำ (การเคลื่อนที่เชิงนามธรรม) + <i>មក</i> + คำกริยากระทำ + นามวลี	- ทิศทางเข้าหาตัวผู้พูด

ตารางที่ 3 รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมาย

ของคำว่า *ទៅ* /tiv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏระหว่างคำกริยาในกริยาวลี

จากตารางที่ 3 จะเห็นว่าคำว่า *ເຮົາ/tiv/* ‘ไป’ และ *ຍັກ/mɔɔk/* ‘มา’ มีลักษณะร่วมกัน คือ ปรากฏอยู่ระหว่างคำกริยากระทำ แสดงทิศทางของคำกริยาที่ปรากฏก่อนหน้า เพื่อเข้าไปกระทำ หรือมากระทำ ทำให้เห็นความต่อเนื่องของเหตุการณ์ โดยคำทั้งสองแสดงทิศทางตรงข้ามกัน เมื่อพิจารณาความหมายจะพบว่าความหมายที่แสดงการเคลื่อนที่หายไป เหลือเพียงความหมายแสดง ทิศทาง อาจเพราะความหมายแสดงการเคลื่อนที่ปรากฏที่คำกริยาคำแรกแล้ว เมื่อคำทั้งสองตามมาถึง ช่วยแสดงทิศทางที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ จากข้อมูลของผู้วิจัย พบว่าคำว่า *ຍັກ/mɔɔk/* ‘มา’ ใช้แสดง ทิศทางการเคลื่อนที่เชิงนามธรรมได้ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่าคำว่า *ເຮົາ/tiv/* ‘ไป’ ก็สามารถแสดง ความหมายนี้เช่นกัน เพียงแต่ไม่พบตัวอย่างจากกลุ่มข้อมูลที่ใช้ศึกษา

จากรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายนี้ จึงแสดงให้เห็นว่าคำกริยาปรากฏรวมใน หน่วยสร้างกริยาเรียง โดยเฉพาะคำกริยาที่ปรากฏในตำแหน่งแรก มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง ความหมายของคำที่ปรากฏตามมา ความหมายของคำว่า *ເຮົາ/tiv/* ‘ไป’ และ *ຍັກ/mɔɔk/* ‘มา’ จึง แปรไปตามคำที่ปรากฏรวม ทำให้ปรากฏความหมายที่หลากหลายมากขึ้น

3.1.2.3 ปรากฏหลังคำกริยาอื่นในกริยาวลี

คำว่า *ເຮົາ/tiv/* ‘ไป’ และ *ຍັກ/mɔɔk/* ‘มา’ สามารถปรากฏหลังคำกริยา อื่นในกริยาวลีได้ โดยมักมักเป็นคำกริยากระทำ เมื่อใช้เกณฑ์ความหมายในการพิจารณาคำกริยา กระทำที่ปรากฏรวม พบว่าคำทั้งสองปรากฏรวมคำกริยากระทำหลายชนิด ได้แก่ คำกริยากระทำ (แสดงการเคลื่อนที่) คำกริยากระทำ (แสดงการสื่อสาร) คำกริยากระทำ (แสดงการมองเห็น) และ คำกริยากระทำ (แสดงการเปลี่ยนแปลงและการหายไป) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำว่า *ເຮົາ/tiv/* ‘ไป’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการเคลื่อนที่)

(35) *ສາວເນັງເຮົາກູ້ນຊີ້ກຸ້ງ*

/nieŋ loot tiv knoŋ tik tuənlee/

นาง กระโดด ไป ใน น้ำ แม่น้ำ

นางกระโดดไปในแม่น้ำ

(สุชาติ)

(36) *นางไขว้เงาเด็กน้อย*/nieŋ bae tiv kmeen tooc/นาง ไขว้ ไป เด็ก เล็ก

นางไขว้ไปหาเด็กน้อย

(บัพเพทธีธิต)

(37) *รถเข็นออกไป*/look baək laan cəŋ tiv/ท่าน ขับ รถยนต์ ออก ไป

ท่านขับรถยนต์ออกไป

(รถเข็นออกไป)

(38) *เด็กผู้ชายก็ไม่ได้ไปไหน*

/ʔae kamlah nih kaa min toan kraok cəŋ

tiv naa dae/

ส่วน ชายหนุ่ม นี้ ก็ ไม่ ทัน ลูก ออก

ไป ไหน เช่นกัน

ส่วนชายหนุ่มนี้ ก็ไม่ทันลูกออกไปไหนเช่นกัน

(เขย่งหัว)

ตัวอย่าง (35) - (38) สามารถเขียนเป็นรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ได้ ดังนี้

[นามวลีประธาน + คำกริยากระทำ (แสดงการเคลื่อนที่) + *เงา* + (นามวลี/บุพบทวลี)]

ในตัวอย่าง (35) - (38) จะเห็นว่าคำว่า *เงา* /tiv/ 'ไป' ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำแสดงการเคลื่อนที่ คือคำว่า *เงา* /tiv/ 'ไป' ปรากฏตามหลังคำว่า *รถเข็น* /loot/ 'กระโดด' ในตัวอย่างที่ (35) ปรากฏตามหลังคำว่า *ไขว้* /bae/ 'หัน' ในตัวอย่างที่ (36) ปรากฏตามหลังคำว่า *รถเข็น* /cəŋ/ 'ออก' ในตัวอย่างที่ (37) และปรากฏตามหลังคำว่า *รถเข็น* /cəŋ/ 'ออก' ในตัวอย่างที่ (38) เมื่อปรากฏในตำแหน่งดังกล่าว คำว่า *เงา* /tiv/ 'ไป' ช่วยแสดงทิศทางการเคลื่อนที่ในเชิงกายภาพ มีทิศทางออกห่างจากตัวผู้พูด นอกจากนี้จะเห็นว่าในตัวอย่าง (35) ปรากฏบุพบทวลี คือ *เด็กเล็ก* /knəŋ tik tuənlee/ 'ในแม่น้ำ' ตามหลัง และในตัวอย่าง (36) และ (38) ปรากฏนามวลี *เด็กน้อย* /kmeen tooc/ 'เด็กน้อย' และนามวลีที่แทนที่ด้วยคำสรรพนามถาม *ไหน* /naa/ 'ไหน' แสดงให้

จุดหมายของการเคลื่อนที่ที่ชัดเจนด้วย อย่างไรก็ตาม ในตัวอย่าง (37) ก็แสดงให้เห็นว่าในบางกรณี เราอาจจะจุดหมายไว้ได้ หากบริบทการสื่อสารนั้นทำให้เราเข้าใจได้ว่าจุดหมายคือที่ใด

คำว่า *มก* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการเคลื่อนที่)

(39) *เต๋ฉั๊ยร่กั๊ก*

/cavcey ruət mɔɔk/

เจ้าชัย ริ่ง มา

เจ้าชัยวิ่งมา

(สุเฒ่าต)

(40) *วีรียาไซ่ร่กั๊กต๊อเฒ่า*

/viiri7yea bae mɔɔk puu chaom/

วีรียา หัน มา น้ำ โฉม

วีรียาหันมาหาน้ำโฉม

(บ่เก๊ตฮัซึนตาส)

(41) *ต๊นจั้ง ๓ รากั๊ตร่กั๊กบ่ชกั๊วญ่กั๊ย*

/cɔɔn teŋ 3 neak trɔlap mɔɔk vɨŋ pɔɔm
knie/

ชน ทั้ง 3 คน กลับ มา กลับ พร้อม
กัน

ทั้งสามคนกลับมาบ้านพร้อมกัน

(กั๊นบ่ชกั๊วญ่กั๊ย)

- (42) *សមត្រូវតែត្រឡប់មកខ្លួនវិញដោយសេចក្តីអស់សង្ឃឹម*
 /saam trəvtæ tralap mɔɔk ktɔɔm vɿŋ
 daoy səckdəyʔahsanʔkhim/
 ซอม ต้อง กลับ มา กระท่อม กลับ
 โดย ความสิ้นหวัง
 ซอมต้องกลับมากระท่อมด้วยความสิ้นหวัง
 (ព្រះអាទិត្យថ្មីរះលើផែនដីចាស់)

- (43) *យប់បន្តិច ប្រាកដជាបងខ្ញុំត្រឡប់មកវិញហើយ*
 /yup bantəc praakat cie baan
 kɲom tralap mɔɔk vɿŋ haey/
 กลางคืน เล็กน้อย น่าจะ เป็น พี่
 ฉับ กลับ มา กลับ แล้ว
 หัวค่ำหน่อย พี่ของฉับน่าจะกลับมาแล้ว
 (មេឃចុះអំប្ប)

ตัวอย่าง (39) - (43) สามารถเขียนเป็นรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ได้ ดังนี้

[นามวลีประธาน + คำกริยากระทำ (แสดงการเคลื่อนที่) + *មក* + (นามวลี)]

ในตัวอย่างที่ (39) - (43) คำว่า *មក* /*mɔɔk*/ ‘มา’ ปรากฏตามหลังคำว่า *រត់* /*ruət*/ ‘วิ่ง’, *បែរ* /*bae*/ ‘หัน’ และ *ត្រឡប់* /*tralap*/ ‘กลับ’ ซึ่งเป็นคำกริยากระทำแสดงการเคลื่อนที่ เมื่อปรากฏตามหลังคำกริยาเหล่านี้ คำว่า *មក* /*mɔɔk*/ ‘มา’ ช่วยแสดงทิศทางการเคลื่อนที่ในเชิงกายภาพซึ่งมีทิศทางเข้าหาตัวผู้พูด ทิศทางดังกล่าวอาจละจุดหมายปรากฏร่วมในประโยคได้ ดังตัวอย่าง (39), (41) และ (43) ที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่โดยไม่มีนามวลีหรือบุพบทวลีปรากฏตามหลัง แต่ยังคงแสดงภาพทิศทางการเคลื่อนที่เข้าหาตัวผู้พูด ทำให้เห็นว่าจุดหมายของการเคลื่อนที่นั้น อยู่ฝั่งเดียวกับตัวผู้พูด ต่างจากตัวอย่าง (40) และ (42) ที่มีนามวลี *ព្រៃឆោម* /*pu chaom*/ ‘น้ำเฒ่า’ และ *ខ្លួន* /*ktɔɔm*/ ‘กระท่อม’ ปรากฏตามมา

จากตัวอย่างคำว่า *ទៅ* /*tiv*/ ‘ไป’ และ *មក* /*mɔɔk*/ ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำแสดงการเคลื่อนที่ สามารถสรุปรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายที่พบได้ดังตารางต่อไปนี้

รูปแบบทางวากยสัมพันธ์	ความหมาย
นามวลีประธาน + คำกริยากระทำ (แสดงการเคลื่อนที่) + <i>ເຮົາ</i> + (นามวลี/บุพบทวลี)	- ทิศทางการเคลื่อนที่ที่ทางกายภาพ ออกห่างจากผู้พูด
นามวลีประธาน + คำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ + <i>ຍັກ</i> + (นามวลี)	- ทิศทางการเคลื่อนที่ที่ทางกายภาพ เข้าหาตัวผู้พูด

ตารางที่ 4 รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมาย
ของคำว่า *ເຮົາ* /tiv/ ‘ไป’ และ *ຍັກ* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ
(แสดงการเคลื่อนที่) ในกริยาวลี

จากตารางที่ 4 จะเห็นว่าคำว่า *ເຮົາ* /tiv/ ‘ไป’ และ *ຍັກ* /mɔɔk/ ‘มา’ มีลักษณะร่วมกัน คือ ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำแสดงการเคลื่อนที่ มีความหมายแสดงทิศทางการเคลื่อนที่ทางกายภาพ โดยคำทั้งสองแสดงทิศทางตรงข้ามกัน จากข้อมูลกลุ่มนี้จะเห็นได้ว่าความหมายแสดงการเคลื่อนที่ทางกายภาพของคำว่า *ເຮົາ* /tiv/ ‘ไป’ และ *ຍັກ* /mɔɔk/ ‘มา’ หายไป เหลือเพียงความหมายแสดงทิศทางการเคลื่อนที่ เสริมให้ภาพการเคลื่อนที่ชัดเจนขึ้น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะความหมายแสดงการเคลื่อนที่ปรากฏเด่นชัดที่คำกริยาคำแรกแล้ว เมื่อคำทั้งสองปรากฏตามมาจึงไม่จำเป็นต้องแสดงความหมายซ้ำ

คำว่า *ເຮົາ* /tiv/ ‘ไป’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการสื่อสาร)

(44) *ណາຣິນຮີພາຍເຮົາສູ່ຜາດ*

/naarin niʔyiey tiv soophaat/

ณาริน พุด ไป สูผาด

ณารินพุดกับสูผาด

(สูผาด)

(45) *សមឆ្លើយតបទៅវិញ*/saam claəy taap tiv vijŋ/ซอม ตอบ ตอบ ไป กลับ

ซอมตอบกลับไป

(ព្រះអាទិត្យថ្មីរះលើផែនដីចាស់)

(46) *ខ្ញុំក៏ទូរសព្ទទៅកន្លែងធ្វើការ*/knom kaa tuureaʔsap tiv kanlaeŋ tvækaa/ฉัน ก็ โทรศัพท์ ไป สถานที่ ทำงาน

ฉันก็โทรศัพท์ไปที่ทำงาน

(លក់បោកឧក្រិច)

(47) *ឪពុកខ្ញុំបានទាក់ទងសួរទៅសាលារៀនហើយ*/ʔəvpuk knom baan teaktəwŋ suə tiv

saalaariəŋ haəy/

พ่อ ฉัน ได้ ติดต่อ ถาม ไป

โรงเรียน แล้ว

พ่อฉันได้ติดต่อถามไปยังโรงเรียนแล้ว

(មេឃចុះអំប៊ុរ)

ตัวอย่าง (44) - (47) สามารถเขียนเป็นรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ได้ ดังนี้

[นามวลีประธาน + คำกริยากระทำ (แสดงการสื่อสาร) + *ទៅ* + (นามวลี)]

ในตัวอย่าง (44) - (47) คำว่า *ទៅ* /tiv/ ‘ไป’ ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำแสดงการสื่อสาร คือ คำว่า *និយាយ* /niʔyiey/ ‘พูด’, *តប* /taap/ ‘ตอบ’, *ទូរសព្ទ* /tuureaʔsap/ ‘โทรศัพท์’ และ *សួរ* /suə/ ‘ถาม’ ในตัวอย่าง (44), (45), (46) และ (47) เพื่อแสดงทิศทางการสื่อสารระหว่างคู่สนทนา ทำให้เห็นว่าผู้พูดวางตัวเองไว้ในตำแหน่งเดียวกับประธานของประโยคที่ส่งออกไปจึงมีทิศทางออกห่างจากจุดอ้างอิงซึ่งก็คือประธานของประโยคที่อยู่ในตำแหน่งเดียวกับผู้พูด คำว่า *ទៅ* /tiv/ ‘ไป’ ในประโยคเหล่านี้จึงช่วยแสดงทิศทางการสื่อสารที่เกิดขึ้น ทั้งนี้

หากบริบทการสื่อสารนั้น สามารถเข้าใจได้ว่าใครกำลังพูดกับใคร อาจละนามวลีแสดงจุดหมายไว้ได้ดังตัวอย่าง (45)

คำว่า *ຍັກ* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการสื่อสาร)

(48) *ບຸຮລເຮາະສູນຍັກວິໄຫຼ*

/boʔrah nuh suə mɔɔk vij/

ชาย นั้น ถาม มา กลับ

ชายคนนั้นถามกลับมา

(กุณาบใช้ฉิร)

(49) *ຮີໂຍາໂຍຍັກຕຸ່ຍິ່ງ*

/niʔyiey mɔɔk coh miinj/

พูด มา ถေး น้ำ

พูดมาถေးน้ำ

(บໍເຮຸຍຮິຣຮາຣ)

(50) *ກຸຮຸກຮາລາດຊີຕັບຍັກບັງວິໄຫຼເຮາຍເຮຸງຮຸ້ຍ*

/kəŋnaa mieleaʔdəy taap mɔɔk baəŋ vij

daoy ɲəŋim/

นางสาว มาลตี ตอบ มา พี่ กลับ

โดย ยิ้ม

มาลตีตอบพี่มาอย่างยิ้มแย้ม

(ເຮເບຮຸ່ຮໍ່ບຸງ)

ตัวอย่าง (48) - (50) สามารถเขียนเป็นรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ได้ ดังนี้

[นามวลีประธาน + คำกริยากระทำ (แสดงการสื่อสาร) + *ຍັກ* + (นามวลี)]

ในตัวอย่าง (48) - (50) คำว่า *ຍັກ* /mɔɔk/ ‘มา’ ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำแสดงการสื่อสาร คือ คำว่า *ຮີໂຍາໂຍ* /niʔyiey/ ‘พูด’, *ສູນ* /suə/ ‘ตอบ’ และ *ຮັບ* /taap/ ‘ตอบ’ ช่วยแสดงทิศทางของสารที่ส่งเข้ามาหาผู้รับสารซึ่งอยู่ในตำแหน่งเดียวกับผู้พูด เมื่อพิจารณาตัวอย่าง

(48) และ (49) จะเห็นว่าไม่ปรากฏนามวลีแสดงจุดหมายตามมา อาจเป็นเพราะสามารถเข้าใจได้ว่าจุดหมายนั้นอยู่ในตำแหน่งเดียวกับตัวผู้พูดนั่นเอง

จากตัวอย่างคำว่า *เตี* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ แสดงการสื่อสาร สามารถสรุปรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายที่พบได้ดังตารางต่อไปนี้

รูปแบบทางวากยสัมพันธ์	ความหมาย
นามวลีประธาน + คำกริยากระทำ (แสดงการสื่อสาร) + <i>เตี</i> + (นามวลี)	-ทิศทาง การสื่อสารออกห่างจากผู้ พูดหรือจุดอ้างอิง
นามวลีประธาน + คำกริยากระทำ (แสดงการสื่อสาร) + <i>ยัก</i> + (นามวลี)	-ทิศทาง การสื่อสารเข้าหาผู้พูดหรือ จุดอ้างอิง

ตารางที่ 5 รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมาย

ของคำว่า *เตี* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการสื่อสาร) ในกริยาวลี

จากตารางที่ 5 จะเห็นว่าคำว่า *เตี* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ มีลักษณะร่วมกัน คือ ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำแสดงการสื่อสาร มีความหมายแสดงทิศทาง การสื่อสาร โดยคำทั้งสอง แสดงทิศทางตรงข้ามกัน จะเห็นได้ว่ารูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายที่เกิดขึ้นมีความคล้ายคลึงกันมาก ต่างกันเพียงทิศทางเท่านั้น

คำว่า *เตี* /tɨv/ ‘ไป’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการมองเห็น)

(51) *หูกฺกรฺเจฺกฺเฮีลเตีผู้:*

/neak kraleek məəl tɨv pteah/

เขา เหลือบมอง มอง ไป บ้าน

เขาเหลือบมองไปที่บ้าน

(สุเภาต)

(52) *សមសម្លឹងមើលទៅ*

/saam samləŋ məəl tɨv/

ซอม จ้อง มอง ไป

ซอมจ้องมองไป

(ព្រះអាទិត្យថ្មីរះលើផែនដីចាស់)

(53) *គេមើលទៅទ្វារ*

/kee məəl tɨv tvie/

เขา มอง ไป ประตู

เขามองไปที่ประตู

(បំភ្លេចមិនបាន)

(54) *ពនេចរឃើញហើយក៏ដកភ្នែកក្រឡេកទៅទីទៃវិញ*

/peaʔneecaa khəəŋ haəy kaa daak pɲeek kraleek

tɨv tiitey vijɲ/

พเนจร เห็น แล้ว ก็ ถอน ตา เหลือบมอง

ไป ที่อื่น กลับ

พเนจรเห็นแล้วก็ถอนสายตาเหลือบมองไปที่อื่น

(មេឃចុះអំប្ប)

ตัวอย่าง (51) - (54) สามารถเขียนเป็นรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ได้ ดังนี้

[นามวลี_{ประธาน} + คำกริยากระทำ (แสดงการมองเห็น) + *ទៅ* + (นามวลี)]

ในตัวอย่าง (51) - (54) คำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำแสดงการมองเห็น คือ คำว่า *មើល* /məəl/ ‘มอง’ และ *ក្រឡេក* /kraleek/ ‘เหลือบมอง’ แสดงทิศทางการมองเห็นที่ออกห่างจากจุดเริ่มต้น นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าในบางประโยคอาจไม่ปรากฏนามวลีที่เป็นจุดหมายตามมาได้ เช่น ตัวอย่าง (52) ที่ไม่มีนามวลีปรากฏตามหลัง

คำว่า *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการมองเห็น)

(55) *ฮุกเหีบเบญกัรเากเหีบยักเบรตรูบเบญกัร*

/neak daə bandəə ɲiek məəl mɔɔk prapɔən
bandəə/

เขา เดิน ขณะเดียวกัน หัน มอง มา ภรรยา
ขณะเดียวกัน

เขาเดินไปพลาชมองภรรยาไปพลาชม

(สุเากั)

(56) *เากัเบรตรูเบรเากัเหีบยักเบรเากั*

/caocət krələek məəl mɔɔk kraoy/

เจ้าจิตร เหลือบมอง มอง มา หลัง

เจ้าจิตรเหลือบมองมาข้างหลัง

(กัณบเบบเบบ)

(57) *กัคเากัดาบเบบเบบเบบเบบเบบเบบเบบ*

/kakaʔdaa chɔw muk sɲuət samləŋ mɔɔk niəŋ/

กรกเากั ยืน หน้า แห้ง จ้อง มา นาง

กรกเากัยืนหน้าแห้งจ้องมาที่นาง

(เบบเบบเบบเบบ)

(58) *เบบเบบเบบเบบเบบเบบเบบเบบเบบ*

/yutthii samləŋ məəl mɔɔk phaʔriʔyie/

ยู่ทึบเบบเบบเบบเบบเบบเบบเบบเบบเบบ มอง มา ภรรยา

ยู่ทึบเบบเบบเบบเบบเบบเบบเบบเบบเบบ

(เบบเบบเบบเบบ)

ตัวอย่าง (55) - (58) สามารถเขียนเป็นรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ได้ ดังนี้

[นามวลี_{ประธาน} + คำกริยากระทำ (แสดงการมองเห็น) + *ยัก* + นามวลี]

ในตัวอย่าง (55) - (58) คำว่า *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ปรากฏตามหลังคำกริยาแสดงการมองเห็น คือ คำว่า *ยี่ง* /mɔɔl/ ‘มอง’ และ *ยี่ง* /samlɔŋ/ ‘จ้อง’ แสดงทิศทางการมองเห็นมายังจุดเริ่มต้น จากประโยคข้างต้น ประธานของประโยคเคลื่อนที่ออกไปข้างหน้าแล้วทำกริยาแสดงการมองเห็นย้อนกลับมายังจุดเริ่มที่จากออกไป คำว่า *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ในบริบทนี้จึงช่วยแสดงความหมายที่ทำให้เห็นภาพเหตุการณ์ชัดเจนขึ้น

จากตัวอย่างคำว่า *ยี่ง* /tiv/ ‘ไป’ และ *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำแสดงการมองเห็น สามารถสรุปรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายที่พบได้ดังตารางต่อไปนี้

รูปแบบทางวากยสัมพันธ์	ความหมาย
นามวลี _{ประธาน} + คำกริยากระทำ (แสดงการมองเห็น) + <i>ยี่ง</i> + (นามวลี)	-ทิศทางการมองเห็นออกห่าง จากผู้พูดหรือจุดอ้างอิง
นามวลี _{ประธาน} + คำกริยากระทำ (แสดงการมองเห็น) + <i>ยัก</i> + นามวลี	-ทิศทางการมองเห็นเข้าหาผู้พูดหรือ จุดอ้างอิง

ตารางที่ 6 รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมาย

ของคำว่า *ยี่ง* /tiv/ ‘ไป’ และ *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการมองเห็น) ในกริยาวลี

จากตารางที่ 6 จะเห็นว่าคำว่า *ยี่ง* /tiv/ ‘ไป’ และ *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ มีลักษณะร่วมกัน คือ ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำแสดงการมองเห็น มีความหมายแสดงทิศทางการมองเห็น โดยคำทั้งสองแสดงทิศทางตรงข้ามกัน นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่าคำทั้งสองแสดงทิศทางที่สัมพันธ์กับจุดเริ่มต้น ทำให้ทราบว่ากริยาการมองเห็นที่เกิดขึ้นมีทิศทางอย่างไร มีทิศทางออกจากจุดเริ่มต้น หรือเป็นทิศทางที่มองมายังจุดเริ่มต้น

คำว่า *ເຮົາ* /tɨv/ ‘ไป’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการเปลี่ยนแปลงและหายไป)

(59) *ຜີຖຸກສາວກໍ່ຈູດເສຍຜີຖຸກຍູເຮົາ*

/ʔəvpuk niɛŋ kaa tɔtɯəl ʔaʔniɕcaʔkam tɨv/
 พ่อ นาง ก็ รับ ตาย ไป
 พ่อนางก็ตายไป

(สฺฤเฒ่าต)

(60) *ຜູ້ພາສາຕັດໄດ້ຂູ່ເຮົາເບີ້ພໄຜ່ຍູ*

/mdaay koat ʔaɛŋ khooc tɨv haey dae ri/
 แม่ ท่าน เอง เสีย ไป แล้ว เช่นกัน หรือ
 แม่ท่านเองก็เสียไปแล้วเช่นกันหรือ

(กฺุณบใช้บิร)

(61) *ເຜົາກໍ່ສູ້ບໍ່ກູ້ໄສຍຮູ້ຍູເຮົາ*

/roatthaa kaa slap knoŋ saʔmaareakphuum tɨv/
 รัฐบาล ก็ เสีย ใน สมรภูมิ ไป
 รัฐบาลเสียชีวิตไปในสมรภูมิ

(บໍ່ເຜົາຍືສຸດ)

ตัวอย่าง (59) - (61) สามารถเขียนเป็นรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ได้ ดังนี้

[นามวลีประธาน + คำกริยากระทำ (แสดงการเปลี่ยนแปลงและหายไป) + (บุพบทวลี) + *ເຮົາ*
 + (*ເບີ້ພໄຜ່ຍູ*)]

ในตัวอย่าง (59) - (61) คำว่า *ເຮົາ* /tɨv/ ‘ไป’ ปรากฏตามหลังคำกริยาแสดงการเปลี่ยนแปลงและการหายไป คือ คำว่า *ຜີຖຸກຍູ* /ʔaʔniɕcaʔkam/ ‘ตาย’, *ຂູ່* /khooc/ ‘เสีย’ และ *ສູ້* /slap/ ‘ตาย’ แสดงให้เห็นว่า ณ เวลาที่ผู้พูดกำลังพูด ประธานของประโยคได้เสียชีวิตไปแล้ว นอกจากนี้ ในบางประโยคอาจปรากฏคำว่า *ເບີ້ພໄຜ່ຍູ* /haey/ ‘แล้ว’ ตามหลังคำกริยาเพื่อแสดงการณลักษณะสมบูรณ์ ทำให้เห็นว่าเหตุการณ์ดังกล่าวจบไปแล้วด้วย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่าคำกริยาแสดงเวลา *กฺลุ้ง* /kanlaan/ ‘ผ่าน(เวลา)’ สามารถแสดงการเปลี่ยนแปลงและหายไปในช่วงเวลาได้ด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(62) *๕ ใ้ตฺยตารกฺลุ้งตฺตฺเตเฮ้ย*

/5 tɯj baan kanlaan phot tiv haəy/
 5 วัน ได้ ผ่าน (เวลา) สิ้นสุด ไป แล้ว
 5 วันได้ผ่านสิ้นสุดไปแล้ว

(ประโยคปฏิเสธ: เณ้เฝรเฉี่ตล่ง)

(63) *เฝี่งักกฺลุ้งทฺลฮล่งเฮ้ย*

/riəŋ vie kanlaan huəh ʔah tiv haəy/
 เรื่อง มัน ผ่าน (เวลา) พ้น หมด ไป แล้ว
 เรื่องมันผ่านพ้นไปแล้ว

(ลบกเฎกชฺกฏ)

(64) *เฝี่งเระกฺลุ้งเตเฮ้ย*

/riəŋ nih kanlaan tiv craən khæ haəy/
 เรื่อง นี้ ผ่าน (เวลา) ไป มาก เดือน แล้ว
 เรื่องนี้ผ่านไปหลายเดือนแล้ว

(เขยตฺตฺหึบฺ)

ตัวอย่าง (62) - (64) สามารถเขียนเป็นรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ได้ ดังนี้

[นามวลีประธาน + คำกริยากระทำ (แสดงการเปลี่ยนแปลงและหายไป (แสดงเวลา)) + *เต* + *เฮ้ย*]

ในตัวอย่าง (62) – (64) คำว่า *เต* /tiv/ ‘ไป’ ปรากฏตามหลังคำว่า *กฺลุ้ง* /kanlaan/ ‘ผ่าน(เวลา)’ แสดงทิศทางของเวลาที่เคลื่อนออกจากอดีตซึ่งเป็นจุดเริ่มต้น บางประโยคอาจปรากฏคำว่า *เฮ้ย* /haəy/ ‘แล้ว’ แสดงการณลักษณะสมบูรณ์เช่นเดียวกับรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายก่อนหน้า การใช้ *กฺลุ้งเต* /kanlaan tiv/ ‘ผ่าน (เวลา) ไป’ ในประโยคเหล่านี้จึงช่วยแสดงให้เห็นจุดสิ้นสุดของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไปแล้ว

(65) ១០ ថ្ងៃកន្លងមក

/10 tɲay kanlaan mɔɔk/

10 วัน ผ่าน (เวลา) มา

10 วันผ่านมา

(បំភ្លេចមិនបាន)

ตัวอย่าง (65) สามารถเขียนเป็นรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ได้ ดังนี้

[นามวลีประธาน + คำกริยากระทำ (แสดงการเปลี่ยนแปลงและหายไป (แสดงเวลา)) + មក]

ในตัวอย่าง (65) คำว่า *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ปรากฏตามหลังคำว่า *កន្លង* /kanlaan/ ‘ผ่าน (เวลา)’ แสดงทิศทางของเวลาที่เคลื่อนจากอดีตเข้ามาสู่ปัจจุบัน ณ ช่วงเวลาที่ผู้พูดกำลังพูด การใช้ *កន្លងមក* /kanlaan mɔɔk/ ‘ผ่าน (เวลา) มา’ ในตัวอย่างข้างต้นยังแสดงให้เห็นว่าอาจมีเหตุการณ์อีกเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้นตามมาก็ได้ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบตัวอย่างการใช้คำว่า *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ในบริบทนี้เพียงตัวอย่างเดียวเท่านั้น อาจเป็นไปได้ว่าในบริบทนี้ นิยมใช้คำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ มากกว่า เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของเวลามักพูดถึงเหตุการณ์ในอดีตซึ่งเป็นจุดเริ่มต้น คำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ จึงแสดงความหมายได้ชัดเจนกว่า

จากตัวอย่างคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยาแสดงการเปลี่ยนแปลงและหายไป สามารถสรุปรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายที่พบได้ดังตารางต่อไป

รูปแบบทางวากยสัมพันธ์	ความหมาย
นามวลีประธาน + คำกริยากระทำ (แสดงการเปลี่ยนแปลงและหายไป) + (บุพบทวลี) + <i>ເຮົາ</i> + <i>ເບີ້ຍ</i>	- การเปลี่ยนจากสถานภาพหนึ่ง ไปสู่สถานภาพหนึ่ง
นามวลีประธาน + คำกริยากระทำ (แสดงการเปลี่ยนแปลงและหายไป (แสดงเวลา)) + <i>ເຮົາ</i> + <i>(ເບີ້ຍ)</i>	- ทิศทางการเคลื่อนที่ของเวลา ออกจากจุดเริ่มต้น
นามวลีประธาน + คำกริยากระทำ (แสดงการเปลี่ยนแปลงและหายไป (แสดงเวลา)) + <i>ຍັກ</i>	- ทิศทางการเคลื่อนที่ของเวลา เข้ามายังปัจจุบัน

ตารางที่ 7 รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมาย

ของคำว่า *ເຮົາ* /tiv/ ‘ไป’ และ *ຍັກ* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ
(แสดงการเปลี่ยนแปลงและหายไป) ในกริยาวลี

จากตารางที่ 7 จะเห็นว่าคำว่า *ເຮົາ* /tiv/ ‘ไป’ และ *ຍັກ* /mɔɔk/ ‘มา’ มีลักษณะร่วมกัน คือ ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำแสดงการเปลี่ยนแปลงและหายไป ทั้งนี้ในบางบริบทอาจปรากฏคำว่า *ເບີ້ຍ* /haɔy/ ‘แล้ว’ ช่วยแสดงการณัลักษณะสมบูรณ์ร่วมด้วย เมื่อพิจารณาด้านความหมาย พบว่า คำว่า *ເຮົາ* /tiv/ ‘ไป’ และ *ຍັກ* /mɔɔk/ ‘มา’ ในบริบทนี้มีความหมายที่เป็นนามธรรมมากขึ้น มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ของเวลา ทำให้เห็นว่าสถานภาพหนึ่งได้เปลี่ยนแปลงมาสู่สถานภาพหนึ่งแล้ว ณ ขณะทีพูด

อย่างไรก็ดี จากการเก็บข้อมูลของผู้วิจัย พบว่าคำกริยาแสดงอาการบางคำที่ไม่มีความหมาย เกี่ยวกับการเคลื่อนที่ ทิศทาง การมีจุดเริ่มต้นหรือจุดหมายของเหตุการณ์ สามารถปรากฏร่วมกับ คำว่า *ເຮົາ* /tiv/ ‘ไป’ และ *ຍັກ* /mɔɔk/ ‘มา’ ได้เช่นกัน เมื่อคำทั้งสองปรากฏร่วมกับคำกริยาเหล่านี้ จะช่วยแสดงการณัลักษณะของประโยค ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

คำว่า *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยาช่วยแสดงการณลักษณะ

(68) *ម្តាយនាងមានជម្ងឺមកទៀត*

/mdaay nien mien cumɲii mɔɔk tiət/
 แม่ นาง มี อาการป่วย มา อีก
 แม่ นาง มี อาการป่วย มา อีก

(សូដាត)

(69) *បើបុរគ្មានម្តាយ ចុះបុរកើតមកដូចម្តេចបាន*

/baə khun kmien mdaay coh khun kaət mɔɔk
 doocmdəc baan/
 ถ้า คุณ ไม่มี แม่ แล้ว คุณ เกิด มา
 อย่างไร ได้
 ถ้าคุณไม่มีแม่ แล้วคุณเกิดมาอย่างไรได้

(កុលាបប៉ៃលិន)

(70) *ខ្ញុំស្គាល់កក្កដា ១២ ឆ្នាំមកហើយ*

/kɲom skoal kakkaʔdaa 12 cnam mɔɔk haəy/
 ฉัน รู้จัก กรกฎาคม 12 ปี มา แล้ว
 ฉันรู้จักกรกฎาคม 12 ปีมาแล้ว

(ប៉ៃលិន)

(71) *អ្នកគ្រូចុកពោះតិច ៗ ជាង ១ អាទិត្យមកហើយ*

/neakkruu cok puəh təc-təc cien 1
 ʔaatit mɔɔk haəy/
 คุณครู จุกเสียด ท้อง เล็กน้อย-เล็กน้อย กว่า 1
 อาทิตย์ มา แล้ว
 คุณครูปวดท้องหน่อย ๆ กว่า 1 อาทิตย์มาแล้ว

(ប៉ៃលិន)

ตัวอย่าง (68) - (71) สามารถเขียนเป็นรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ได้ ดังนี้

[นามวลี^๘ประธาน + สัมพันธกริยา^๘/คำกริยากระทำ/คำกริยาอารมณ์ + นามวลี/ส่วนเติมเต็ม^๙
+ (ระยะเวลา) + *ยัก* + (*เหยียด*)]

ในตัวอย่าง (68) - (71) คำว่า *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ปรากฏตามหลังสัมพันธกริยา คำกริยากระทำ หรือคำกริยาอารมณ์ คือ คำว่า *ยาส* /mien/ ‘มี’, *เก็ด* /kaet/ ‘เกิด’, *สกอญ* /skoal/ ‘รู้จัก’ และ *ยัก* /cok/ ‘จุกเสียด’ แสดงการดำเนินอยู่ของเหตุการณ์ ทำให้เห็นว่าเหตุการณ์นี้ได้เกิดขึ้นในอดีตและดำเนินเข้ามาหาเวลาปัจจุบันที่ผู้พูดกำลังพูด คำว่า *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ในตัวอย่างข้างต้นนี้จึงช่วยแสดงการณลักษณะของเหตุการณ์

จากตัวอย่าง (66) - (71) สามารถสรุปรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายที่พบได้ดังตารางต่อไปนี้

รูปแบบทางวากยสัมพันธ์	ความหมาย
นามวลี ^๘ ประธาน + คำกริยากระทำ/คำกริยาอารมณ์ + <i>ยาส</i> + (<i>เหยียด</i>)	- การณลักษณะ
นามวลี ^๘ ประธาน + สัมพันธกริยา/คำกริยากระทำ/คำกริยาอารมณ์ + นามวลี/ส่วนเติมเต็ม + (ระยะเวลา) + <i>ยัก</i> + (<i>เหยียด</i>)	- การณลักษณะ

ตารางที่ 8 รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมาย

ของคำว่า *ยาส* /tiv/ ‘ไป’ และ *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยาช่วยแสดงการณลักษณะ

จากตารางที่ 8 คำกริยาที่ปรากฏร่วมกับคำว่า *ยาส* /tiv/ ‘ไป’ และ *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ในบริบทนี้เป็นคำกริยาที่ไม่มีความหมายเกี่ยวกับการเคลื่อนที่หรือเส้นทางการเคลื่อนที่ เมื่อคำว่า *ยาส*

^๘ สัมพันธกริยา (copula) คือ คำกริยาที่ทำหน้าที่เป็นกริยาหลัก มีความหมายทางไวยากรณ์ที่เชื่อมโยงประธานกับส่วนเติมเต็ม (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2560)

^๙ ส่วนเติมเต็ม (complement) คือ นามวลีที่อยู่ในตำแหน่งเดียวกับกรรม ตามหลังคำกริยาแต่ไม่ใช่กรรม (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2560)

/tiv/ ‘ไป’ และ ยก /mɔɔk/ ‘มา’ ปรากฏร่วมจึงช่วยแสดงเส้นทางการเคลื่อนที่ของเวลา ทำให้เห็น
การณลักษณะของเหตุการณ์ ช่วยเติมเต็มให้ประโยคนั้นสมบูรณ์

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่าคำว่า *เต๋* /tiv/ ‘ไป’ สามารถปรากฏร่วมกับคำกริยากระทำหรือ
คำกริยาอารมณ์ช่วยแสดงเจตนาในประโยคได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(72) *หูนเฒ๋บฏีตเต๋*

/ʔoon keen bantəc tiv/
น้อง นอน เล็กน้อย ไป
น้องนอนสักหน่อยเถอะ

(สุชาติ)

(73) *เฒ๋เต๋บง*

/keen tiv baŋ/
นอน ไป พี่
นอนเถอะพี่

(บ้เกุชยิสตาส)

(74) *หตุ๋บ บสฎีตหฎุยเต๋*

/ʔɔŋcəŋ bohsiʔbaa ʔaŋkuy tiv/
ถ้าอย่างนั้น บุสสิบา นั่ง ไป
ถ้าอย่างนั้น บุสสิบานั่งเถอะ

(เณกเฑากฎุช)

(75) *เณกสฎักเต๋ กุ้ตาสหฬบรึชฎิยายหึ*

/look samraak tiv kom toan ʔaal prəŋ
niʔyiey ʔəy/
ท่าน พักผ่อน ไป อย่า ท้น รีบ พยายาม
พูด อะไร
ท่านพักผ่อนเถิด อย่าเพิ่งรีบพูดอะไรไป

(เณกเฑากฎุช)

(76) *คยบ้ตญล่เต*

/chup cɲal tiv/

หยุด สงสัย ไป

หยุดสงสัยเสีย

(เขมตู่:ห้บฏ)

จากตัวอย่าง (72) - (76) สามารถเขียนเป็นรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ได้ ดังนี้

[นามวลีประธาน + คำกริยากระทำ/คำกริยาอารมณ์ + *เต*]

ในตัวอย่าง (72) - (76) คำว่า *เต* /tiv/ ‘ไป’ ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ คือ คำว่า *เคบ* /keɛŋ/ ‘นอน’, *ห้บฏ* /ʔaŋkuy/ ‘นั่ง’ และ *สมรอก* /samraak/ ‘พักผ่อน’ และปรากฏตามหลังคำกริยาอารมณ์ คือ คำว่า *ตญล่* /cɲal/ ‘สงสัย’ แต่ไม่ได้มีความหมายแสดงทิศทางการเคลื่อนที่หรือความสัมพันธ์เชิงเวลา คำว่า *เต* /tiv/ ‘ไป’ ในประโยคข้างต้น ทำหน้าที่เป็นคำเสริมท้ายหรือคำลงท้าย¹⁰ เพื่อแสดงเจตนาชักชวนหรือสั่งให้ผู้ฟังกระทำอาการนั้น ๆ จะเห็นได้ว่าประโยคเหล่านี้ ปรากฏเฉพาะในภาษาที่ใช้สนทนาเท่านั้น

จากตัวอย่าง (72) - (76) สามารถสรุปรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายที่พบได้ดังตารางต่อไปนี้

รูปแบบทางวากยสัมพันธ์	ความหมาย
นามวลีประธาน + คำกริยากระทำ/คำกริยาอารมณ์ + <i>เต</i>	- เจตนาสั่งหรือเชิญชวน

ตารางที่ 9 รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า *เต* /tiv/ ‘ไป’
ที่ปรากฏตามหลังคำกริยาช่วยแสดงเจตนาของประโยค

¹⁰ คำเสริมท้ายหรือคำลงท้าย (final particles) หมายถึง คำหรือกลุ่มคำที่ใช้เสริมท้ายข้อความหรือหน่วยภาษาาระดับต่าง ๆ อาจมีทำนองเสียงเพื่อบอกอารมณ์ ความรู้สึก เจตนาของผู้พูด ตัวอย่างคำเสริมท้ายในภาษาเขมร เช่น *นถ* /naa/ หรือ *นถึ* /nəh/ ‘นะ ลี’ คำเสริมท้ายในภาษาเขมรบางคำมีรูปเหมือนคำกริยา เช่น *ตู่* /coh/ ‘เออะ’ (มีรูปคำเดียวกับ *ตู่* /coh/ ‘ลง’) *เต* /tiv/ ‘ซะ’ (มีรูปคำเดียวกับ *เต* /tiv/ ‘ไป’ แต่ออกเสียงสั้นกว่า) (อรรณณ บัญญฤทธิ์, 2562: 220)

จากตารางที่ 9 คำว่า *ເຮົາ* /tɨv/ ‘ไป’ ในบริบทนี้ปรากฏในประโยคที่มีเจตนาสั่งหรือเชิญชวน จะเห็นได้ว่าเมื่อพิจารณาความหมาย ไม่ปรากฏความหมายแสดงการเคลื่อนที่และทิศทางการเคลื่อนที่แล้ว แสดงให้เห็นว่าในบริบทนี้ คำว่า *ເຮົາ* /tɨv/ ‘ไป’ ได้พัฒนามาเป็นคำไวยกรณ์อย่างสมบูรณ์ ไม่ได้มีความหมายเช่นเดียวกับเมื่อครั้งเป็นคำหลักแล้ว

จากตัวอย่างคำว่า *ເຮົາ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ຍັກ* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยาในกริยาวลีดังที่ได้กล่าวไปข้างต้น จะเห็นว่าความหมายของคำทั้งสองแตกต่างกันไปตามคำกริยาที่ปรากฏร่วม ความหมายส่วนใหญ่จะช่วยแสดงทิศทาง อาจเป็นทิศทางที่เกิดจากการเคลื่อนที่ทางกายภาพหรือการเคลื่อนที่เชิงเวลาก็ได้ หากคำที่ปรากฏร่วมไม่ได้มีความหมายที่เกี่ยวข้องกับเส้นทางหรือเส้นทาง คำว่า *ເຮົາ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ຍັກ* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏร่วมก็จะช่วยแสดงเส้นทาง ทำให้เห็นถึงการดำเนินอยู่ของเหตุการณ์ นอกจากนี้ยังสามารถใช้เสริมเพื่อแสดงเจตนาในประโยคได้อีกด้วย อย่างไรก็ตาม คำทั้งสองยังมีบริบทการปรากฏและความหมายที่น่าสนใจอีกหลายประการ ผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงประเด็นเหล่านี้เป็นลำดับถัดไป

3.2 รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า *ເຮົາ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ຍັກ* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏในบุพบทวลี

คำว่า *ເຮົາ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ຍັກ* /mɔɔk/ ‘มา’ ปรากฏในบุพบทวลีเพื่อเชื่อมเนื้อความหรือแสดงความสัมพันธ์ในมิติต่าง ๆ ผู้วิจัยพบว่าคำทั้งสองมีความหมายบอกความสัมพันธ์ทางพื้นที่ ความสัมพันธ์ทางเวลา และความสัมพันธ์ทางปริมาณ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำว่า *ເຮົາ* /tɨv/ ‘ไป’ ที่ปรากฏในบุพบทวลีบอกความสัมพันธ์ทางพื้นที่

(77) *ຕີຜູ້ເຮົາສາລາ ມາບຽເຜີ້ບຽໄຫລບີດີຊູເຍັດ*

/pii pteah tɨv saalaa mien pravaen

prahael bəy kiiloomaet/

จาก บ้าน ไป โรงเรียน มี ระยะทาง

ประมาณ สาม กิโลเมตร

จากบ้านไปยังโรงเรียน มีระยะทางประมาณสามกิโลเมตร

(เขยอ:หับบู)

ตัวอย่าง (77) สามารถเขียนเป็นรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ได้ ดังนี้

[คำบุพบท + นามวลีจุดเริ่มต้น + *ເຮົາ* + นามวลีจุดหมาย]

ในตัวอย่าง (77) คำว่า *ເຮົາ* /tiv/ ‘ไป’ ใช้เชื่อมความในประโยคเพื่อบอกความสัมพันธ์ทางพื้นที่ มีนามวลีที่เป็นจุดหมายปรากฏร่วม ปรากฏในบุพบทวลี คือ *ຕີຜູ້ເຮົາສາລາ* /pii pteah tiv saalaa/ ‘จากบ้านไปยังโรงเรียน’ เชื่อมระหว่างจุดเริ่มต้นคือ *ຜູ້* /pteah/ ‘บ้าน’ กับจุดหมายคือ *ສາລາ* /saalaa/ ‘โรงเรียน’ แสดงระยะห่างของพื้นที่ คำว่า *ເຮົາ* /tiv/ ‘ไป’ ในบริบทนี้ช่วยแสดงให้เห็นว่าผู้พูดวางตนเองไว้ในตำแหน่งเดียวกับจุดเริ่มต้น ทิศทางที่เกิดขึ้นจึงมีทิศทางออกจากผู้พูด

คำว่า *ຍັກ* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏในบุพบทวลีบอกความสัมพันธ์ทางพื้นที่

(78) *ສູ່ຜາຕເຜີກຄັຕິກູຍີບິ່ງກິ່ງຍັກຖູ*

/soophaat daə kat pii phuum bəŋrean
mɔɔk voat/

สุผาด เเดิน ตัด จาก บ้าน บึงเรียง
มา วัด

สุผาดเดินตัดจากบ้านบึงเรียงมายังวัด

(สุผาด)

รูปแบบทางวากยสัมพันธ์	ความหมาย
คำบุพบท + นามวลีจุดเริ่มต้น + <i>เส</i> + นามวลีจุดหมาย	- ความสัมพันธ์ทางพื้นที่ - ทิศทางออกจากผู้พูด
คำบุพบท + นามวลีจุดหมาย + <i>ยัก</i> + นามวลีจุดเริ่มต้น	- ความสัมพันธ์ทางพื้นที่ - ทิศทางเข้าหาผู้พูด

ตารางที่ 10 รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมาย

ของคำว่า *เส* /tiv/ ‘ไป’ และ *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏในบุพบทวลีบอกความสัมพันธ์ทางพื้นที่

จากตารางที่ 10 เมื่อคำว่า *เส* /tiv/ ‘ไป’ และ *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ปรากฏในบุพบทวลีบอกความสัมพันธ์ทางพื้นที่ จะปรากฏนามวลีแสดงจุดเริ่มต้นและนามวลีแสดงจุดหมายร่วมด้วย ทำให้เห็นจุดอ้างอิงชัดเจน อย่างไรก็ตาม ทั้งสองคำนี้ใช้ต่างกันเมื่อผู้พูดมีจุดอ้างอิงคนละจุด หากผู้พูดวางตนเองไว้ในตำแหน่งเดียวกับจุดเริ่มต้น ก็จะใช้คำว่า *เส* /tiv/ ‘ไป’ เพื่อแสดงทิศทางออกจากผู้พูด แต่ถ้าผู้พูดวางตนเองไว้ในตำแหน่งเดียวกับจุดหมาย ก็จะใช้คำว่า *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ เพื่อแสดงทิศทางเข้าหาตนเอง

ผู้วิจัยยังสังเกตเห็นว่าคำว่า *เส* /tiv/ ‘ไป’ และ *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ในบริบทนี้ จะเกิดร่วมกับคำบุพบท *ពី* /pii/ ‘จาก’ กลายเป็นบุพบทคาบ¹¹ *ពី...เส.../pii...tiv.../* ‘จาก...ไป...’ และ *ยัก.../pii...mɔɔk.../* ‘จาก...มา...’ เพื่อบอกความสัมพันธ์ทางพื้นที่ที่เกิดขึ้น

คำว่า *เส* /tiv/ ‘ไป’ ที่ปรากฏในบุพบทวลีบอกความสัมพันธ์ทางเวลา

(80) *ล้างก็ใช้เสเส เหนยฮู้บรู๋บฉฉมูยเสเสเณ้ผู้:*

/tanpii tɔy nih tiv ʔan ʔaoy bantup

ʔaen muəy niv ləə pteah/

ตั้งแต่ วัน นี้ ไป ข้า ให้ ห้อง

เอ็ง หนึ่ง อยู่ บน บ้าน

ตั้งแต่วันนี้ไป ฉินให้ห้องแกหนึ่งห้องอยู่ข้างบนบ้าน

(สุเภาต)

¹¹ บุพบทคาบ คือ คำบุพบทหลายคำเรียงอยู่ห่างกัน มีคำอื่นคั่นอยู่ระหว่างกลาง แต่ความหมายของคำบุพบทเหล่านั้นต่อกัน คำว่า บุพบทคาบ ผู้วิจัยใช้แนวเทียบจาก *สันธานคาบ* ที่หมายถึงคำสันธานหลายคำเรียงอยู่ห่างกัน มีคำอื่นคั่นอยู่ระหว่างกลาง แต่ความหมายของคำสันธานเหล่านั้นต่อกัน เช่น “เขาอยากได้ดีแต่เขาก็ไม่ได้ดี” คำสันธาน *แต่...ก็...* ที่คาบคำว่า *เขา* ไว้ตรงกลางในประโยคนี้ เรียกว่า *สันธานคาบ* (อุปกิตศิลปสาร, พระยา, 2548: 246 - 247)

- (81) *អញនឹងទៅរកទិញខោអាវល្អ ៗ អោយឯងពីរបីប្រដាប់ ហើយនឹង
អោយប្រាក់ឯងទុកចាយខ្លះ ៗ ពីឥឡូវនេះទៅ*

/ʔaŋ niŋ tiv rook tɨŋ khaoʔaav lʔaa-lʔaa
ʔaoy ʔaenɲ pii bæy pradaphaəy niŋ ʔaoy
prak ʔaenɲ tuk caay klah-klah pii ʔəyləv nih
tiv/

ខ្ញុំ ទៅ រក ទិញ ខោ អាវ ល្អ ៗ អោយ ឯង ពី របី ប្រដាប់ ហើយ នឹង
អោយ ប្រាក់ ឯង ទុក ចាយ ខ្លះ ៗ ពី ឥឡូវ ទៅ
ខ្ញុំ ទៅ រក ទិញ ខោ អាវ ល្អ ៗ អោយ ឯង ពី របី ប្រដាប់ ហើយ នឹង
អោយ ប្រាក់ ឯង ទុក ចាយ ខ្លះ ៗ ពី ឥឡូវ ទៅ

ខ្ញុំ ទៅ រក ទិញ ខោ អាវ ល្អ ៗ អោយ ឯង ពី របី ប្រដាប់ ហើយ នឹង
អោយ ប្រាក់ ឯង ទុក ចាយ ខ្លះ ៗ ពី ឥឡូវ ទៅ

(ព្រះអាទិត្យថ្មីរះលើផែនដីចាស់)

- (82) *បងស្រី ពីពេលនេះទៅ យើងកំព្រាហើយ*

/baaŋ srəy pii peel nih tiv yəəŋ kamprie
haəy/

បង ស្រី ពី ពេល នេះ ទៅ យើង កំ ព្រា ហើយ
បង ស្រី ពី ពេល នេះ ទៅ យើង កំ ព្រា ហើយ

បង ស្រី ពី ពេល នេះ ទៅ យើង កំ ព្រា ហើយ

(លក់បោកខ្សាច់)

- (83) *ពីថ្ងៃនេះទៅមុខ ខ្ញុំសន្យាទទួលរ៉ាប់រងកំដរសោភា*

/pii tɲay nih tiv muk kŋom sanyaa totuəl
raprəwŋ kamdaa soophie/

ពី ថ្ងៃ នេះ ទៅ មុខ ខ្ញុំ សន្យា ទទួល រ៉ាប់ រង កំ ដរ សោ ភា
ពី ថ្ងៃ នេះ ទៅ មុខ ខ្ញុំ សន្យា ទទួល រ៉ាប់ រង កំ ដរ សោ ភា

ពី ថ្ងៃ នេះ ទៅ មុខ ខ្ញុំ សន្យា ទទួល រ៉ាប់ រង កំ ដរ សោ ភា

(បំភ្លេចមិនបាន)

- (85) *តាំងពីថ្ងៃនោះមក ចៅចិត្រក៏បានធ្វើជាភិក្ខុករដឹកត្រូវនៅគេហស្ថានរបស់
ហ្លួងរតនសម្បត្តិ*

/tanpii tɲay nuh mɔɔk caocət kɔa baan tvəə cie
kammaʔkɔa ciik tboonj niv keehaʔsthaan rɔbɔh
luəŋrɔvɔtnɔɔsambət/

ตั้งแต ่ วัน นั้น มา เจ้าจิตร ก็ ได้ ทำ เป็น
กรรมกร ชุ ด พ ลอย อยู่ บ้าน ของ
หลวงรัตนสมบัติ
ตั้งแต ่ วัน นั้น มา เจ้าจิตรก็ ได้ ทำงาน เป็น กรรมกร ชุ ด พ ลอย ที่ บ้าน ของ
หลวงรัตนสมบัติ

(កុណាប៉ៃលិន)

- (86) *តាំងតែពីពេលមុន ៗ មក ចិត្តបងតែងតែដក់ជាប់នូវក្តីអាណិតអាសូរក្មេង
កំប្រោជាវិច្ឆណ័*

/tanɲaepii peel mun-mun mɔɔk cət baən
taenɲae dak coap nəv kdəy ʔaanətʔaasoo
kmeenj kamprie cienic naa/

ตั้งแต ่ เวลา ก่อน ๆ มา ใจ ฟี
มักจะ ติ ด ติ ด ใน ความ เห็นอกเห็นใจ
เด็ก กำพ รั ้า เป็นประจำ คำลง ทั าย
แต่ก่อนมา ใจ ฟี มักจะ ฝ ូ ก อยู่ กับ ความ เห็นอกเห็นใจ เด็ก กำพ รั ้า อยู่ เสมอ ๆ

(បំភ្លេចមិនបាន)

- (87) *តាំងពីខ្ញុំរៀបការជាមួយនាងមក នាងចេះតែខាងបំផ្លាញលុយ*

/tanpii kɲom riəpkaa ciemuəy nienj mɔɔk
nienj ceh tae khaənj bamplaaŋ luy/

ตั้งแต ่ ฉัน แต่งงาน กับ นาง มา
นาง รั ู้ แต่ ខ ้าง ฝ លា ญ เงิน
ตั้งแต ่ ฉัน แต่งงาน กับ นาง มา นาง ក៏ ខ ោ ច ែ ฝ លា ญ เงิน

(លក់បោកខ្សាច់)

ตัวอย่าง (84) - (87) สามารถเขียนเป็นรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ได้ ดังนี้

[คำบุพบท + นามวลีจุดเริ่มต้น + *ยัก*]

ในตัวอย่าง (84) - (87) คำว่า *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ใช้เชื่อมความในประโยคเพื่อแสดงความสัมพันธ์ทางเวลา คือ ใช้เชื่อมเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต มีเวลาที่ดำเนินเข้ามาหาตัวผู้พูดในปัจจุบัน จะเห็นได้จากตัวอย่างเหล่านี้ ไม่ปรากฏจุดหมายที่เป็นนามวลีตามมา เนื่องจากสามารถเข้าใจได้ว่าจุดหมายคือช่วงเวลา ณ ขณะที่พูด ตัวอย่าง (84) - (87) คำว่า *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ปรากฏในบุพบทวลี *ប៉ុន្មានថ្ងៃក្រោយយក* /ponmaan tɲaj kraoy mɔɔk/ ‘ไม่กี่วันต่อมา’, *តាំងពីថ្ងៃនោះ* *ยัก* /tanpii tɲaj nuh mɔɔk/ ‘ตั้งแต่นั้นนั้นมา’, *តាំងពីពេលមុន ៗ* *ยัก* /tanpii peel mun-mun mɔɔk/ ‘แต่ก่อนมา’ และ *តាំងពីខ្ញុំរៀបការជាមួយនាង* *ยัก* /tanpii knom riapkaa ciemuay nier mɔɔk/ ‘ตั้งแต่นั้นแต่งงานกับนางมา’ ตามลำดับ แสดงความสัมพันธ์ทางเวลา ซึ่งมีจุดเริ่มต้นคืออดีต ดำเนินเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันที่ผู้พูดกำลังพูดอยู่หรือจุดอ้างอิงบางจุดที่ผู้พูดกำหนดไว้

จากตัวอย่างคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏในบุพบทวลีบอกความสัมพันธ์ทางเวลา สามารถสรุปรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายที่พบได้ดังตารางต่อไปนี้

รูปแบบทางวากยสัมพันธ์	ความหมาย
คำบุพบท + นามวลีจุดเริ่มต้น + <i>ទៅ</i> + (นามวลีจุดหมาย)	- ความสัมพันธ์ทางเวลา - ทิศทางออกจากผู้พูด
คำบุพบท + นามวลีจุดเริ่มต้น + <i>ยัก</i>	- ความสัมพันธ์ทางเวลา - ทิศทางเข้าหาผู้พูด

ตารางที่ 11 รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมาย

ของคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏในบุพบทวลีบอกความสัมพันธ์ทางเวลา

จากตารางที่ 11 เมื่อคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ปรากฏในบุพบทวลีบอกความสัมพันธ์ทางเวลา คำทั้งสองจะมีลักษณะร่วมกัน คือ ปรากฏนามวลีแสดงจุดเริ่มต้นร่วมด้วย แต่ในบุพบทวลีที่ปรากฏคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ อาจมีนามวลีบอกจุดหมายร่วมด้วยหรือไม่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับผู้พูดว่าต้องการระบุจุดหมายหรือไม่ ขณะที่บุพบทวลีที่ปรากฏคำว่า *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ไม่จำเป็นต้องมีนามวลีบอกจุดหมาย เนื่องจากสามารถเข้าใจได้ว่าจุดหมายคือจุดเดียวกับตำแหน่งที่ผู้พูดอยู่

คำว่า *ເຂົ້າ/tiv/* ‘ไป’ ที่ปรากฏในบุพพบทลึบออกความสัมพันธ์ทางปริมาณ

- (88) *ຊຸບຂາງເຮືອຊຸບຮາກີ້ຍໄບໄບໄດວ ໑໘ ເຂົ້າ ໒໐ ຜູ້*
 /ʔae ruup khaan cveen cie ruup nierii vey
 praehael 18 tiv 20 cnam/
 ส่วน รูป ช้าง ซ้าย เป็น รูป ผู้หญิง วัย
 ประมาณ 18 ไป 20 ปี
 ส่วนรูปด้านซ้ายเป็นรูปผู้หญิงอายุประมาณ 18 ถึง 20 ปี
 (บໍເຮືອນຮາດ)

- (89) *ເລກກິດພາດໄຜລຍາຮກິດລໍຕີ ໕ ເຂົ້າ ໖ ໃຍໂຕຸດ ດາຮບໍຄໍເຕາຄອກຊຸດ
 ເບີ້ຍ*
 /ʔolbok kamnaac dael mien kampuəh pii 5 tiv 6 maet
 baan bok baok mook dal haəy/
 คลื่น ร้าย ที่ มี ความสูง ตั้งแต่ 5 ไป 6 เมตร
 ได้ พัด ชัด มา ถึง แล้ว
 คลื่นร้ายที่มีความสูง 5 ถึง 6 เมตร ก็ได้ถาโถมเข้ามาถึงแล้ว
 (ເບຍຮຸ່:ຮີບຸ)

ตัวอย่าง (88) และ (89) สามารถเขียนเป็นรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ได้ ดังนี้

[คำบุพพบท + นามวลีจุดเริ่มต้น + *ເຂົ້າ* + นามวลีจุดหมาย]

ในตัวอย่าง (88) และ (89) คำว่า *ເຂົ້າ/tiv/* ‘ไป’ ปรากฏในบุพพบทลึ *ໄບໄບໄດວ ໑໘ ເຂົ້າ ໒໐ ຜູ້* /praehael 18 tiv 20 cnam/ ‘ประมาณ 18 ถึง 20 ปี’ เพื่อเชื่อมนามวลี *໒໐ ຜູ້* /20 cnam/ เข้ากับเนื้อความก่อนหน้า และปรากฏในบุพพบทลึ *ຍາຮກິດລໍຕີ ໕ ເຂົ້າ ໖ ໃຍໂຕຸດ* /dael mien kampuəh pii 5 tiv 6 maet/ ‘มีความสูงตั้งแต่ 5 ถึง 6 เมตร’ เพื่อเชื่อมนามวลี *໖ ໃຍໂຕຸດ* /6 maet/ เข้ากับเนื้อความก่อนหน้าเช่นกัน ตัวอย่างทั้งสองนี้แสดงให้เห็นความสัมพันธ์เชิงปริมาณระหว่างปริมาณหนึ่งซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นกับปริมาณหนึ่งซึ่งเป็นจุดหมาย โดยมีคำว่า *ເຂົ້າ/tiv/* ‘ไป’ เป็นตัวเชื่อมทั้งสองสิ่งนี้ไว้ด้วยกัน เกิดเป็นบุพพบทคาบที่มีโครงสร้าง คือ *ໄບໄບໄດວ...ເຂົ້າ.../praehael...tiv.../* ‘ประมาณ...ถึง..’ และ *ຕີ...ເຂົ້າ.../pii...tiv.../* ‘ตั้งแต่...ถึง..’

จากตัวอย่างคำว่า *ເຮົາ /tiv/* ‘ไป’ ที่ปรากฏในบุพพทวลีบอกความสัมพันธ์ทางปริมาณ สามารถสรุปรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายที่พบได้ดังตารางต่อไปนี้

รูปแบบทางวากยสัมพันธ์	ความหมาย
คำบุพพท + นามวลีจุดเริ่มต้น + <i>ເຮົາ</i> + นามวลีจุดหมาย	- ความสัมพันธ์เชิงปริมาณ - ทิศทางออกห่างจากจุดเริ่มต้น

ตารางที่ 12 รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า *ເຮົາ /tiv/* ‘ไป’ ที่ปรากฏในบุพพทวลีบอกความสัมพันธ์ทางปริมาณ

จากตารางที่ 12 เมื่อคำว่า *ເຮົາ /tiv/* ‘ไป’ ปรากฏในบุพพทวลี บอกความสัมพันธ์ทางปริมาณ จะปรากฏทั้งนามวลีแสดงจุดเริ่มต้นและนามวลีแสดงจุดหมาย คำบุพพทที่ปรากฏในบุพพทวลีนี้เกิดเป็นบุพพทคาบที่มีโครงสร้างเฉพาะ ต้องปรากฏร่วมกันเสมอ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังสังเกตเห็นว่าในการบอกความสัมพันธ์ทางปริมาณ จะปรากฏเฉพาะคำว่า *ເຮົາ /tiv/* ‘ไป’ เท่านั้น อาจเป็นเพราะการบอกความสัมพันธ์ทางปริมาณ ผู้พูดมีจุดอ้างอิงเป็นจุดเริ่มต้น ดังนั้น เมื่อกล่าวถึงปริมาณที่เป็นจุดหมาย คำว่า *ເຮົາ /tiv/* ‘ไป’ ที่แสดงทิศทางออกห่างจากจุดเริ่มต้น จึงช่วยแสดงความหมายได้ชัดเจนกว่า

จากที่ได้กล่าวถึงคำว่า *ເຮົາ /tiv/* ‘ไป’ และ *ຍັກ /mɔɔk/* ‘มา’ ที่ปรากฏในบุพพทวลี จะเห็นได้ว่าคำทั้งสองแสดงความสัมพันธ์ในมิติต่าง ๆ ได้ 3 รูปแบบ คือ ความสัมพันธ์ทางพื้นที่ ความสัมพันธ์ทางเวลา และความสัมพันธ์ทางปริมาณ มีทิศทางต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับจุดอ้างอิงของผู้พูด นอกจากนี้ยังเกิดบุพพทคาบที่มีโครงสร้างเฉพาะ บังคับการปรากฏร่วมกันด้วย

จากข้อมูลคำว่า *ເຮົາ /tiv/* ‘ไป’ และ *ຍັກ /mɔɔk/* ‘มา’ ในภาษาเขมรที่ปรากฏในตำแหน่งต่าง ๆ ดังที่ผู้วิจัยแสดงไว้ สามารถจำแนกการปรากฏได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ กลุ่มที่ปรากฏในกริยาวลี และกลุ่มที่ปรากฏในบุพพทวลี การปรากฏในแต่ละตำแหน่งก็จะมี ความหมายแตกต่างกันตามไปด้วย

จากตำแหน่งการปรากฏและความหมายที่เกิดขึ้นในตำแหน่งต่าง ๆ นี้ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับสำนวนแปลภาษาไทย ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่ามีทั้งบริบทที่สามารถแปลได้ใกล้เคียงกับสำนวนภาษาเขมรและบริบทที่แปลแล้วได้สำนวนภาษาแปลที่แตกต่างจากสำนวนภาษาเขมร ความเหมือนและความต่างที่เกิดขึ้นนี้ นับว่าเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลเหล่านี้มาวิเคราะห์เพิ่มเติมและนำเสนอผลการวิจัยที่พบเป็นลำดับถัดไป

บทที่ 4

สำนวนแปลภาษาไทยที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมาย ของคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ในภาษาเขมร

จากการศึกษาตัวบทนวนิยายเขมรซึ่งแปลเป็นภาษาไทยทั้งหมด 6 เรื่อง พบว่าผู้แปลเลือกใช้สำนวนแปลภาษาไทยที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ หลายรูปแบบ ในบทนี้ เป็นการนำเสนอสำนวนแปลดังกล่าว โดยจำแนกเป็น 2 ประเด็น คือ สำนวนแปลภาษาไทยที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏในกริยาวลี และสำนวนแปลภาษาไทยที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏในบุพบทวลี

4.1 สำนวนแปลภาษาไทยที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏในกริยาวลี

ในการแปลนวนิยายเขมร ผู้แปลใช้สำนวนแปลภาษาไทยที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏในกริยาวลีหลายวิธี สำนวนแปลภาษาไทยที่พบมีตัวอย่างดังต่อไปนี้

4.1.1 สำนวนแปลภาษาไทยที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ซึ่งปรากฏในกริยาวลีที่ประกอบด้วยกริยาเดียว

พบตัวอย่างสำนวนแปลที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายดังกล่าว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ ที่ปรากฏเป็นกริยาเดียว

(1) สำนวนภาษาเขมร

ខ្ញុំមិនទៅភ្នំពេញទេ

/knom min tɨv pnumpijɲ tee/

ฉัน ไม่ ไป พนมเปญ คำแสดงการปฏิเสธ

ฉันไม่ไปพนมเปญหรอก

(สุเจ๊ต)

สำนวนแปลภาษาไทย

ฉันไม่ไปพนมเปญหรอก

(สุผาด)

(2) สำนวนภาษาเขมร

អាដាន់ទៅណាហើយ

/ʔaa phan tiv naa haəy/

ไอ้ ผัน ไป ไหน แล้ว

ไอ้ผันไปไหนแล้ว

(กุกดาบไซ้ณิส)

สำนวนแปลภาษาไทย

ไอ้ผันไปไหนแล้ว

(กุกลาบไพลิน)

(3) สำนวนภาษาเขมร

ចុះបងទៅស្រុកអង្គាវ

/coh baəŋ tiv srok ʔaŋkaal/

แล้ว พี่ ไป เมือง เมื่อไร

แล้วพี่ไปเมืองเมื่อไร

(ព្រះអាទិត្យថ្មីរះលើផែនដីចាស់)

สำนวนแปลภาษาไทย

แล้วพี่ไปเมืองเมื่อไร

(พระอาทิตย์ใหม่ขึ้นเหนือแผ่นดินเก่า)

(4) สำนวนภาษาเขมร*នែ! កួយស្រីទៅណាដែរ*

/nae kmuəy srəy tiv naa dae/

แน่ะ หลานสาว ไป ไหน ละ

แน่ะ หลานสาวไปไหนละ

(บ้เกฺูธยิสฺตาร)

สำนวนแปลภาษาไทย

แน่ะ หลานสาวไปไหนละ

(ลีมไม่ลง)

ในตัวอย่าง (1) - (4) คำว่า *ទៅ* /tiv/ 'ไป' ในสำนวนภาษาเขมร ปรากฏเป็นคำกริยาเดี่ยวในประโยค มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ คือ นามวลีประธาน + *ទៅ* + (นามวลี) มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ทางกายภาพและแสดงทิศทางการเคลื่อนที่ออกห่างจากผู้พูด เมื่อพิจารณาสำนวนแปลภาษาไทย พบว่าผู้แปลเลือกใช้สำนวนแปลภาษาไทยที่ปรากฏคำว่า *ไป* ทำหน้าที่เป็นกริยาเดี่ยวในประโยคและมีความหมายเช่นเดียวกับสำนวนภาษาเขมร แสดงให้เห็นว่าในรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายดังกล่าว ผู้แปลสามารถแปลเป็นภาษาไทยที่มีความเทียบเท่าทางวากยสัมพันธ์และความหมายได้

อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยพบว่าในบางกรณี ผู้แปลได้ปรับสำนวนแปลให้มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ต่างออกไปได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(5) สำนวนภาษาเขมร*កក្កាដាងទៅក្រចេះថ្ងៃណា*

/kakraʔdaa ʔaen tiv kraceh tɲay naa/

กรกฏา เอง ไป กระแจะ วัน ไหน

กรกฏาเองไปกระแจะวันไหน

(บ้เกฺูธยิสฺตาร)

สำนวนแปลภาษาไทย

กรกฏา เธอจะกลับไปจังหวัดกระแจะวันไหน

(ลีมไม่ลง)

ในตัวอย่าง (5) ผู้วิจัยพบว่าผู้แปลเลือกใช้สำนวนแปลภาษาไทยที่มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ และความหมายแตกต่างจากสำนวนภาษาเขมร ผู้แปลเลือกใช้สำนวนแปลภาษาไทยซึ่งปรากฏคำว่า *ไป* ตามหลังคำว่า *กลับ* ทำให้มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์เปลี่ยนไปเป็นการปรากฏตามหลังคำกริยาใน กริยาวลี คือ กลายเป็นรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ นามวลี_{ประธาน} + คำกริยากระทำ (แสดงการเคลื่อนที่) + *ไป* + นามวลี เหตุที่ผู้แปลเลือกแปลเช่นนี้ อาจเป็นเพราะการเคลื่อนที่ออกจากจุดเริ่มต้นในประโยค นี้เป็นการเคลื่อนที่กลับไปยังตำแหน่งที่เคยจากมา ดังนั้น คำว่า *กลับ* จึงช่วยสื่อความหมายได้ชัดเจน ขึ้นว่าเขากลับไปทีใด อย่างไรก็ดี ผู้แปลอาจเลือกแปลเป็นสำนวนภาษาไทยว่า *กรกฎาเธอจะไปจังหวัด กระจะวันไหน* ได้เช่นกัน การแปลในสำนวนแปลนี้จึงเป็นไปได้เพื่อจุดประสงค์ทางความหมาย ไม่ได้ เกิดจากปัญหาด้านโครงสร้างไวยากรณ์

คำว่า *ຍກ* /*mɔɔk* ‘*มา*’ ที่ปรากฏเป็นกริยาเดี่ยว

(6) สำนวนภาษาเขมร

គេយកផ្ទះយើងមក

/kee mɔɔk pteah yəəŋ rɨ mae/

เขา มา บ้าน เรา หรือ แม่

เขามาบ้านเราหรือแม่

(รถกตะกฐก)

สำนวนแปลภาษาไทย

เขามาบ้านเราหรือแม่

(คลื่นซัดทราย)

ในตัวอย่าง (6) คำว่า *ຍກ* /*mɔɔk* ‘*มา*’ ในสำนวนภาษาเขมร ปรากฏเป็นคำกริยาเดี่ยวใน ประโยค มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ คือ นามวลี_{ประธาน} + *ຍກ* + นามวลี มีความหมายแสดง การเคลื่อนที่ทางกายภาพและแสดงทิศทางการเคลื่อนที่เข้าหาผู้พูด เมื่อพิจารณาสำนวนแปลภาษาไทย พบว่าผู้แปลเลือกใช้สำนวนแปลภาษาไทยที่ปรากฏคำว่า *มา* ซึ่งทำหน้าที่เป็นกริยาเดี่ยวใน ประโยคและมีความหมายเช่นเดียวกับสำนวนภาษาเขมร แสดงให้เห็นว่าในรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ และความหมายนี้ ผู้แปลสามารถแปลเป็นภาษาไทยที่มีความเทียบเท่าทางวากยสัมพันธ์และ ความหมายได้

(7) สำนวนภาษาเขมรกួយยักពីណา/kmuəy mɔɔk pii naa/หลาน มา จาก ไหน

หลานมาจากไหน

(กุณาบใช้ฉิธ)

สำนวนแปลภาษาไทยหลานมาจากไหน

(กุหลาบไพลิน)

ในตัวอย่าง (7) คำว่า *ยัก* /*mɔɔk*/ ‘มา’ ในสำนวนภาษาเขมร ปรากฏเป็นคำกริยาเดี่ยวในประโยค มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ คือ นามวลีประธาน + *ยัก* + บุพบทวลี มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ทางกายภาพและแสดงทิศทางการเคลื่อนที่เข้าหาผู้พูด เมื่อพิจารณาสำนวนแปลภาษาไทย พบว่าผู้แปลเลือกใช้สำนวนแปลภาษาไทยที่ปรากฏคำว่า *มา* ซึ่งทำหน้าที่เป็นกริยาเดี่ยวในประโยคและมีความหมายเช่นเดียวกับสำนวนภาษาเขมร แสดงให้เห็นว่าในรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายนี้ ผู้แปลสามารถแปลเป็นภาษาไทยที่มีความเทียบเท่าทางวากยสัมพันธ์และความหมายได้เช่นกัน

อย่างไรก็ดี พบว่าสำนวนแปลภาษาไทยบางสำนวนมีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายต่างออกไป ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(8) สำนวนภาษาเขมรฉุณยยักตีไทรศ/laan muəy mɔɔk pii preynɔɔkɔɔ/รถยนต์ หนึ่ง มา จาก¹² ไชง่อน

รถยนต์คันหนึ่งมาจากไชง่อน

(สุเฝ้าต)

¹² คำว่า *ตี* /*pii*/ ‘จาก’ ทำหน้าที่เป็นคำบุพบทในภาษาเขมร (Headley et al, 1997)

สำนวนแปลภาษาไทย

รถคันหนึ่งแล่นมาจากไซ่ง่อน

(สุมาต)

ในตัวอย่าง (8) ผู้แปลเลือกใช้สำนวนแปลภาษาไทยที่มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายแตกต่างจากสำนวนภาษาเขมร ปรากฏคำว่า *แล่น* นำหน้าคำว่า *มา* จึงทำให้มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์เปลี่ยนไปเป็นการปรากฏตามหลังคำกริยาในกริยาวลี คือ กลายเป็นรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ นามวลีประธาน + คำกริยากระทำ (แสดงการเคลื่อนที่) + *มา* + บุพบทวลี มีความหมายแสดงทิศทางการเคลื่อนที่ของคำกริยาที่ปรากฏนำหน้า เหตุที่ผู้แปลเลือกแปลเช่นนี้ อาจเป็นเพราะประธานของประโยคเป็นยานพาหนะ ดังนั้น คำว่า *แล่น* จึงช่วยสื่อความหมายได้ชัดเจนขึ้นว่าเป็นการเคลื่อนที่ของรถ อย่งไรก็ดี ผู้แปลอาจเลือกแปลเป็นสำนวนภาษาไทยว่า *รถคันหนึ่งมาจากไซ่ง่อน* ได้เช่นกัน การแปลในสำนวนแปลนี้จึงเป็นไปเพื่อจุดประสงค์ทางความหมาย ไม่ได้เกิดจากปัญหาด้านโครงสร้างไวยากรณ์

จากสำนวนแปลภาษาไทยที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ซึ่งปรากฏในกริยาวลีที่ประกอบด้วยกริยาเดียว สามารถสรุปออกมาเป็นตารางได้ดังนี้

รูปแบบทางวากยสัมพันธ์	ความหมาย	สำนวนแปลภาษาไทย
นามวลีประธาน + <i>ទៅ</i> + (นามวลี)	- การเคลื่อนที่ทางกายภาพ - ทิศทางออกห่างจากผู้พูด	- แปลเป็นคำว่า <i>ไป</i> และ <i>มา</i> ได้ - แปลได้อย่างเทียบเท่า
นามวลีประธาน + <i>មក</i> + นามวลี	- การเคลื่อนที่ทางกายภาพ - ทิศทางเข้าหาผู้พูด	
นามวลีประธาน + <i>មក</i> + บุพบทวลี	- การเคลื่อนที่ทางกายภาพ - ทิศทางเข้าหาผู้พูด	

ตารางที่ 13 สำนวนแปลภาษาไทยที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏเป็นกริยาเดียวในกริยาวลี

จากตารางที่ 13 จะเห็นได้ว่าสำนวนแปลของคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ซึ่งปรากฏในกริยาวลีที่ประกอบด้วยกริยาเดียว สามารถแปลเป็นคำว่า *ไป* และ *มา* ได้อย่างเทียบเท่า และโครงสร้างไวยากรณ์ของภาษาไทย ไม่เป็นปัญหาต่อการแปล

4.1.2 สำนวนแปลภาษาไทยที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า *ទៅ/tiv/* ‘ไป’ และ *មក/mock/* ‘มา’ ซึ่งปรากฏในกริยาวลีที่ประกอบด้วยกริยาหลายคำ

จากข้อมูลภาษาเขมร คำว่า *ទៅ/tiv/* ‘ไป’ และ *មក/mock/* ‘มา’ ปรากฏในกริยาวลีที่ประกอบด้วยกริยาหลายคำได้ 3 รูปแบบ คือ ปรากฏหน้าคำกริยาอื่นในกริยาวลี ปรากฏระหว่างคำกริยาอื่นในกริยาวลี และปรากฏตามหลังคำกริยาอื่นในกริยาวลี ในสำนวนแปลภาษาไทย มีสำนวนแปลที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำทั้งสองที่ปรากฏในตำแหน่งดังกล่าว ดังต่อไปนี้

4.1.2.1 สำนวนแปลภาษาไทยที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า *ទៅ/tiv/* ‘ไป’ และ *មក/mock/* ‘มา’ ที่ปรากฏหน้าคำกริยาอื่นในกริยาวลี

ตัวอย่างสำนวนแปลที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายนี้ได้แก่

คำว่า *ទៅ/tiv/* ‘ไป’ ที่ปรากฏหน้าคำกริยาอื่นในกริยาวลี

(9) สำนวนภาษาเขมร

ឯងទៅរកលោកគូ:

/ʔaen tiv rook look coh/

เอ็ง ไป หา ท่าน เกอะ

เอ็งไปหาท่านเกอะ

(สุชาติ)

สำนวนแปลภาษาไทย

เอ็งไปหาท่านเกอะ

(สุผาด)

(10) สำนวนภาษาเขมร

ចិត្តទៅយកត្បូងមកឱ្យទៅកែពិនិត្យមើលបន្តិចមើល

/cət tiv yock tboon mɔck ʔaoy thavkae

piʔnit məəl bantəc məəl /

จิตร ไป เอา พलय มา ให้ ถ้ำแก

พิจารณา ดู เล็กน้อย ดู

จิตรไปเอาพलयมาให้ถ้ำแกพิจารณาดูหน่อย

(กุณบไข่นิร)

สำนวนแปลภาษาไทย

จิตรไปเอาพलयมาให้ถ้ำแกดูหน่อยนะ

(กุหลาบไพลิน)

(11) สำนวนภาษาเขมร

កូនទៅសួរអ្នកគ្រូណា

/koon tiv suə neakkruu naa/

ลูก ไป ถาม คุณครู นะ

ลูกไปถามคุณครูนะ

(บั้งเฐยนิรตาร)

สำนวนแปลภาษาไทย

ลูกไปถามคุณครูนะ

(ลิ้มไม่ลง)

(12) สำนวนภาษาเขมร

អ្នកនាង ទៅធ្វើការមែនទេ

/neaknien tiv tvəkaa maen tee/

คุณผู้หญิง ไป ทำงาน ใช่ ไหม

คุณผู้หญิง ไปทำงานใช่ไหม

(รลทตทกชฎอ)

สำนวนแปลภาษาไทย

คุณผู้หญิงครับ ไปทำงานใช้ไหมครับ

(คลื่นซัดทราย)

(13) สำนวนภาษาเขมร

ខ្ញុំមិនបានទៅចូលរួមជាភ្ញៀវទេ

/knom min baan tiv cool ruəm cie

pnəv

tee/

ฉัน ไม่ ได้ ไป เข้า ร่วม เป็น แยก

คำแสดงการปฏิเสธ

ฉันไม่ได้ไปร่วมเป็นแขกหรอก

(เขมตฺุះหบุ)

สำนวนแปลภาษาไทย

ผมคงไม่ได้ไปเข้าร่วมเป็นแขกหรอกครับ

(โพนมพยับหมอก)

ในตัวอย่าง (9) - (13) คำว่า *ទៅ* /tiv/ ‘ไป’ ในสำนวนภาษาเขมร ปรากฏเป็นกริยานำในหน่วยสร้างกริยาเรียง มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ คือ นามวลีประธาน + *ទៅ* + คำกริยากระทำ + (คำกริยาอื่น ๆ ในกริยาวลี) + (นามวลี) แสดงการเคลื่อนที่ทางกายภาพและแสดงทิศทางการเคลื่อนที่ออกห่างจากผู้พูด เมื่อพิจารณาสำนวนแปลภาษาไทย พบว่าผู้แปลเลือกใช้สำนวนแปลภาษาไทยที่ปรากฏคำว่า *ไป* ซึ่งปรากฏเป็นกริยานำในหน่วยสร้างกริยาเรียงมีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และมีความหมายเช่นเดียวกับสำนวนภาษาเขมร แสดงให้เห็นว่าในรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายนี้ ผู้แปลสามารถแปลเป็นภาษาไทยที่มีความเทียบเท่าทางวากยสัมพันธ์และความหมายได้

คำว่า *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏหน้าคำกริยาอื่นในกริยาวลี

(14) สำนวนภาษาเขมร

អេះ គេមករកអ្វី

/ʔeh kee mɔɔk rɔɔk ʔvəy/

เอ๊ะ เขา มา หา อะไร

เอ๊ะ เขามาหาอะไร

(กุณอบใช้ฉิธ)

สำนวนแปลภาษาไทย

เขามาหาใคร

(กุหลาบไพลิน)

(15) สำนวนภาษาเขมร

សយមកនៅបានតែមួយយប់ប៉ុណ្ណោះ

/səy mɔɔk niv baan tae muəy yup ponnəh/

ชอย มา อยู่ ได้ แค่ หนึ่ง คืน เท่านั้น

ชอยมาอยู่ได้แค่หนึ่งคืนเท่านั้น

(ประภาจิตฐฎีระเวณีไธธฉีธล่ง)

สำนวนแปลภาษาไทย

ชอยมาอยู่ได้เพียงคืนเดียวเท่านั้น

(พระอาทิตย์ใหม่ขึ้นเหนือแผ่นดินเก่า)

(16) สำนวนภาษาเขมร

គេមិនមកញាំបាយផ្ទះទេហូកូន

/kee min mɔɔk ɲoam baay pteah tee

rii koon/

เขา ไม่ มา กิน ข้าว บ้าน คำแสดงการปฏิเสธ

หรือ ลูก

เขาไม่มากินข้าวบ้านหรือลูก

(ธลคเฑกชฎช)

สำนวนแปลภาษาไทยเขาไม่มากินข้าวบ้านหรือลูก

(คลื่นซัดทราย)

(17) สำนวนภาษาเขมร*វិលៀមមកប្រលងខ្ញុំទៅស្ទូចត្រី*/vi?liəm mɔɔk babuəl kɲom tiv stuuc trəy/วิลเลียม มา ขวน ฉั่น ไป ตก ปลา

วิลเลียมมาขวนฉั่นไปตกปลา

(เขมตฤหัญ)

สำนวนแปลภาษาไทยวิลเลียมมาขวนน้องไปตกปลา

(โพยมพยับหมอก)

ในตัวอย่าง (14) - (17) คำว่า *មក* /*mɔɔk*/ ‘มา’ ในสำนวนภาษาเขมร ปรากฏเป็นกริยานำ ในหน่วยสร้างกริยาเรียง มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ คือ นามวลี_{ประธาน} + *មក* + คำกริยากระทำ + (คำกริยาอื่น ๆ ในกริยาวลี) + นามวลี มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ทางกายภาพและแสดงทิศทางการเคลื่อนที่เข้าหาผู้พูด เมื่อพิจารณาสำนวนแปลภาษาไทย พบว่าผู้แปลเลือกใช้สำนวนแปลภาษาไทยที่ปรากฏคำว่า *มา* ซึ่งปรากฏเป็นกริยานำในหน่วยสร้างกริยาเรียงและมีความหมายเช่นเดียวกับสำนวนภาษาเขมร แสดงให้เห็นว่าในรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายนี้ ผู้แปลสามารถแปลเป็นภาษาไทยที่มีความเทียบเท่าทางวากยสัมพันธ์และความหมายได้

(18) สำนวนภาษาเขมร*នាងម៉ានយ៉ានមកគិតថាសេចក្តីបំណងរបស់អញមិនឲ្យបាត់បង់ទេ*/nieŋ maanyaan mɔɔk kit thaa səkdaybamnaan

robah ?aŋ min ?aoy batbaŋ tee/

นาง มานยาน มา คิด ว่า ความปรารถนา

ของ กู ไม่ ให้ สูญสิ้น คำแสดงการปฏิเสธ

นางมานยานมาคิดว่าความตั้งใจของฉันจะไม่ให้สูญสิ้นไปหรอก

(สุชาติ)

สำนวนแปลภาษาไทย

นางมานยานคิดถึงแต่ว่า “ความตั้งใจของฉันไม่มีวันที่จะสูญ”

(สุมาต)

ในตัวอย่าง (18) คำว่า *ยภ* /*mɔɔk*/ ‘มา’ ในสำนวนภาษาเขมร ปรากฏเป็นกริยานำในหน่วยสร้างกริยาเรียง มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ คือ นามวลีประธาน + *ยภ* + คำกริยาอารมณ์ + คำกริยาบอกกล่าว + อนุพากย์ มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ทางความคิด มีทิศทางเข้าหาผู้พูด จากตัวอย่างข้างต้น ผู้แปลเลือกใช้สำนวนแปลภาษาไทยที่ไม่ปรากฏคำว่า *มา* อาจเป็นเพราะเห็นว่าการเคลื่อนที่ที่มีทิศทางเข้าหาผู้พูด เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจึงเกิด ณ ขณะนั้นอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่าผู้แปลอาจใช้สำนวนแปลว่า *นางมานยานมาคิดว่าความตั้งใจของฉันจะไม่ให้สูญสิ้นไปหรอก* ได้ หากต้องการรักษาสำนวนแปลให้แปลแบบคำต่อคำ ดังนั้น การแปลรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายนี้ จึงเป็นไปเพื่อจุดประสงค์ทางความหมาย ไม่ได้เกิดจากปัญหาด้านโครงสร้างไวยากรณ์

จากสำนวนแปลภาษาไทยที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า *เต* /*tiv*/ ‘ไป’ และ *ยภ* /*mɔɔk*/ ‘มา’ ที่ปรากฏหน้าคำกริยาอื่นในกริยาวลี สามารถสรุปออกมาเป็นตารางได้ดังนี้

รูปแบบทางวากยสัมพันธ์	ความหมาย	สำนวนแปลภาษาไทย
นามวลีประธาน + <i>เต</i> + คำกริยากระทำ + (คำกริยาอื่น ๆ ในกริยาวลี) + (นามวลี)	- การเคลื่อนที่ทางกายภาพ - ทิศทางออกห่างจากผู้พูด	
นามวลีประธาน + <i>ยภ</i> + คำกริยากระทำ + (คำกริยาอื่น ๆ ในกริยาวลี) + นามวลี	- การเคลื่อนที่ทางกายภาพ - ทิศทางเข้าหาตัวผู้พูด	- แปลเป็นคำว่า <i>ไป</i> และ <i>มา</i> ได้ - แปลได้อย่างเทียบเท่า
นามวลีประธาน + <i>ยภ</i> + คำกริยาอารมณ์ + คำกริยาบอกกล่าว + อนุพากย์	- การเคลื่อนที่ทางความคิด - ทิศทางเข้าหาผู้พูด	

ตารางที่ 14 สำนวนแปลภาษาไทยที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า *เต* /*tiv*/ ‘ไป’ และ *ยภ* /*mɔɔk*/ ‘มา’ ที่ปรากฏหน้าคำกริยาอื่นในกริยาวลี

จากตารางที่ 14 จะเห็นได้ว่าเมื่อ *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ปรากฏหน้าคำกริยาอื่นในกริยาวลี รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายเหล่านี้ สามารถแปลเป็นคำว่า *ไป* และ *มา* ในภาษาไทยได้อย่างเทียบเท่า และโครงสร้างไวยากรณ์ของภาษาไทย ไม่เป็นปัญหาต่อการแปล

4.1.2.2 สำนวนแปลภาษาไทยที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏระหว่างคำกริยาอื่นในกริยาวลี

พบตัวอย่างสำนวนแปลที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายดังกล่าว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ ที่ปรากฏระหว่างคำกริยาอื่นในกริยาวลี

(19) สำนวนภาษาเขมร

ខ្ញុំចេញទៅលក់ត្រីសិន

/knom cəŋ tɨv luək tray sən/

ฉัน ออก ไป ขาย ปลา ก่อน

ฉันออกไปขายปลาก่อน

(สุชาติ)

สำนวนแปลภาษาไทย

ฉันจะออกไปขายปลาก่อน

(สุชาติ)

(20) สำนวนภาษาเขมร

ខ្ញុំនឹងវិលទៅកកកុដា

/knom niŋ vil tɨv rɔɔk kakkaʔdaa/

ฉัน จะ กลับ ไป ทา กรกฏา

ฉันจะกลับไปทากรกฏา

(บໍក្លេចមិនបាន)

สำนวนแปลภาษาไทย

ฉันจะกลับไปทากรกฏา

(ลิ้มไม่ลง)

คำว่า *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏระหว่างคำกริยาอื่นในกริยาวลี

(23) สำนวนภาษาเขมร

เตาจิตรไบ่ยักฮีบฮารี

/caocət bae mɔɔk ʔaop nierii/

เจ้าจิตร หัน มา โอบ นารี

เจ้าจิตรหันมาโอบนารี

(กุณฑาบเข้บิธ)

สำนวนแปลภาษาไทย

เจ้าจิตรหันมาโอบนารีแน่น

(กุหลาบไพลิน)

(24) สำนวนภาษาเขมร

เคไบ่ยักลยี้งผู้

/kee bae mɔɔk samləŋ pləv/

เขา หัน มา จ้อง ทาง

เขาหันมามองทาง

(บ่เกุธยิธตาส)

สำนวนแปลภาษาไทย

เขาหันมามองทาง

(ลีมไม่ลง)

(25) สำนวนภาษาเขมร

ยี้งเง็ยเด็ยยักดยรไก่อตเรธ

/miiŋ niəŋ daə mɔɔk chɔw kbae peaʔneecaa/

น้ำ เนื่อน เดิน มา ยืน ไกล พเนจร

น้ำเนื่อนเดินมายืนใกล้พเนจร

(เขยตฺุះห้บฺุ)

สำนวนแปลภาษาไทย

เนียนเดินมายืนข้างพเนจร

(โพนมพยับหมอก)

(26) สำนวนภาษาเขมร

សមត្រូវដាក់មកដាក់ត្រឹមត្រូវយានវិញ

/saam trəv ɲiek mook theak trəycakraʔyien vij/

ซอม ต้อง หัน มา ถีบ รถจักรยานสามล้อ กลับ

ซอมต้องหันมาถีบรถจักรยานสามล้ออีก

(ព្រះអាទិត្យថ្មីរះលើផែនដីចាស់)

สำนวนแปลภาษาไทย

ซอมต้องหันมาถีบรถจักรยานสามล้ออีก

(พระอาทิตย์ใหม่ขึ้นเหนือแผ่นดินเก่า)

ในตัวอย่าง (23) - (26) คำว่า *ຍក* /*mook*/ ‘มา’ ในสำนวนภาษาเขมร ปรากฏอยู่ระหว่าง คำกริยา มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ คือ นามวลีประธาน + คำกริยากระทำ + (นามวลี) + *ຍក* + คำกริยากระทำ + นามวลี/บุพบทวลี มีความหมายแสดงทิศทางของคำกริยาที่ปรากฏนำหน้า และมีการเคลื่อนที่เพื่อเข้ามากระทำอาการของคำกริยาที่เกิดขึ้นตามมา ทั้งการเคลื่อนที่ทางกายภาพและการเคลื่อนที่เชิงนามธรรม เมื่อพิจารณาสำนวนแปลภาษาไทย พบว่าผู้แปลเลือกใช้สำนวนแปลภาษาไทยที่ปรากฏคำว่า *มา* อยู่ระหว่างคำกริยาและมีความหมายเช่นเดียวกับสำนวนภาษาเขมร แสดงให้เห็นว่าในรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายนี้ ผู้แปลสามารถแปลเป็นภาษาไทยที่มีความเทียบเท่าทางวากยสัมพันธ์และความหมายได้

อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยพบว่าเมื่อคำว่า *ទៅ* /*tiv*/ ‘ไป’ และ *ຍក* /*mook*/ ‘มา’ ปรากฏระหว่าง คำกริยา โดยมีคำว่า *រក* /*rook*/ ‘หา’ ปรากฏตามหลัง ในกรณีนี้จะไม่สามารถแปลเป็นคำว่า ไป และ *มา* ในภาษาไทยได้ ดังต่อไปนี้

(27) สำนวนภาษาเขมร*សមញ្ញឹមទៅរកប្រពន្ធ*

/saam ɲɔŋim tiv rook prapvæn/

ซอม ยิ้ม ไป หา ภรรยา

ซอมยิ้มให้ภรรยา

(ព្រះអាទិត្យថ្មីរះលើដែនដីចាស់)

สำนวนแปลภาษาไทย

ซอมยิ้มให้ภรรยา

(พระอาทิตย์ใหม่ขึ้นเหนือแผ่นดินเก่า)

(28) สำนวนภาษาเขมร*នាងបែរខ្នងមករកយុទ្ធី*

/nieŋ bae knaŋ mɔok rook yutthee/

นาง หัน หลัง มา หา ยุทธิ

นางหันหลังให้ยุทธิ

(លក់បោកខ្មាច់)

สำนวนแปลภาษาไทย

นางหันหลังให้ยุทธิ

(คลื่นซัดทราย)

ในตัวอย่าง (27) และ (28) คำว่า *ទៅ* /tiv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔok/ ‘มา’ ในสำนวนภาษาเขมร ปรากฏอยู่ระหว่างคำกริยา มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ คือ นามวลีประธาน + คำกริยากระทำ + *ទៅ/មក* + *រក* + นามวลี มีความหมายแสดงทิศทางออกห่างและเข้าหาผู้พูด จากประโยคทั้งสองจะพบว่าผู้แปลเลือกใช้คำว่า *ให้* ตามหลังคำกริยากระทำ ทำให้สำนวนแปลภาษาไทยไม่ปรากฏคำว่า *ไป* และ *มา* เหตุที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะผู้แปลไม่สามารถแปลเป็นสำนวนภาษาไทยว่า *ซอมยิ้มไปหาภรรยา และ *นางหันหลังมาหา ได้ เนื่องจากเป็นประโยคที่ผิดไวยากรณ์ แสดงให้เห็นว่าคำว่า *ไป* และ *มา* ในภาษาไทย ไม่ได้มีความหมายเช่นเดียวกับภาษาเขมร ผู้แปลจึงจำเป็นต้องปรับสำนวนแปลใหม่ เลือกใช้คำว่า *ให้* แทน เพื่อสื่อความหมายว่ากระทำอาการนี้กับใคร สำนวนแปลจึงดูเป็นธรรมชาติและสละสลวยมากขึ้น

จากสำนวนแปลภาษาไทยที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า *ເຮົາ* /tiv/ 'ไป' และ *ຍັກ* /mɔɔk/ 'มา' ที่ปรากฏระหว่างคำกริยาอื่นในกริยาวลี สามารถสรุปออกมาเป็นตารางได้ดังนี้

รูปแบบทางวากยสัมพันธ์	ความหมาย	สำนวนแปลภาษาไทย
นามวลีประธาน + คำกริยา กระทำ + (นามวลี) + <i>ເຮົາ</i> + คำกริยากระทำ + นามวลี	-ทิศทางออกห่างจากผู้พูด	-แปลเป็นคำว่า ไป และ มา ได้ -แปลได้อย่างเทียบเท่า
นามวลีประธาน + คำกริยากระทำ + (นามวลี) + <i>ຍັກ</i> + คำกริยากระทำ + นามวลี/บุพบทวลี	- ทิศทางเข้าหาตัวผู้พูด	
นามวลีประธาน + คำกริยา กระทำ + <i>ເຮົາ</i> + <i>ກັກ</i> + นามวลี	-ทิศทางออกห่างจากผู้พูด	-แปลเป็นคำว่า ไป และ มา ไม่ได้
นามวลีประธาน + คำกริยา กระทำ + <i>ຍັກ</i> + <i>ກັກ</i> + นามวลี	- ทิศทางเข้าหาตัวผู้พูด	

ตารางที่ 15 สำนวนแปลภาษาไทยที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมาย
ของคำว่า *ເຮົາ* /tiv/ 'ไป' และ *ຍັກ* /mɔɔk/ 'มา' ที่ปรากฏระหว่างคำกริยาอื่นในกริยาวลี

จากตารางที่ 15 จะเห็นว่าเมื่อคำว่า *ເຮົາ* /tiv/ 'ไป' และ *ຍັກ* /mɔɔk/ 'มา' ปรากฏระหว่างคำกริยาอื่นในกริยาวลี ไม่ใช่ทุกกรณีที่สามารถแปลเป็นคำว่า ไป และ มา ในภาษาไทยได้อย่างเทียบเท่า ในบริบทนี้ จะไม่สามารถแปลเป็นคำทั้งสองได้ หากสำนวนภาษาเขมรปรากฏคำว่า *ກັກ* /rɔɔk/ 'หา' ตามหลัง ผู้แปลต้องปรับ ...*ไปหา... และ ...*มาหา... เป็น ...ให้... สำนวนแปลภาษาไทยจึงจะเป็นประโยคที่ถูกไวยากรณ์

4.1.2.3 สำนวนแปลภาษาไทยที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมาย
ของคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏหลังคำกริยาอื่นในกริยาวลี

จากข้อมูลภาษาเขมร พบว่าคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการเคลื่อนที่) คำกริยากระทำ (แสดงการสื่อสาร) คำกริยากระทำ (แสดงการมองเห็น) และคำกริยากระทำ (แสดงการเปลี่ยนแปลงและการหายไป) ผู้วิจัยพบตัวอย่างสำนวนแปลที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำทั้งสองในบริบทข้างต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการเคลื่อนที่)

(29) สำนวนภาษาเขมร

នាងលោកទៅក្នុងទឹកទន្លេ

/nienj loot tɨv knɔŋ tik tuənlee/

นาง กระโดด ไป ใน น้ำ แม่น้ำ

นางกระโดดไปในแม่น้ำ

(สุเภาต)

สำนวนแปลภาษาไทย

หล่อนกระโดดลงไปในน้ำ

(สุผาด)

(30) สำนวนภาษาเขมร

លោកបើកទូករចេញទៅ

/look baək laan cəŋ tɨv/

ท่าน ขับ รถยนต์ ออก ไป

ท่านขับรถยนต์ออกไป

(รถเบกชุกซ์)

สำนวนแปลภาษาไทย

ท่านขับรถออกไป

(คลื่นซัดทราย)

(31) สำนวนภาษาเขมร

ឯកម្លោះនេះ ក៏មិនទាន់ក្រោកចេញទៅណាដែរ

/ʔae kamlah nih kaa min toan kraok cəŋ
tiv naa dae/

ส่วน ชายหนุ่ม นี้ ก็ ไม่ ทั้น ลุก ออก
ไป ไหน เช่นกัน

ส่วนชายหนุ่มนี้ ก็ไม่ทันลุกออกไปไหนเช่นกัน

(เขมตฺุះหบุฏ)

สำนวนแปลภาษาไทย

ส่วนชายหนุ่มนั้น ก็ไม่ลุกออกไปไหนด้วยเหมือนกัน

(โพยมพยั้บหมอก)

ในตัวอย่าง (29) – (31) คำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ ในสำนวนภาษาเขมร รูปแบบทางวากยสัมพันธ์ คือ นามวลี_{ประธาน} + คำกริยากระทำ (แสดงการเคลื่อนที่) + *ទៅ* + นามวลี/บุพบทวลี มีความหมายแสดงทิศทางการเคลื่อนที่ในเชิงกายภาพซึ่งมีทิศทางออกห่างจากตัวผู้พูด

ในตัวอย่าง (29) ผู้แปลเลือกใช้สำนวนแปลภาษาไทยที่ปรากฏคำว่า *ไป* แต่ได้เพิ่มคำกริยา ลงข้างหน้าคำว่า *ไป* ใดๆก็ดี ผู้แปลสามารถแปลเป็นสำนวนภาษาไทยว่า *นางกระโดดไปในน้ำ* ได้โดยไม่ผิดไวยากรณ์ แสดงว่าการเติมคำในสำนวนแปลนี้ เป็นไปเพื่อจุดประสงค์ทางความหมาย ไม่ใช่ปัญหาทางโครงสร้างไวยากรณ์

ในตัวอย่าง (30) และ (31) ผู้แปลเลือกใช้สำนวนแปลภาษาไทยที่ปรากฏคำว่า *ไป* ตามหลังคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่และมีความหมายเช่นเดียวกับสำนวนภาษาเขมร แสดงให้เห็นว่าในรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายนี้ ผู้แปลสามารถแปลเป็นภาษาไทยที่มีความเทียบเท่าทางวากยสัมพันธ์และความหมายได้

(32) สำนวนภาษาเขมรនាងបែនទៅក្មេងតូច

/nieŋ	bae	tiv	kmeen	tooc/
นาง	หัน	ไป	เด็ก	เล็ก

นางหันไปหาเด็กน้อย

(บ้เกฺวธยิสตาร)

สำนวนแปลภาษาไทย

นางหันไปหาเด็กน้อย

(คลื่นซัดทราย)

ในตัวอย่าง (32) คำว่า *ទៅ/tiv/* ‘ไป’ ในสำนวนภาษาเขมร มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายเช่นเดียวกับตัวอย่างก่อนหน้า ทว่าเมื่อพิจารณาสำนวนแปล พบว่าผู้แปลใช้สำนวนแปลที่ปรากฏคำว่า *ไป* อยู่ระหว่างคำกริยา *หัน* และ *หา* ทำให้คำว่า *ไป* ในสำนวนแปลภาษาไทย มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายต่างจากคำว่า *ទៅ/tiv/* ‘ไป’ ในสำนวนภาษาเขมร อาจเป็นเพราะนามวลีแสดงจุดหมายที่ปรากฏตามหลังคำว่า *ไป* ในภาษาไทยจะเป็นนามวลีที่เกี่ยวข้องกับสถานที่เมื่อจุดหมายเป็นบุคคล นามวลีที่ตามมาจึงไม่สามารถปรากฏตามหลังคำว่า *ไป* ได้ทันที จำเป็นต้องมีคำเชื่อมตามหลังคำว่า *ไป* ในกรณีนี้ ผู้แปลเลือกใช้คำว่า *หา* เพื่อเชื่อมคำว่า *ไป* เข้ากับนามวลีจุดหมาย สำนวนแปลภาษาไทยจึงจะเป็นประโยคที่ถูกไวยากรณ์

คำว่า *មក/mock/* ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการเคลื่อนที่)

(33) สำนวนภาษาเขมรសមគ្រូរតែត្រឡប់មកខ្លួនវិញដោយសេចក្តីអស់សង្ឃឹម

/saam	trəvtəe	tralap	<u>mɔɔk</u>	ktɔɔm	vij
	daoy	sæckdəy?	aħsanħhim/		
ซอม	ต้อง	กลับ	มา	กระท่อม	กลับ

โดย ความสิ้นหวัง

ซอมต้องกลับมากระท่อมด้วยความสิ้นหวัง

(ประภาจิตฺยฐึ้ระเณ้ใ้สเีตลั)

สำนวนแปลภาษาไทย

ขอมต้องกลับมากระท่อมด้วยความสิ้นหวัง

(พระอาทิตย์ใหม่ขึ้นเหนือแผ่นดินเก่า)

(34) สำนวนภาษาเขมร

យប់ឆ្លិត ប្រាកដជាបងខ្ញុំត្រឡប់មកវិញហើយ

/yup bantəc praakat cie baan knom tralap

mook vijn haəy/

กลางคืน เล็กน้อย น่าจะ เป็น พี่ ฉัน กลับ

มา กลับ แล้ว

หัวค่ำหน่อย พี่ของฉันน่าจะกลับมาแล้ว

(เซมตู่:หับบู)

สำนวนแปลภาษาไทย

พอหัวค่ำหน่อย พี่ของฉันน่าจะกลับมาแล้ว

(โพนมพยับหมอก)

ในตัวอย่าง (33) และ (34) คำว่า *មក* /*mook*/ ‘มา’ ในสำนวนภาษาเขมร มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ คือ นามวลีประธาน + คำกริยากระทำ (แสดงการเคลื่อนที่) + *មក* + (นามวลี) เมื่อพิจารณาสำนวนแปลภาษาไทย พบว่าผู้แปลเลือกใช้สำนวนแปลภาษาไทยที่มีคำว่า *มา* ปรากฏในรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายเช่นเดียวกับสำนวนภาษาเขมร แสดงให้เห็นว่าในบริบทนี้ผู้แปลสามารถแปลเป็นภาษาไทยที่มีความเทียบเท่าได้

อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยพบว่าบางสำนวนแปลของรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายดังกล่าว มีการแปลบางประการที่น่าสนใจ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

(35) สำนวนภาษาเขมร

ចៅជ័យរត់មក

/cav cey ruət mook/

เจ้า ชัย ริ่ง มา

เจ้าชัยริ่งมา

(สฺรเฆต)

สำนวนแปลภาษาไทย

เจ้าชัยวิ้งเข้ามา

(สุผาด)

(36) สำนวนภาษาเขมร

វិរិយាហ៊ុនមាណាណៃ

/viiri7yea bae mɔɔk puu chaom/

วีรียา หัน มา น้ำ โฉม

วีรียาหันมาหาน้ำโฉม

(บំเกฺูธยิสฺตาร)

สำนวนแปลภาษาไทย

วีรียาหันหน้ามาหาคุณน้ำโฉม

(ลิ้มไม่ลง)

ในตัวอย่าง (35) คำว่า *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ในสำนวนภาษาเขมร ปรากฏตามหลังคำกริยา แสดงการเคลื่อนที่ มีความหมายแสดงทิศทางของคำกริยาที่ปรากฏนำหน้า ซึ่งมีทิศทางการเคลื่อนที่ เข้าหาตัวผู้พูด เมื่อพิจารณาสำนวนแปลภาษาไทย พบว่าผู้แปลเลือกใช้สำนวนแปลภาษาไทยที่ปรากฏ คำว่า *เข้า* เพิ่มขึ้นมา เนื่องจากสถานที่ที่วิ้งเข้ามานั้นเป็นสถานที่ปิด ดังนั้น คำว่า *เข้า* ที่เดิมเข้ามาจึง ช่วยทำให้ความหมายชัดเจนขึ้น อย่างไรก็ตาม ผู้แปลอาจเลือกใช้สำนวนแปลภาษาไทยว่า *เจ้าชัยวิ้ง มา* ได้ การเลือกแปลตามตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นไปได้เพื่อจุดประสงค์ด้านความหมายมากกว่าปัญหาทาง โครงสร้างไวยากรณ์

ในตัวอย่าง (36) ผู้แปลเลือกใช้สำนวนแปลที่ปรากฏคำว่า *มา* ทว่าได้ปรับปรุงภาษาใหม่ โดย เพิ่มคำว่า *หา* ตามหลังคำว่า *มา* ทำให้คำว่า *มา* ที่ปรากฏในสำนวนแปลภาษาไทยนี้มีรูปแบบทาง วากยสัมพันธ์ต่างจากภาษาเขมร อาจเป็นเพราะนามวลีแสดงจุดหมายที่ปรากฏตามหลังคำว่า *มา* ใน ภาษาไทยจะเป็นนามวลีที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ เมื่อจุดหมายเป็นบุคคล นามวลีที่ตามมาจึงไม่สามารถ ปรากฏตามหลังคำว่า *มา* ได้ทันที จำเป็นต้องมีคำเชื่อมตามหลังคำว่า *มา* ในกรณีนี้ ผู้แปลเลือกใช้คำ ว่า *หา* เพื่อเชื่อมคำว่า *มา* เข้ากับนามวลีจุดหมาย สำนวนแปลภาษาไทยจึงจะเป็นประโยคที่ถูก ไวยากรณ์

จากสำนวนแปลภาษาไทยของคำว่า *ទៅ* /tiv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏ ตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการเคลื่อนที่) สามารถสรุปออกมาเป็นตารางได้ดังนี้

รูปแบบทางวากยสัมพันธ์	ความหมาย	สำนวนแปลภาษาไทย
นามวลีประธาน + คำกริยา กระทำ (แสดงการเคลื่อนที่) + <i>เตี</i> + นามวลี/บุพบทวลี สถานที่	-ทิศทางการเคลื่อนที่ทาง กายภาพ ออกห่างจากผู้พูด	-แปลเป็นคำว่า <i>ไป</i> และ <i>มา</i> ได้ -แปลได้อย่างเทียบเท่า
นามวลีประธาน + คำกริยา กระทำ (แสดงการเคลื่อนที่) + <i>ยัก</i> + (นามวลีสถานที่)	-ทิศทางการเคลื่อนที่ทาง กายภาพ เข้าหาผู้พูด	
นามวลีประธาน + คำกริยา กระทำ (แสดงการเคลื่อนที่) + <i>เตี</i> + นามวลีบุคคล	-ทิศทางการเคลื่อนที่ทาง กายภาพ ออกห่างจากผู้พูด	-แปลเป็นคำว่า <i>ไป</i> และ <i>มา</i> ได้ -ต้องปรับรูปแบบ
นามวลีประธาน + คำกริยา กระทำ (แสดงการเคลื่อนที่) + <i>ยัก</i> + (นามวลีบุคคล)	-ทิศทางการเคลื่อนที่ทาง กายภาพ เข้าหาผู้พูด	ทางวากยสัมพันธ์ (เติมคำเชื่อมนามวลี)

ตารางที่ 16 สำนวนแปลภาษาไทยของคำว่า *เตี* /tiv/ ‘ไป’ และ *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการเคลื่อนที่)

จากตารางที่ 16 จะเห็นได้ว่าเมื่อคำว่า *เตี* /tiv/ ‘ไป’ และ *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการเคลื่อนที่) หากนามวลีที่ปรากฏตามมาเป็นนามวลีที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ จะสามารถแปลเป็นคำว่า *ไป* และ *มา* ได้อย่างเทียบเท่า แต่ถ้านามวลีที่ปรากฏตามมานั้นเป็นนามวลีที่เกี่ยวข้องกับบุคคล ผู้แปลสามารถแปลเป็นสำนวนภาษาไทยที่ปรากฏคำว่า *ไป* และ *มา* ได้ แต่ต้องปรับโครงสร้างไวยากรณ์ใหม่ โดยเติมคำบุพบทลงไปเพื่อเชื่อมนามวลีที่ปรากฏตามมา ทำให้โครงสร้างของสำนวนแปลเปลี่ยนไป กลายเป็นบุพบทวลีปรากฏตามมา

คำว่า *ɛəʔ/tiv/* ‘ไป’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการสื่อสาร)

(37) สำนวนภาษาเขมร

ណារិនិយាយទៅសូផាត

/naarin niʔyiey tiv soophaat/

ณาริน พุด ไป สูผาด

ณารินพุดกับสูผาด

(สูผาด)

สำนวนแปลภาษาไทย

ณารินพุดกับสูผาด

(สูผาด)

ในตัวอย่าง (37) คำว่า *ɛəʔ/tiv/* ‘ไป’ ในภาษาเขมร มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ คือ นามวลี ประธาน + คำกริยากระทำ (แสดงการสื่อสาร) + *ɛəʔ* + นามวลีบุคคล มีความหมายแสดงทิศทางการสื่อสารระหว่างคู่สนทนา มีทิศทางออกห่างจากจุดอ้างอิง จากตัวอย่างนี้จะเห็นว่าไม่พบคำว่า *ไป* ในสำนวนแปลภาษาไทย หากผู้แปลยึดวิธีการแปลแบบคำต่อคำ จะได้สำนวนแปลว่า **ณารินพุดไป สูผาด* ซึ่งเป็นประโยคที่ผิดไวยากรณ์ ดังนั้น ผู้แปลจึงจำเป็นต้องปรับสำนวนแปลใหม่เป็น *ณารินพุดกับสูผาด* จากตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นว่าคำว่า *ɛəʔ/tiv/* ‘ไป’ ในภาษาเขมร อาจทำหน้าที่ได้คล้ายกับคำบุพบทบอกผู้มีส่วนร่วม เมื่อแปลเป็นภาษาไทยจึงต้องเลือกใช้คำว่า *กับ* เพื่อให้สอดคล้องกับบริบท

(38) สำนวนภาษาเขมร

ចៅចិត្រនឹកសង្ឃឹមក៏សួរទៅវិញ

/coacət nik saŋsay kaa suə tiv vij/

เจ้าจิตร นึก สงสัย ก็ ถาม ไป กลับ

เจ้าจิตรนึกสงสัยก็ถามกลับไป

(กุณาบใช้ณิส)

สำนวนแปลภาษาไทย

เจ้าจิตรสงสัยก็ถามกลับไป

(กุหลาบไพลิน)

(39) สำนวนภาษาเขมร*សមឆ្លើយតបទៅវិញ*

/saam claəy taap tiv vɨŋ/

ซอม ตอบ ตอบ ไป กลับ

ซอมตอบกลับไป

(ព្រះអាទិត្យថ្មីរះលើដែនដីចាស់)

สำนวนแปลภาษาไทย

ซอมตอบกลับไป

(พระอาทิตย์ใหม่ขึ้นเหนือแผ่นดินเก่า)

ในตัวอย่าง (38) และ (39) คำว่า *ទៅ* /tiv/ ‘ไป’ ปรากฏตามหลังคำกริยาแสดงการสื่อสาร มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ คือ นามวลีประธาน + คำกริยากระทำ (แสดงการสื่อสาร) + *ទៅ* + *វិញ* จะเห็นได้ว่าสำนวนภาษาเขมรปรากฏคำว่า *វិញ* /vɨŋ/ ‘กลับ’ ซึ่งเป็นคำวิเศษณ์ขยายคำกริยาเพื่อแสดงการย้อนกลับ ทว่าในภาษาไทย ไม่ปรากฏการใช้คำวิเศษณ์นี้ ดังนั้น เมื่อผู้แปลต้องการรักษาความหมายเดิมในภาษาเขมร จึงต้องเลือกใช้คำว่า *กลับ* ซึ่งเป็นคำกริยาในภาษาไทย ทั้งนี้ หากใช้คำดังกล่าวในตำแหน่งเดียวกัน จะทำให้ได้สำนวนแปลภาษาไทยที่ผิดไวยากรณ์ ผู้แปลจึงจำเป็นต้องสลับตำแหน่งการวางคำในประโยคใหม่ ทำให้คำว่า *มา* มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ต่างจากเดิม การปรับสำนวนแปลเช่นนี้จึงสะท้อนให้เห็นโครงสร้างไวยากรณ์ที่ไม่เทียบเท่ากันของภาษาทั้งสอง

(40) สำนวนภาษาเขมร*ខ្ញុំក៏ទូរសព្ទទៅកន្លែងធ្វើការ*

/knom kaa tuureaʔsap tiv kanlaenj tvækaa/

ฉัน ก็ โทรศัพท์ ไป สถานที่ ทำงาน

ฉันก็โทรศัพท์ไปที่ทำงาน

(រលកបោកខ្សាច់)

สำนวนแปลภาษาไทย

ฉันก็โทรศัพท์ไปสถานี

(คลื่นซัดทราย)

(41) สำนวนภาษาเขมร

ឪពុកខ្ញុំបានទាក់ទងសួរទៅសាលារៀនហើយ

/ʔəvpuːk kɲom baan teaktɔŋ suə tɨv

saalaariən haəy/

พ่อ ฉัน ได้ ติดต่อ ถาม ไป

โรงเรียน แล้ว

พ่อฉันได้ติดต่อถามไปยังโรงเรียนแล้ว

(เขมตฺระหฺญ)

สำนวนแปลภาษาไทย

พ่อของฉันได้ติดต่อถามไปยังโรงเรียนแล้ว

(โพยมพยัหมอก)

ในตัวอย่าง (40) และ (41) ว่า *ទៅ/tiv/* ‘ไป’ ในภาษาเขมร มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ คือนามวลีประธาน + คำกริยากระทำ (แสดงการสื่อสาร) + *ទៅ* + นามวลีสถานที่มีความหมายแสดงทิศทางการสื่อสารระหว่างคู่สนทนา ในประเด็นนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าแม้นามวลีที่ปรากฏตามหลังจะเป็นนามวลีที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ ทว่าในการติดต่อสื่อสาร ผู้ที่ตอบกลับมาจะต้องเป็นบุคคล สถานที่ไม่อาจโต้ตอบได้ ดังนั้น ในกรณีนี้นามวลีที่ตามมาจึงไม่ได้หมายถึงสถานที่ แต่หมายถึงบุคคลที่เป็นผู้ตอบกลับ แม้ว่าตัวอย่าง (44) จะสามารถแปลอย่างเทียบเท่าได้ แต่หากเติมคำว่า *ที่* เพิ่มเข้าไปเป็น *ฉันก็โทรศัพท์ไปที่สถานี* ประโยคนี้ก็ไม่ผิดไวยากรณ์เช่นกัน การต้องใช้คำเชื่อมเห็นได้ชัดในตัวอย่าง (45) ที่ไม่สามารถแปลได้อย่างเทียบเท่า ผู้แปลจึงได้แทรกคำว่า *ยัง* เพิ่มเข้ามาระหว่างคำว่า *ไป* กับนามวลี ทำให้รูปแบบทางวากยสัมพันธ์เปลี่ยนแปลงไป แสดงให้เห็นว่าคำว่า *ទៅ/tiv/* ‘ไป’ ในบริบทนี้มีความเป็นบุพบทมากกว่าภาษาไทย เมื่อแปลเป็นภาษาไทยจึงต้องใช้คำช่วยแสดงจุดหมายหรือคำที่มีความเป็นบุพบทเพิ่มเข้ามา

คำว่า *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการสื่อสาร)

(42) สำนวนภาษาเขมร

ตุรฺบฺรាប់ยักตุ:

/coo prap mɔɔk coh/

จง บอก มา เถอะ

จงบอกมาเถอะ

(กุณาบใช้ณิส)

สำนวนแปลภาษาไทย

โปรดบอกมาเถอะครับ

(กุหลาบไพลิน)

(43) สำนวนภาษาเขมร

บฺรាប់บับยักตุ:สย

/prap baan mɔɔk coh saam/

บอก พี่ มา เถอะ ซอม

บอกพี่มาเถอะซอม

(ประภาจตุฎฐี: เถาะไซสตีตล)

สำนวนแปลภาษาไทย

บอกพี่มาเถอะซอม

(พระอาทิตย์ใหม่ขึ้นเหนือแผ่นดินเก่า)

(44) สำนวนภาษาเขมร

นิบายยักตุ:ยั้ง

/ni?yiey mɔɔk coh miinj/

พูด มา เถอะ น้ำ

พูดมาเถอะน้ำ

(บ้เกุทธยิสตาส)

สำนวนแปลภาษาไทย

พูดมาเถอะน้ำ

(ลืมไม่ลง)

ในตัวอย่าง (43) - (44) คำว่า *ยัก* /mɔɔk/ มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ คือ คำกริยากระทำ (แสดงการสื่อสาร) + *ยัก* + คำเสริมท้าย + นามวลีประธาน มีความหมายแสดงทิศทางการสื่อสารเข้าหาผู้พูดหรือจุดอ้างอิง ผู้แปลเลือกใช้สำนวนแปลที่ปรากฏคำว่า *มา* ตามหลังคำกริยาแสดงการสื่อสาร มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายสอดคล้องกับคำว่า *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ในภาษาเขมร แสดงให้เห็นว่าในบริบทนี้สามารถเลือกแปลโดยใช้สำนวนแปลที่เทียบเท่าได้

(45) สำนวนภาษาเขมร

บุรសនោះសូរមកវិញ

/boʔrah nuh suə mɔɔk vij/

ชาย นั้น ถาม มา กลับ

ชายคนนั้นถามกลับมา

(กุณาบใช้ณิส)

สำนวนแปลภาษาไทย

ชายผู้^{นั้น}ถามกลับมา

(กุหลาบไพลิน)

(46) สำนวนภาษาเขมร

កញ្ញាមាលតីតបមកបងវិញដោយញញឹម

/kəŋnaa mieleaʔdəy taap mɔɔk baan vij

daoy ក្រាម/

นางสาว มาลตี ตอบ มา พี่ กลับ

โดย ยิ้ม

มาลตีตอบพี่มาอย่างยิ้มแย้ม

(เซบตุះหึบฏ)

สำนวนแปลภาษาไทย

มาลตีตอบกลับมาอย่างยิ้มแย้ม

(โพลัมพยับหมอก)

ในตัวอย่าง (45) และ (46) คำว่า *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ คือ นามวลีประธาน + คำกริยากระทำ (แสดงการสื่อสาร) + *ยัก* + (นามวลีบุคคล) + *วิฏ* จะเห็นได้ว่าสำนวนภาษาเขมรปรากฏคำว่า *วิฏ* /vin/ ‘กลับ’ ซึ่งเป็นคำวิเศษณ์ขยายคำกริยาเพื่อแสดงการย้อนกลับ ในกรณีนี้ผู้แปลจึงจำเป็นต้องปรับโครงสร้างไวยากรณ์ใหม่ เพื่อให้สามารถเก็บความหมายของคำว่า *วิฏ* /vin/ ‘กลับ’ เอาไว้ได้ คำว่า *มา* ในสำนวนแปลภาษาไทย จึงปรากฏตามหลังคำว่า *กลับ* ซึ่งไม่ใช่คำกริยาแสดงการสื่อสาร

จากสำนวนแปลภาษาไทยของคำว่า *เตี* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการสื่อสาร) สามารถสรุปออกมาเป็นตารางได้ดังนี้

รูปแบบทางวากยสัมพันธ์	ความหมาย	สำนวนแปลภาษาไทย
นามวลีประธาน + คำกริยากระทำ (แสดงการสื่อสาร) + <i>เตี</i> + นามวลีสถานที่	-ทิศทางการสื่อสารออกจากผู้พูดหรือจุดอ้างอิง	-แปลเป็นคำว่า <i>ไป</i> และ <i>มา</i> ได้ -แปลได้อย่างเทียบเท่า
คำกริยากระทำ (แสดงการสื่อสาร) + <i>ยัก</i> + คำเสริมท้าย + นามวลีประธาน	-ทิศทางการสื่อสารเข้าหาผู้พูดหรือจุดอ้างอิง	
นามวลีประธาน + คำกริยากระทำ (แสดงการสื่อสาร) + <i>เตี</i> + <i>วิฏ</i>	-ทิศทางการสื่อสารออกจากผู้พูดหรือจุดอ้างอิง	-แปลเป็นคำว่า <i>ไป</i> ได้ -ต้องปรับรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ (ใช้คำว่า <i>กลับ</i> นำหน้าคำว่า <i>ไป</i>)
นามวลีประธาน + คำกริยากระทำ (แสดงการสื่อสาร) + <i>ยัก</i> + (นามวลีบุคคล) + <i>วิฏ</i>	-ทิศทางการสื่อสารเข้าหาผู้พูดหรือจุดอ้างอิง	-แปลเป็นคำว่า <i>มา</i> ได้ -ต้องปรับรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ (ใช้คำว่า <i>กลับ</i> นำหน้าคำว่า <i>มา</i>)
นามวลีประธาน + คำกริยากระทำ (แสดงการสื่อสาร) + <i>เตี</i> + นามวลีบุคคล	-ทิศทางการสื่อสารออกจากผู้พูดหรือจุดอ้างอิง	-แปลเป็นคำว่า <i>ไป</i> ไม่ได้ -ใช้คำบุพบทแทน

ตารางที่ 17 สำนวนแปลภาษาไทยของคำว่า *เตี* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการสื่อสาร)

จากตารางที่ 17 จะเห็นได้ว่าเมื่อคำว่า *ເຮົາ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ຍັກ* /mɔɔk/ ‘มา’ ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการสื่อสาร) ไม่ใช่ทุกกรณีที่สามารถแปลเป็นคำว่า *ไป* และ *มา* ได้ อย่างเทียบเท่า หากในสำนวนภาษาเขมรปรากฏหรือไม่ปรากฏนามวลีที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ตามหลังกรณีนี้จะสามารถแปลอย่างเทียบเท่าได้ แต่หากปรากฏคำว่า *វិញ* /viŋ/ ‘กลับ’ ตามหลัง กรณีนี้จะเกิดปัญหาทางโครงสร้างไวยากรณ์ ผู้แปลจำเป็นต้องปรับสำนวนแปลใหม่ และหากนามวลีที่ปรากฏตามมาเป็นนามวลีที่เกี่ยวข้องกับบุคคล กรณีนี้จะไม่สามารถแปลเป็นคำว่า *ไป* และ *มา* ได้ ผู้แปลจำเป็นต้องพิจารณาเลือกใช้คำบุพบทในภาษาไทยเพื่อสื่อความหมายในบริบทนี้แทน

คำว่า *ເຮົາ* /tɨv/ ‘ไป’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการมองเห็น)

(47) สำนวนภาษาเขมร

សមស្លឹងមើលទៅ

/saam samləŋ məəl tɨv/

ซอม จ้อง มอง ไป

ซอมจ้องมองไป

(พระอาทิตย์ขึ้นเหนือแผ่นดินเก่า)

สำนวนแปลภาษาไทย

ซอมจ้องมองไป

(พระอาทิตย์ใหม่ขึ้นเหนือแผ่นดินเก่า)

ในตัวอย่าง (47) คำว่า *ເຮົາ* /tɨv/ ‘ไป’ มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ คือ นามวลี_{ประธาน} + กริยากระทำ (แสดงการมองเห็น) + *ເຮົາ* มีความหมายแสดงทิศทางการมองเห็นที่ออกห่างจากผู้พูดหรือจุดอ้างอิง ปรากฏเป็นคำกริยาคำสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง โดยไม่มีนามวลีที่เป็นจุดหมายปรากฏตามมา เมื่อพิจารณาสำนวนแปลภาษาไทย พบว่าผู้แปลเลือกใช้คำว่า *ไป* ในตำแหน่งและความหมายเดียวกัน แสดงให้เห็นว่าในกรณีนี้ สามารถเลือกใช้สำนวนแปลที่มีความเทียบเท่าทางวากยสัมพันธ์และความหมายได้

(48) สำนวนภาษาเขมร*เคะเข็លទៅទ្វារ*

/kee məəl tɨv tviə/

เขา มอง ไป ประตูเขามองไปที่ประตู

(บໍត្តេចមិនបាន)

สำนวนแปลภาษาไทยเขามองไปที่ประตู

(ลืมไม่ลง)

ในตัวอย่าง (48) คำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยาแสดงการมองเห็น มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ คือ นามวลีประธาน + คำกริยากระทำ (แสดงการมองเห็น) + *ទៅ* + นามวลีสถานที่ มีความหมายแสดงทิศทางการมองเห็นที่ออกห่างจากผู้พูด ผู้แปลเลือกใช้สำนวนแปลที่ปรากฏ คำว่า ไป ในตำแหน่งที่สอดคล้องกับคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ ในภาษาเขมร ทว่าผู้แปลได้เติมคำว่า ที่ เข้าไปในประโยค ทำให้ส่วนที่ปรากฏตามมาในสำนวนแปลกลายเป็นบุพบทวลี

คำว่า *មក* /mɔək/ ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการมองเห็น)

(49) สำนวนภาษาเขมร*ចៅចិត្តក្រឡេកមើលមកក្រោយ*

/caocət kraleek məəl mɔək kraoy/

เจ้าจิตร เหลือบมอง มอง มา หลังเจ้าจิตรเหลือบมองมาข้างหลัง

(កុណាបម៉ែលិន)

สำนวนแปลภาษาไทยเจ้าจิตรเหลือบตามองทางด้านหลัง

(กุหลาบไพลิน)

ในตัวอย่าง (49) คำว่า *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยาแสดงการมองเห็น มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ คือ นามวลีประธาน + คำกริยากระทำ (แสดงการมองเห็น) + *ยัก* + นามวลีสถานที่ มีความหมายแสดงทิศทางการมองเห็นที่เข้าหาตัวผู้พูด จากตัวอย่างสำนวนแปลภาษาไทย พบว่าผู้แปลเลือกใช้สำนวนแปลที่ไม่ปรากฏคำว่า มา อย่างไรก็ตาม ในประโยคนี้ ผู้แปลอาจแปลเป็นสำนวนภาษาไทยว่า เจ้าจิตรเหลือบมองมาข้างหลัง ได้ ตัวอย่างนี้จึงแสดงให้เห็นว่าที่สำนวนแปลไม่ปรากฏคำว่า มา เป็นเพราะจุดประสงค์ทางความหมาย ไม่ใช่ปัญหาโครงสร้างไวยากรณ์ที่ทำให้แปลไม่ได้ นอกจากนี้ หากแปลโดยเก็บคำว่า มา ไว้ ผู้แปลจำเป็นต้องเติมคำคำว่า *ข้าง* หรือ *ด้าน* เพิ่มเติม จึงจะได้ประโยคภาษาไทยที่ถูกไวยากรณ์

(50) สำนวนภาษาเขมร

កក្កដាឈរមុខស្នូតស្ទឹងមកនាង

/kakkɑːdaa chɔɔ muk sɲuət samləŋ mɔɔk nien/

กรกฏา ยืน หน้า แห้ง จ้อง มา นาง

กรกฏายืนหน้าแห้งจ้องมาที่นาง

(บုံเกฺចមិនបាន)

สำนวนแปลภาษาไทย

กรกฏาหน้าแห้งหันมองมาที่เธอ

(ลืมนำลง)

(51) สำนวนภาษาเขมร

យុទ្ធិស្ទឹងមើលមកភរិយា

/yutthee samləŋ məəl mɔɔk phaːriːyie/

ยุทธี ย้อง มอง มา ภรรยา

ยุทธีย้องมองมาที่ภรรยา

(លក់បោកខ្យច់)

สำนวนแปลภาษาไทย

ยุทธีมองมาที่ภรรยา

(คลื่นซัดทราย)

ในตัวอย่าง (50) และ (51) คำว่า *ยภ* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยาแสดงการมองเห็น มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ คือ นามวลี_{ประธาน} + คำกริยากระทำ (แสดงการมองเห็น) + *ยภ* + นามวลี_{บุคคล} มีความหมายแสดงทิศทางการมองเห็นที่เข้าหาตัวผู้พูด ในสำนวนแปล ผู้แปลได้เพิ่มคำว่า *ที่* ซึ่งมีความเป็นบุพพทเพิ่มเติมเข้าไปเพื่อเชื่อมระหว่างคำว่า *ไป* กับนามวลีที่ปรากฏตามหลัง จึงทำให้สำนวนแปลภาษาไทยมีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ต่างจากภาษาเขมร

จากสำนวนแปลภาษาไทยของคำว่า *เฏ* /tiv/ ‘ไป’ และ *ยภ* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการมองเห็น) สามารถสรุปออกมาเป็นตารางได้ดังนี้

รูปแบบทางวากยสัมพันธ์	ความหมาย	สำนวนแปลภาษาไทย
นามวลี _{ประธาน} + คำกริยากระทำ (แสดงการมองเห็น) + <i>เฏ</i>	-ทิศทางการมองเห็นออกห่างจากผู้พูดหรือจุดอ้างอิง	-แปลเป็นคำว่า <i>ไป</i> และ <i>มา</i> ได้ -แปลได้อย่างเทียบเท่า
นามวลี _{ประธาน} + คำกริยากระทำ (แสดงการมองเห็น) + <i>เฏ</i> + นามวลี _{สถานที่}	-ทิศทางการมองเห็นออกห่างจากผู้พูดหรือจุดอ้างอิง	-แปลเป็นคำว่า <i>ไป</i> และ <i>มา</i> ได้
นามวลี _{ประธาน} + คำกริยากระทำ (แสดงการมองเห็น) + <i>ยภ</i> + นามวลี _{สถานที่}	-ทิศทางการมองเห็นเข้าหาผู้พูดหรือจุดอ้างอิง	-ต้องปรับรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ (เติมคำนาม/คำบุพพทเชื่อมนามวลี)
นามวลี _{ประธาน} + คำกริยากระทำ (แสดงการมองเห็น) + <i>ยภ</i> + นามวลี _{บุคคล}	-ทิศทางการมองเห็นเข้าหาผู้พูดหรือจุดอ้างอิง	

ตารางที่ 18 สำนวนแปลภาษาไทยของคำว่า *เฏ* /tiv/ ‘ไป’ และ *ยภ* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการมองเห็น)

จากตารางที่ 18 จะเห็นได้ว่าเมื่อคำว่า *เฏ* /tiv/ ‘ไป’ และ *ยภ* /mɔɔk/ ‘มา’ ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการมองเห็น) ไม่ใช่ทุกกรณีที่สามารถแปลเป็นคำว่า *ไป* และ *มา* ได้ อย่างเทียบเท่า หากสำนวนภาษาเขมรไม่ปรากฏนามวลีตามหลัง กรณีนี้อาจแปลอย่างเทียบเท่าได้ แต่เมื่อปรากฏนามวลีตามหลัง ผู้แปลสามารถแปลโดยเก็บคำว่า *ไป* และ *มา* ได้ แต่จำเป็นต้องเติมคำบุพพทเพิ่มเติมเข้ามาเพื่อเชื่อมนามวลีดังกล่าว เนื่องจากคำว่า *ไป* และ *มา* ในภาษาไทย ไม่สามารถใช้ในบริบทนี้ได้

คำว่า *ເຂົາ/tiv/* 'ไป' ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการเปลี่ยนแปลงและหายไป)

คำว่า *ເຂົາ/tiv/* 'ไป' ที่ปรากฏในบริบทนี้ มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ คือนามวลีประธาน + คำกริยากระทำ (การเปลี่ยนแปลงและหายไป) + *ເຂົາ* + (*ເບີ້ຍ*) มีความหมายแสดงการเปลี่ยนจากสถานภาพหนึ่งไปสู่สถานภาพหนึ่ง จากการเก็บข้อมูลพบสำนวนแปลดังนี้

(52) สำนวนภาษาเขมร

ម្តាយគាត់ងងឹតទៅហើយដែរឬ

/mdaay koat ʔaen khooc tiv haey dae ri/

แม่ เขา เอง เสีย ไป แล้ว เช่นกัน หรือ

แม่ท่านเองก็เสียไปแล้วเช่นกันหรือ

(กุณฑลใช้ฉิร)

สำนวนแปลภาษาไทย

แม่เธอเสียไปแล้วเหมือนกันหรือ

(กุหลาบไพลิน)

(53) สำนวนภาษาเขมร

ទោះបីអូនស្លាប់ទៅក៏អូនបិទភ្នែកជិតដែរ

/tuəhbəy ʔoon slap tiv kaa ʔoon bət

pnɛk cit dae/

ถึงแม้ว่า น้อง ตาย ไป ก็ น้อง ปิด

ตา ชิด เช่นกัน

แม้ว่าน้องตายไป น้องก็ตายตาหลับแล้ว

(เซวตุះหึบฏ)

สำนวนแปลภาษาไทย

แม้ว่าน้องตายไป น้องก็ตายตาหลับแล้ว

(โพนมพยับหมอก)

ในตัวอย่าง (52) และ (53) คำว่า *ទៅ/tiv/ 'ไป'* ในสำนวนภาษาเขมร ปรากฏตามหลัง คำกริยากระทำ (แสดงการเปลี่ยนแปลงและหายไป) แสดงให้เห็นว่า ณ เวลาที่ผู้พูดกำลังพูด ประธาน ของประโยคได้เสียชีวิตไปแล้ว เมื่อพิจารณาสำนวนแปลภาษาไทย พบว่าผู้แปลเลือกใช้สำนวน แปลภาษาไทยที่ปรากฏคำว่า *ไป* ตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการเปลี่ยนแปลงและหายไป) และมีความหมายเช่นเดียวกับสำนวนภาษาเขมร แสดงให้เห็นว่าในรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมาย ดังกล่าว ผู้แปลสามารถแปลเป็นภาษาไทยที่มีความหมายเดียวกันและปรากฏตามหลังคำกริยากลุ่ม เดียวกันได้

คำว่า *ទៅ/tiv/ 'ไป'* ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการเปลี่ยนแปลงและหายไป (แสดงเวลา))

คำว่า *ទៅ/tiv/ 'ไป'* ในบริบทนี้ มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ คือ นามวลี ประธาน + คำกริยาการเปลี่ยนแปลงและหายไป (แสดงเวลา) + *ទៅ* มีความหมายแสดงแสดงทิศทาง ของเวลาที่เคลื่อนออกจากอดีตซึ่งเป็นจุดเริ่มต้น มีปัจจุบันหรืออนาคตเป็นจุดหมาย จากการเก็บ ข้อมูลพบสำนวนแปลดังนี้

(54) สำนวนภาษาเขมร

រឿងនេះកន្លងទៅច្រើនខែហើយ

/riəŋ nih kanlaəŋ tiv craəŋ khæə haəy/

เรื่อง นี้ ผ่าน (เวลา) ไป มาก เดือน แล้ว

เรื่องนี้ผ่านไปหลายเดือนแล้ว

(เขมยตุះអ័ប្ប)

สำนวนแปลภาษาไทย

เรื่องนี้ผ่านไปหลายเดือนแล้ว

(โพยมพยับหมอก)

ในตัวอย่าง (54) คำว่า *ទៅ/tiv/ 'ไป'* ในสำนวนภาษาเขมร ปรากฏตามหลัง คำกริยาแสดงเวลา เมื่อพิจารณาสำนวนแปลภาษาไทย จะเห็นได้ว่าผู้แปลใช้รูปประโยคที่มีความ เทียบเท่าทางวากยสัมพันธ์และความหมายกับสำนวนภาษาเขมร

คำว่า *ຍກ* /*mɔɔk*/ ‘*มา*’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการเปลี่ยนแปลงและหายไป (แสดงเวลา))

คำว่า *ຍກ* /*mɔɔk*/ ‘*มา*’ ในบริบทนี้ มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ คือนามวลีประธาน + คำกริยากระทำ (การเปลี่ยนแปลงและหายไป (แสดงเวลา)) + *ຍກ* มีความหมายแสดงทิศทางของเวลาที่เคลื่อนจากอดีตเข้ามาสู่ปัจจุบัน ณ ช่วงเวลาที่ผู้พูดกำลังพูด จากการเก็บข้อมูลพบสำนวนแปลดังนี้

(55) สำนวนภาษาเขมร

១០ ថ្ងៃកន្លងមក

/10 tɲay kanlaan *mɔɔk*/

10 วัน ผ่าน (เวลา) มา

10 วันผ่านมา

(บัพเพศยิธยธ)

สำนวนแปลภาษาไทย

10 วันผ่านไป

(ลืมไม่ลง)

ในตัวอย่าง (55) คำว่า *ຍກ* /*mɔɔk*/ ‘*มา*’ ในสำนวนภาษาเขมร ปรากฏตามหลังคำกริยาแสดงเวลา เมื่อพิจารณาสำนวนแปลภาษาไทยจะพบว่าแม้ว่าผู้แปลจะสามารถใช้รูปประโยคภาษาไทยว่า *10 วันผ่านมา* ได้ แต่ในกรณีนี้ผู้แปลเลือกใช้รูปประโยคว่า *10 วันผ่านไป* แสดงให้เห็นว่าคำว่า *ไป* และ *มา* ในภาษาไทย สามารถใช้สลับกันได้ ขึ้นอยู่กับผู้ใช้ว่าต้องการใช้จุดใดเป็นจุดอ้างอิง การเลือกไม่แปลในประโยคนี้ จึงไม่ได้เกิดจากปัญหาโครงสร้างไวยากรณ์

จากสำนวนแปลภาษาไทยของคำว่า *ទៅ* /*tiv*/ ‘*ไป*’ และ *ຍກ* /*mɔɔk*/ ‘*มา*’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการเปลี่ยนแปลงและหายไป) สามารถสรุปออกมาเป็นตารางได้ดังนี้

รูปแบบทางวากยสัมพันธ์	ความหมาย	สำนวนแปลภาษาไทย
นามวลีประธาน + คำกริยากระทำ (การเปลี่ยนแปลงและหายไป) + <i>ເຮົາ</i> + (<i>ເບີ້ຍ</i>)	- การเปลี่ยนจาก สถานภาพหนึ่ง ไปสู่สถานภาพหนึ่ง	- แปลเป็นคำว่า <i>ไป</i> และ <i>มา</i> ได้ - แปลได้อย่างเทียบเท่า
นามวลีประธาน + คำกริยากระทำ (การเปลี่ยนแปลงและหายไป) + <i>ເຮົາ</i> + (<i>ເບີ້ຍ</i>)	- ทิศทางการเคลื่อนที่ของ เวลาออกจากจุดเริ่มต้น	
นามวลีประธาน + คำกริยากระทำ (การเปลี่ยนแปลงและหายไป (แสดงเวลา)) + <i>ຍັກ</i>	- ทิศทางการเคลื่อนที่ของ เวลาเข้ามายังปัจจุบัน	

ตารางที่ 19 สำนวนแปลภาษาไทยของคำว่า *ເຮົາ* /tiv/ ‘ไป’ และ *ຍັກ* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการเปลี่ยนแปลงและหายไป)

จากตารางที่ 19 จะเห็นว่าเมื่อคำว่า *ເຮົາ* /tiv/ ‘ไป’ และ *ຍັກ* /mɔɔk/ ‘มา’ ปรากฏตามหลังคำกริยากระทำ (แสดงการเปลี่ยนแปลงและหายไป) ในบริบทนี้สามารถแปลเป็นคำว่า *ไป* และ *มา* ในภาษาไทยได้อย่างเทียบเท่า โดยโครงสร้างไวยากรณ์ไม่เป็นอุปสรรคต่อการแปล

คำว่า *ເຮົາ* /tiv/ ‘ไป’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยาช่วยแสดงการณลักษณะ

สำนวนแปลของคำว่า *ເຮົາ* /tiv/ ‘ไป’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยาช่วยแสดงการณลักษณะ มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ คือ นามวลีประธาน + คำกริยาแสดงอาการ + *ເຮົາ* + *ເບີ້ຍ* มีความหมายแสดงการณลักษณะสมบูรณ์ จากการเก็บข้อมูล พบสำนวนแปลดังนี้

(56) สำนวนภาษาเขมร

ສູ່ຈູ່ ບຸສສີບາ ເຖິງ ກິດທິການ ຍັກ ເຮົາ ເບີ້ຍ

/ʔəyləv bohsiʔbaa riəpkaa niŋ ʔaʔthiʔkaa

mneak tiv haəy/

ตอนนี้ บุสสีบา แต่งงาน กับ สารวัตร

หนึ่งคน ไป แล้ว

ตอนนี้ บุสสีบา แต่งงานกับสารวัตรไปแล้ว

(รถเกาตุกฮุก)

สำนวนแปลภาษาไทย

เดี๋ยวนี้ บุสลีบาแต่งงานกับผู้กองคนหนึ่งไปแล้ว

(คลื่นซัดทราย)

ในตัวอย่าง (56) คำว่า *ទៅ* /tiv/ ‘ไป’ ปรากฏตามหลังคำกริยา คือ *រៀបការ* /riəpkaa/ ‘แต่งงาน’ จะเห็นได้ว่าจากประโยคนี้ คำว่า *ទៅ* /tiv/ ‘ไป’ ช่วยแสดงความหมายที่สัมพันธ์กับเวลา ทำให้เห็นว่าเหตุการณ์นี้ได้เกิดขึ้นไปแล้ว เมื่อแปลเป็นภาษาไทย ผู้แปลเลือกใช้สำนวนแปลที่ปรากฏ คำว่า ไป เช่นกัน แสดงให้เห็นว่าในภาษาไทย คำว่า ไป สามารถปรากฏตามหลังคำกริยาเพื่อแสดงว่า เหตุการณ์นั้น ๆ เกิดขึ้นไปแล้วได้เช่นเดียวกับภาษาเขมร คำว่า *ទៅ* /tiv/ ‘ไป’ ในภาษาเขมรและคำว่า ไป ในภาษาไทยจึงสามารถใช้แสดงการณลักษณะสมบูรณ์ของเหตุการณ์ได้

(57) สำนวนภาษาเขมร

ពេលនេះយើងសុទ្ធតែគ្នាល់រាប់អានគ្នាទៅហើយ

/peel nih yəəŋ sottaə skoal roapʔaan knie tiv
haəy/

เวลา นี้ เรา ล้วน รู้จัก เคารพ กัน ไป
แล้ว

เวลานี้เราล้วนแต่รู้จักกันไปแล้ว

(เซมตุះหฺบฺ)

สำนวนแปลภาษาไทย

เวลานี้เราก็ล้วนแต่รู้จักมักจี่กันแล้ว

(โพยมพยับหมอก)

ตัวอย่าง (57) เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่าแม้ว่าทั้งภาษาเขมรและภาษาไทย จะสามารถใช้ คำว่า *ទៅ* /tiv/ ‘ไป’ และคำว่า ไป เพื่อแสดงการณลักษณะสมบูรณ์ของเหตุการณ์ได้ แต่ในกรณีนี้ ผู้แปลเลือกที่จะไม่ใช่คำดังกล่าว เนื่องจากเห็นว่าคำว่า แล้ว เพียงคำเดียวก็สามารถแสดงความหมาย การณลักษณะสมบูรณ์ได้ อย่างไรก็ตาม จากตัวอย่างนี้ ผู้แปลอาจใช้สำนวนแปลว่า *เวลานี้เราล้วนแต่ รู้จักกันไปแล้ว* ได้เช่นกัน หากผู้แปลต้องการเก็บคำว่า ไป ไว้ ตัวอย่างนี้จึงแสดงให้เห็นว่าการไม่เลือก แปลในตัวอย่างเป็นผลมาจากจุดประสงค์ด้านความหมาย ไม่ได้เกิดจากอุปสรรคทางโครงสร้าง ไวยากรณ์

คำว่า *ยัก* /*mɔɔk*/ ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยาแสดงอาการช่วยแสดงการณ

ลักษณะ

สำนวนแปลของคำว่า *ยัก* /*mɔɔk*/ ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยาแสดงอาการช่วยแสดงการณลักษณะ มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ คือ นามวลีประธาน + สัมพันธกริยา/ คำกริยากระทำ/ คำกริยาอารมณ + นามวลี/ ส่วนเติมเต็ม + (ระยะเวลา) + *ยัก* + (*เข็ย*) (ประโยคบอกเล่า) มีความหมายแสดงการณลักษณะไม่สมบูรณ์ จากการเก็บข้อมูล พบสำนวนแปลดังนี้

(58) สำนวนภาษาเขมร

ម្តាយនាងមានជម្ងឺមកទៀត

/mdaay nien mien cumɲi# mɔɔk tiət/

แม่ นาง มี อาการป่วย มา อีก

แม่นางมีอาการป่วยมาอีก

(สุเฑาะ)

สำนวนแปลภาษาไทย

แม่เกิดเจ็บป่วยอีก

(สุเฑาะ)

ในตัวอย่าง (58) ผู้แปลเลือกใช้สำนวนแปลที่ไม่ปรากฏคำว่า *มา* ใดๆ ก็ดี หากพิจารณาจะพบว่าในประโยคที่คำว่า *ยัก* /*mɔɔk*/ ‘มา’ ตามหลังสัมพันธกริยานี้ หากผู้แปลต้องการเก็บคำว่า *มา* ไว้ ผู้แปลจำเป็นต้องปรับสำนวนแปลโดยเติมคำว่า *ขึ้น* เป็น *แม่นางมีอาการป่วยขึ้นมาอีก* เพื่อให้ประโยคนี้เป็นธรรมชาติในภาษาไทย

(59) สำนวนภาษาเขมร

ខ្ញុំស្គាល់កក្កដា ១២ ឆ្នាំមកហើយ

/knom skoal kakka?daa 12 cnam mɔɔk haəy/

ฉัน รู้จัก กรกฎา 12 ปี มา แล้ว

ฉันรู้จักกรกฎา 12 ปีมาแล้ว

(บ้เฑาะยิธดา)

สำนวนแปลภาษาไทย

ฉันรู้จักกรกฎ 12 ปีมาแล้ว

(ลืมไม่ลง)

(60) สำนวนภาษาเขมร

អ្នកគ្រូចុកពោះតិច ៗ ជាង ១ អាទិត្យមកហើយ

/neakkruu cok puəh təc-təc cien 1

ʔaatit mɔɔk haəy/

คุณครู จุกเสียด ท้อง เล็กน้อย-เล็กน้อย กว่า 1

อาทิตย์ มา แล้ว

คุณครูปวดท้องหน่อย ๆ กว่า 1 อาทิตย์มาแล้ว

(บំเพ็ชชิสดาน)

สำนวนแปลภาษาไทย

คุณครูปวดท้องนิด ๆ กว่าหนึ่งอาทิตย์มาแล้ว

(ลืมไม่ลง)

ในตัวอย่าง (59) และ (60) คำว่า *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ปรากฏร่วมกับคำกริยาอารมณ์และคำกริยากระทำ มีความหมายแสดงความสัมพันธ์เชิงเวลา ทำให้เห็นว่าเหตุการณ์นั้น ๆ ได้เกิดขึ้นแล้วในอดีต และดำเนินเรื่อยมาจนถึง ณ ขณะที่ผู้พูดกำลังพูด เมื่อแปลเป็นภาษาไทย ผู้แปลเลือกใช้คำว่า *มา* ในตำแหน่งและความหมายที่เทียบเท่ากับภาษาเขมร แสดงว่าในภาษาไทยก็มีการใช้คำว่า *มา* ในบริบทเดียวกันนี้ได้ ดังนั้น เมื่อสำนวนภาษาเขมรมีตำแหน่งการใช้และความหมายในลักษณะนี้ ผู้แปลก็สามารถเลือกใช้สำนวนแปลที่มีความเทียบเท่าทางวากยสัมพันธ์และความหมายได้เช่นกัน

จากสำนวนแปลของคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยาช่วยแสดงการณลักษณะ สามารถสรุปออกมาเป็นตารางได้ดังนี้

รูปแบบทางวากยสัมพันธ์	ความหมาย	สำนวนแปลภาษาไทย
นามวลี _{ประธาน} + คำกริยาแสดงอาการ + <i>ເຮົາ</i> + <i>ເບີ້ໄພ</i> (ประโยคบอกเล่า)	- การณ์ลักษณะ	
นามวลี _{ประธาน} + คำกริยา กระทำ/คำกริยาอารมณ + นามวลี + (ระยะเวลา) + <i>ຍັກ</i> + (<i>ເບີ້ໄພ</i>) (ประโยคบอกเล่า)	- การณ์ลักษณะ	- แปลเป็นคำว่า ไป และ มา ได้ - แปลได้อย่างเทียบเท่า
นามวลี _{ประธาน} + สัมพันธกริยา + ส่วนเติมเต็ม + <i>ຍັກ</i> (ประโยคบอกเล่า)	- การณ์ลักษณะ	- แปลเป็นคำว่า ไป และ มา ได้ - ต้องปรับรูปแบบทาง วากยสัมพันธ์ (เติมคำว่า <i>ຂຶ້ນ</i> หน้าคำว่า <i>ມາ</i>)

ตารางที่ 20 สำนวนแปลภาษาไทยของคำว่า *ເຮົາ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ຍັກ* /mɔɔk/ ‘มา’

ที่ปรากฏตามหลังคำกริยาช่วยแสดงการณ์ลักษณะ

จากตารางที่ 20 จะเห็นว่าเมื่อคำว่า *ເຮົາ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ຍັກ* /mɔɔk/ ‘มา’ ปรากฏตามหลังคำกริยากริยาช่วยแสดงการณ์ลักษณะ หากในสำนวนภาษาเขมรปรากฏสัมพันธกริยา ผู้แปลอาจจำเป็นต้องปรับโครงสร้างทางไวยากรณ์เล็กน้อย โดยเติมคำว่า *ຂຶ້ນ* หน้าคำว่า *ມາ* เพื่อให้สำนวนแปลภาษาไทยดูเป็นธรรมชาติมากขึ้น

คำว่า *ເຮົາ* /tɨv/ ‘ไป’ ที่ช่วยแสดงเจตนาของประโยค

สำนวนแปลของคำว่า *ເຮົາ* /tɨv/ ‘ไป’ ที่ช่วยแสดงเจตนาของประโยค มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ คือ นามวลี_{ประธาน} + คำกริยากระทำ/คำกริยาอารมณ + *ເຮົາ* มีความหมายแสดงคำสั่งหรือเชิญชวน จากการเก็บข้อมูล พบสำนวนแปลดังนี้

(61) สำนวนภาษาเขมร*អូន គេង់ បន្តិច ទៅ*

/ʋoon	keenj	bantəc	tiv/
น้อง	นอน	เล็กน้อย	ไป
น้องนอนสักหน่อยเถอะ			

(สุชาติ)

สำนวนแปลภาษาไทย

น้องนอนต่ออีกสักหน่อยเถอะ

(สุผาด)

(62) สำนวนภาษาเขมร*គេង់ ទៅ បង*

/keenj	tiv	baanj/
นอน	ไป	พี่
นอนเถอะพี่		

(บุ๊คเชอริสตา)

สำนวนแปลภาษาไทย

นอนเถอะพี่

(ลิ้มไม่ลง)

(63) สำนวนภาษาเขมร*ឈប់ ឆ្ងល់ ទៅ*

/chup	cɲal	tiv/
หยุด	สงสัย	ไป
หยุดสงสัยเถอะ		

สำนวนแปลภาษาไทย

หยุดงงเถอะ

(โพยมพยับหมอก)

ในตัวอย่าง (61) - (63) คำว่า *ទៅ/tiv/ 'ไป'* ในสำนวนภาษาเขมรปรากฏตามหลังคำกริยากระทำหรือคำกริยาอาการซึ่งเป็นคำกริยาที่ไม่ได้แสดงการเคลื่อนที่ ไม่ได้แสดงทิศทาง หรือมีเส้นทางการเคลื่อนที่เข้ามาเกี่ยวข้อง เมื่อแปลเป็นภาษาไทยพบว่าผู้แปลเลือกแปลโดยใช้คำเสริมท้ายหรือคำลงท้าย คือ คำว่า *เถอะ* ดังนั้น การแปลสำนวนภาษาไทยของคำในบริบทนี้ ผู้แปลจะต้องพิจารณาเจตนาของประโยคเสียก่อน จากนั้นจึงเลือกใช้คำเสริมท้ายให้เหมาะสม

จากสำนวนแปลของคำว่า *ទៅ/tiv/ 'ไป'* ที่ช่วยแสดงเจตนาของประโยค สามารถสรุปออกมาเป็นตารางได้ดังนี้

รูปแบบทางวากยสัมพันธ์	ความหมาย	สำนวนแปลภาษาไทย
นามวลีประธาน + คำกริยา กระทำ/คำกริยาอาการ + <i>ទៅ</i>	- เจตนาสั่งหรือเชิญชวน	- แปลเป็นคำว่า <i>ไป</i> ไม่ได้ (เปลี่ยนเป็นคำเสริมท้าย เช่น คำว่า <i>เถอะ</i>)

ตารางที่ 21 สำนวนแปลภาษาไทยของคำว่า *ទៅ/tiv/ 'ไป'* ที่ช่วยแสดงเจตนาของประโยค

จากตารางที่ 21 จะเห็นว่าเมื่อคำว่า *ទៅ/tiv/ 'ไป'* ช่วยแสดงเจตนาของประโยค โดยปรากฏเป็นคำเสริมท้าย กรณีนี้จะไม่สามารถแปลเป็นคำว่า *ไป* เนื่องจากคำนี้ในภาษาไทยไม่สามารถทำหน้าที่ได้เช่นเดียวกับภาษาเขมร ผู้แปลจำเป็นต้องเลือกใช้คำเสริมท้ายให้เหมาะสมกับบริบทแทน

4.2 สำนวนแปลภาษาไทยที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า *เฝ้า* /tiv/ 'ไป' และ *ยัก* /mɔɔk/ 'มา' ที่ปรากฏในบุพพทวลี

ผู้วิจัยพบว่าผู้แปลเลือกใช้สำนวนแปลภาษาไทยที่แสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า *เฝ้า* /tiv/ 'ไป' และ *ยัก* /mɔɔk/ 'มา' ที่ปรากฏในบุพพทวลีหลายวิธี สำนวนแปลที่พบมีตัวอย่างดังต่อไปนี้

คำว่า *เฝ้า* /tiv/ 'ไป' ปรากฏในบุพพทวลีบอกความสัมพันธ์ทางพื้นที่

(64) สำนวนภาษาเขมร

ពីផ្ទះទៅសាលា មានប្រវែងប្រហែលបីគីឡូម៉ែត្រ

/pii pteah tiv saalaa mien pravaen

prahael bay kiiloomaet/

จาก บ้าน ไป โรงเรียน มี ระยะทาง

ประมาณ สาม กิโลเมตร

จากบ้านไปยังโรงเรียน มีระยะทางประมาณสามกิโลเมตร

(เขมร: ๓๖๖)

สำนวนแปลภาษาไทย

จากบ้านพักไปโรงเรียน มีระยะทางห่างกันกว่า 3 กิโลเมตร

(ไทย: ๓๖๖)

ในตัวอย่าง (64) คำว่า *เฝ้า* /tiv/ 'ไป' ปรากฏในบุพพทวลี มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ คือ คำบุพพท + นามวลีจุดเริ่มต้น + *เฝ้า* + นามวลีจุดหมาย มีความหมายบอกความสัมพันธ์ทางพื้นที่ เมื่อพิจารณาสำนวนแปลภาษาไทย พบว่าผู้แปลเลือกใช้สำนวนแปลภาษาไทยที่ปรากฏคำว่า *ไป* ที่มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายตรงกัน แสดงว่าในบริบทนี้ สามารถใช้สำนวนแปลที่มีความเทียบเท่าได้

คำว่า *ຍກ* /*mɔɔk*/ ‘มา’ ที่ปรากฏในบุพพทวลีบอกความสัมพันธ์ทางพื้นที่

(65) สำนวนภาษาเขมร

សូផាតដើរកាត់ពីភូមិបឹងរាំងមកវត្ត

/soophaat daə kat pii phuum bəŋrean

mɔɔk voat/

สุผาด เดิน ตัด จาก บ้าน บึงเรียง
มา วัด

สุผาดเดินตัดจากบ้านบึงเรียงมาวัด

(สุผาด)

สำนวนแปลภาษาไทย

สุผาดเดินผ่านหมู่บ้านบึงเรียงเพื่อกลับวัด

(สุผาด)

(66) สำนวนภาษาเขมร

*ការដើរតាមចង្កេះភ្នំនេះមានប្រយោជន៍ដល់សុខភាពដែរ ទើបគាត់
គ្រាន់តែព្រមជិះឡានត្រឡប់ពីសាលាមកផ្ទះប៉ុណ្ណោះ*

/kaa daə taam caŋkeh pnum nih mien

prayaoc dal sokkha?phiep dae tæp koat

kroantae prɔɔm cih laan tralap pii saalaa

mɔɔk pteah ponnah/

การ เดิน ตาม เหว เขา นี้ มี

ประโยชน์ ถึง สุขภาพ เช่นกัน จึง เขา

แค่ ยอม ขี่ รถ กลับ จาก โรงเรียน

มา บ้าน เท่านั้น

การเดินทางไหล่เขามีประโยชน์ต่อสุขภาพเช่นกัน เขาจึงแค่ยอมขี่รถกลับ
จากโรงเรียนมาบ้านเท่านั้น

(เขมตុះหบฏ)

สำนวนแปลภาษาไทย

การเดินทางไปตามไหล่เขานี้มีประโยชน์ต่อสุขภาพ ท่านจึงขอเพียงนั่งรถ
กลับจากโรงเรียนมาบ้านเท่านั้น

(โพลัมพยับหมอก)

ในตัวอย่าง (65) และ (66) คำว่า *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ปรากฏในบุพบทวลี มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ คือ คำบุพบท + นามวลีจุดเริ่มต้น + *ยัก* + นามวลีจุดหมาย มีความหมายบอกความสัมพันธ์ทางพื้นที่ เมื่อพิจารณาสำนวนแปลภาษาไทย พบว่าในตัวอย่าง (65) ผู้แปลเลือกใช้สำนวนแปลภาษาไทยที่ไม่ปรากฏคำว่า *มา* อย่างไรก็ดี ในสำนวนแปลนี้ ผู้แปลอาจเลือกใช้สำนวนแปลว่า *สูผาดเดินตัดจากบ้านบึงเรียงมาวัด* ได้ แสดงให้เห็นว่าการเลือกไม่แปลในบริบทนี้ เกิดจากจุดประสงค์ด้านความหมาย ไม่ใช่ปัญหาโครงสร้างไวยากรณ์ ขณะที่ตัวอย่าง (66) ผู้แปลใช้สำนวนแปลที่มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายตรงกัน แสดงให้เห็นว่าในภาษาไทยสามารถแปลได้อย่างเทียบเท่าจริง

จากสำนวนแปลภาษาไทยของคำว่า *เฝ้า* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏในบุพบทวลีบอกความสัมพันธ์ทางพื้นที่ สามารถสรุปออกเป็นมาเป็นตารางได้ดังนี้

รูปแบบทางวากยสัมพันธ์	ความหมาย	สำนวนแปลภาษาไทย
คำบุพบท + นามวลีจุดเริ่มต้น + <i>เฝ้า</i> + นามวลีจุดหมาย	- ความสัมพันธ์ทางพื้นที่ - ทิศทางออกจากผู้พูด	- แปลเป็นคำว่า <i>ไป</i> และ <i>มา</i> ได้
คำบุพบท + นามวลีจุดเริ่มต้น + <i>ยัก</i> + นามวลีจุดหมาย	- ความสัมพันธ์ทางพื้นที่ - ทิศทางเข้าหาผู้พูด	- แปลได้อย่างเทียบเท่า

ตารางที่ 22 สำนวนแปลภาษาไทยของคำว่า *เฝ้า* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’
ปรากฏในบุพบทวลีบอกความสัมพันธ์ทางพื้นที่

จากตารางที่ 22 จะเห็นว่าเมื่อคำว่า *เฝ้า* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ปรากฏในบุพบทวลีบอกความสัมพันธ์ทางพื้นที่ ในบริบทนี้สามารถแปลเป็นคำว่า *ไป* และ *มา* ในภาษาไทยได้อย่างเทียบเท่า โดยโครงสร้างไวยากรณ์ไม่เป็นอุปสรรคต่อการแปล

คำว่า *ເສີ/tiv/* ‘ไป’ ที่ปรากฏในบุพพทวลีบอกความสัมพันธ์ทางพื้นที่

(67) สำนวนภาษาเขมร

តាំងពីថ្ងៃនេះទៅ អញខ្ញុំបន្តបំផ្លាញនៅទីនេះ

/tanpii tɲay nih tiv ʔan ʔaoy bantup

ʔaen muəy niv loə pteah/

ตั้งแต่ วัน นี้ ไป ข้า ให้ ห้อง

เอ็ง หนึ่ง อยู่ บน บ้าน

ตั้งแต่วันนี้ไป ฉันให้ห้องแกหนึ่งห้องอยู่ข้างบนบ้าน

(สุเมธ)

สำนวนแปลภาษาไทย

ตั้งแต่วันนี้ไป ฉันจะให้ห้องหนึ่งห้องอยู่ข้างบนบ้าน

(สุเมธ)

(68) สำนวนภาษาเขมร

ពីថ្ងៃនេះទៅមុខ ខ្ញុំសន្យាទទួលរ៉ាប់រងក៏ដរសោភា

/pii tɲay nih tiv muk knom sanyaa totuəl

raprəwŋ kamdaa soophie/

ตั้งแต่ วัน นี้ ไป หน้า ฉัน สัญญา รับ

ดูแล เป็นเพื่อน โสภา

ตั้งแต่วันนี้ไปข้างหน้า ฉันสัญญาว่าจะคอยดูแลอยู่ข้าง ๆ โสภา

(บัมเทตยิสตาส)

สำนวนแปลภาษาไทย

ตั้งแต่วันนี้ไป ฉันสัญญาจะรับรองอยู่เฝ้าใช้ครูโสภา

(ลิ้มไม่ลง)

ในตัวอย่าง (67) และ (68) คำว่า *ເສີ/tiv/* ‘ไป’ ปรากฏในบุพพทวลี มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ คือ คำบุพพท + นามวลีจุดเริ่มต้น + *ເສີ* + (นามวลีจุดหมาย) มีความหมายแสดงความสัมพันธ์ทางเวลา เมื่อพิจารณาสำนวนแปลภาษาไทย พบว่าผู้แปลเลือกใช้สำนวนแปลภาษาไทย

ที่ปรากฏคำว่า *ไป* ที่มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายตรงกัน แสดงว่าในบริบทนี้ สามารถใช้
สำนวนแปลที่มีความเทียบเท่าได้

คำว่า *ຍັກ* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏในบุพพทวลีบอกความสัมพันธ์ทางเวลา

(69) สำนวนภาษาเขมร

*តាំងពីថ្ងៃនោះមក ចៅចិត្រក៏បានធ្វើជាកម្មករដឹកត្បូងនៅគេហដ្ឋានរបស់
ហ្លួងរតនសម្បត្តិ*

/tanpii tɲay nuh mɔɔk caocət kaa baan tvəə cie
kammaʔkaa ciik tboonj niv keehaʔsthaan roboh
luəŋroovtnɔɔsambat/

ตั้งแต่ วัน นั้น มา เจ้าจิตร ก็ ได้ ทำ เป็น
กรรมกร ชุด พลอย อยู่ บ้าน ของ

หลวงรัตนสมบัติ

ตั้งแต่วันนั้นมา เจ้าจิตรก็ได้เป็นกรรมกรชุดพลอยที่บ้านของหลวง
รัตนสมบัติ

(กุณาบไซ์บิธ)

สำนวนแปลภาษาไทย

ตั้งแต่วันนั้นมา เจ้าจิตรก็ได้เป็นกรรมกรชุดพลอยที่เคหสถานของหลวง
รัตนสมบัติ

(กุหลาบไพลิน)

(70) สำนวนภาษาเขมร

តាំងពីខ្ញុំរៀបការជាមួយនាងមក នាងចេះតែខាងបំផ្លាញលុយ

/tanpii kɲom riəpkaa ciemuəy nieŋ mɔɔk
nieŋ ceh tae khaanj bamplaan luy/

ตั้งแต่ ฉันทัน แต่งงาน กับ นาง มา นาง

รู้ แต่ ข้าง ผลาญ เงิน

ตั้งแต่นั้นแต่งงานกับนางมา นางก็เอาแต่ผลาญเงิน

(รณกตะกชุกซ์)

สำนวนแปลภาษาไทย

หลังจากได้แต่งงานกับเธอมา เธอรู้จักแค่ผลาญเงินทอง

(คลื่นชัตทราย)

ในตัวอย่าง (69) และ (70) คำว่า *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ในสำนวนภาษาเขมร ปรากฏในบุพบทวลี มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ คือ คำบุพบท + นามวลี_{จุดเริ่มต้น} + *ยัก* มีความหมายแสดงความสัมพันธ์ทางเวลา เมื่อพิจารณาสำนวนแปลภาษาไทย พบว่าผู้แปลเลือกใช้สำนวนแปลภาษาไทยที่ปรากฏคำว่า *มา* ที่มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายตรงกัน แสดงว่าในบริบทนี้ สามารถใช้สำนวนแปลที่มีความเทียบเท่าได้

จากสำนวนแปลภาษาไทยของคำว่า *เฝ้า* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ที่ปรากฏในบุพบทวลีบอกความสัมพันธ์ทางเวลา สามารถสรุปออกมาเป็นตารางได้ดังนี้

รูปแบบทางวากยสัมพันธ์	ความหมาย	สำนวนแปลภาษาไทย
คำบุพบท + นามวลี _{จุดเริ่มต้น} + <i>เฝ้า</i> + (นามวลี _{จุดหมาย})	- ความสัมพันธ์ทางเวลา - ทิศทางออกจากผู้พูด	- แปลเป็นคำว่า ไป และ มา ได้
คำบุพบท + นามวลี _{จุดเริ่มต้น} + <i>ยัก</i>	- ความสัมพันธ์ทางเวลา - ทิศทางเข้าหาผู้พูด	- แปลได้อย่างเทียบเท่า

ตารางที่ 23 สำนวนแปลภาษาไทยของคำว่า *เฝ้า* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’

ปรากฏในบุพบทวลีบอกความสัมพันธ์ทางเวลา

จากตารางที่ 23 จะเห็นว่าเมื่อคำว่า *เฝ้า* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ยัก* /mɔɔk/ ‘มา’ ปรากฏในบุพบทวลีบอกความสัมพันธ์ทางเวลา ในบริบทนี้สามารถแปลเป็นคำว่า ไป และ มา ในภาษาไทยได้อย่างเทียบเท่า โดยโครงสร้างไวยากรณ์ไม่เป็นอุปสรรคต่อการแปล แสดงว่าคำทั้งสองในภาษาไทยสามารถใช้เชื่อมความเพื่อแสดงความสัมพันธ์ทางเวลาได้เช่นภาษาเขมร

คำว่า *ɛt/tiv/* ‘ไป’ ที่ปรากฏในบุพพทวลีบอกความสัมพันธ์ทางปริมาณ

(71) สำนวนภาษาเขมร

ឯរូបខាងធ្វេងជារូបនារីវ័យប្រហែល ១៨ ទៅ ២០ ឆ្នាំ

/ʔae ruup khaŋ cveŋ cie ruup nierii vey

prahael 18 tiv 20 cnam/

ส่วน รูป ข้าง ซ้าย เป็น รูป ผู้หญิง วัย

ประมาณ 18 ไป 20 ปี

ส่วนรูปด้านซ้ายเป็นรูปผู้หญิงอายุประมาณ 18 ถึง 20 ปี

(บุนเฑียฮิธ)

สำนวนแปลภาษาไทย

ส่วนรูปด้านซ้าย เป็นรูปผู้หญิงอายุประมาณ 18-20 ปี

(ลิ้มไม่ลง)

(72) สำนวนภาษาเขมร

លក់កំណាចដែលមានកំពស់ពី ៥ ទៅ ៦ ម៉ែត្រ បានបក់បោកមកដល់ ហើយ

/rolɔk kamnaac dael mien kampuəh pii 5 tiv 6 maet

baan bak baok mɔk dal haey/

คลื่น ร้าย ที่ มี ความสูง ตั้งแต่ 5 ไป 6 เมตร

ได้ พัด ซัด มา ถึง แล้ว

คลื่นร้ายที่มีความสูง 5 ถึง 6 เมตร ก็ได้ถาโถมเข้ามาถึงแล้ว

(เขมเบตฺ:หฺบฺ)

สำนวนแปลภาษาไทย

คลื่นร้ายที่มีความสูง 5 ถึง 6 เมตร ก็ได้ถาโถมเข้ามาถึงแล้ว

(คลื่นซัดทราย)

ในตัวอย่าง (71) และ (72) คำว่า *ɛt/tiv/* ‘ไป’ ในสำนวนภาษาเขมร ปรากฏในบุพพทวลี มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ คือ คำบุพพท + นามวลีจุดเริ่มต้น + *ɛt* + นามวลีจุดหมาย มีความหมายแสดง

ความสัมพันธ์ทางปริมาณ ผู้แปลเลือกใช้สำนวนแปลที่ไม่ปรากฏคำว่า *ไป* โดยปรับรูปภาษาใหม่ เพื่อให้สื่อความหมายได้ตามภาษาต้นทาง ในกรณีนี้ หากผู้แปลเลือกใช้สำนวนแปลที่ปรากฏคำว่า *ไป* จะได้สำนวนแปลภาษาไทยเป็น *ส่วนรูปด้านซ้าย เป็นรูปผู้หญิงอายุประมาณ 18 ไป 20 ปี และ *คลื่นร้ายที่มีความสูง 5 ไป 6 เมตร ก็ได้ถ้าลมเข้ามาถึงแล้ว ซึ่งเป็นประโยคที่ผิดไวยากรณ์ภาษาไทย ดังนั้น ในการเชื่อมนามวลีเข้ากับเนื้อความในบุพพทวลีนี้ ผู้แปลจึงจำเป็นต้องปรับจากคำว่า *ไป* เป็น คำว่า *ถึง* เพื่อบอกจุดหมาย แสดงให้เห็นว่าในกรณีนี้ คำว่า *ไป* ในภาษาไทย ไม่สามารถแสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายที่เทียบเท่ากับคำว่า *ไป* /*tiv*/ ‘ไป’ ในภาษาเขมรได้

จากสำนวนแปลภาษาไทยของคำว่า *ไป* /*tiv*/ ‘ไป’ ที่ปรากฏในบุพพทวลีบอกความสัมพันธ์ทางปริมาณ สามารถสรุปออกเป็นมาเป็นตารางได้ดังนี้

รูปแบบทางวากยสัมพันธ์	ความหมาย	สำนวนแปลภาษาไทย
คำบุพพท + นามวลีจุดเริ่มต้น + <i>ไป</i> + นามวลีจุดหมาย	- ความสัมพันธ์ทางปริมาณ - ทิศทางออกห่างจาก จุดเริ่มต้น	- แปลเป็นคำว่า <i>ไป</i> ไม่ได้ (ใช้คำว่า <i>ถึง</i> แทน)

ตารางที่ 24 สำนวนแปลภาษาไทยของคำว่า *ไป* /*tiv*/ ‘ไป’ ปรากฏในบุพพทวลีบอกความสัมพันธ์ทางปริมาณ

จากตารางที่ 24 จะเห็นว่าเมื่อคำว่า *ไป* /*tiv*/ ‘ไป’ ปรากฏในบุพพทวลีบอกความสัมพันธ์ทางปริมาณ ในบริบทนี้ไม่สามารถแปลเป็นคำว่า *ไป* ในภาษาไทยได้ แสดงให้เห็นว่าคำดังกล่าวในภาษาไทยไม่ได้พัฒนามามีหน้าที่ทางไวยากรณ์นี้ ดังนั้น ผู้แปลจึงจำเป็นต้องเลือกใช้คำที่มีความเป็นบุพพทและสามารถบอกความสัมพันธ์ทางปริมาณเข้ามาแทน ในกรณีคือคำว่า *ถึง* ผู้แปลจึงเลือกใช้ดังตัวอย่างข้างต้น

จากตัวอย่าง (1) - (72) ที่ผู้วิจัยได้กล่าวไปแล้วนั้น เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบสำนวนภาษาเขมรกับสำนวนแปลภาษาไทยจะพบว่าไม่ใช่ทุกกรณีที่สามารแปลคำว่า *ไป* /*tiv*/ ‘ไป’ และ *ยក* /*mɔɔk*/ ‘มา’ เป็นคำว่า *ไป* และ *มา* ในภาษาไทยได้อย่างเทียบเท่า แม้ว่าส่วนใหญ่จะสามารถแปลได้ แต่ก็พบว่ายังมีจำนวนหนึ่งที่โครงสร้างไวยากรณ์เป็นอุปสรรคต่อการแปล ทำให้ต้องปรับโครงสร้างไวยากรณ์ใหม่ หากต้องการจะเก็บคำว่า *ไป* และ *มา* ไว้ หรือในบางกรณี ผู้แปลไม่สามารถใช้คำว่า *ไป* และ *มา* ได้ เนื่องจากจะทำให้สำนวนแปลภาษาไทยกลายเป็นประโยคที่ผิดไวยากรณ์ ผู้แปลจึง

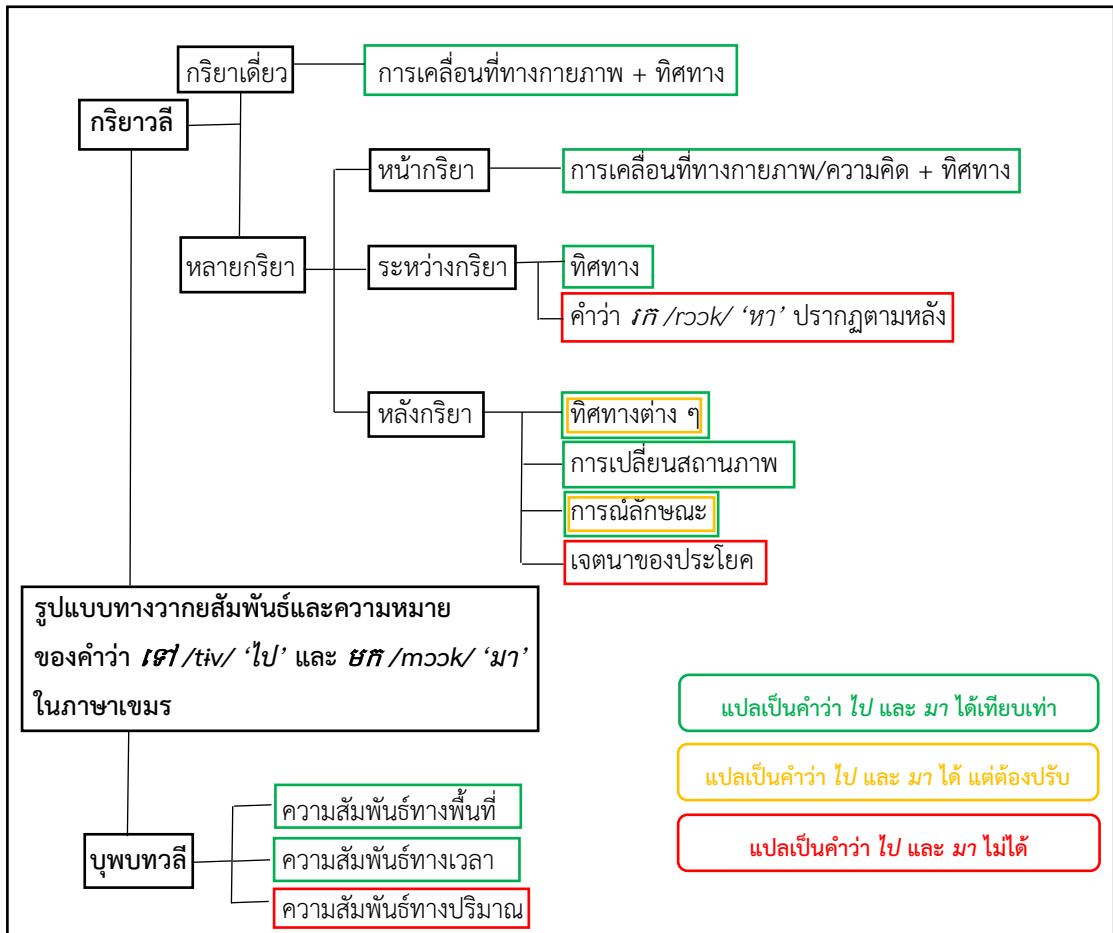
จำเป็นต้องเลือกใช้คำอื่น ๆ ทดแทน การแปลในลักษณะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนี้ ผู้วิจัยจะนำไปเป็น
ประเด็นเพื่ออภิปรายผลการวิจัยต่อไป

บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานของงานวิจัย อภิปรายประเด็นที่เกี่ยวข้อง และเสนอแนะแนวทางการวิจัยต่อไป

5.1 สรุปผลการวิจัย

คำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ในภาษาเขมร ปรากฏในรูปแบบทางวากยสัมพันธ์หลายรูปแบบ มีความหมายต่างกันไปตามรูปแบบที่ปรากฏ เมื่อพิจารณาสำนวนแปลภาษาไทย พบว่ามีสำนวนแปลที่แปลเป็นคำว่า *ไป* และ *มา* ได้อย่างเทียบเท่า สำนวนแปลที่ต้องปรับรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ และสำนวนแปลที่แปลเป็นคำว่า *ไป* และ *มา* ไม่ได้ ผลการวิจัยในภาพรวมสามารถสรุปออกมาเป็นภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 1 รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ในภาษาเขมรกับสำนวนแปลภาษาไทย

จากภาพที่ 1 สามารถนำมาสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1) จากวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า *ទៅ* /*tiv*/ ‘ไป’ และ *មក* /*mɔɔk*/ ‘มา’ ในภาษาเขมร ผลการวิจัยตรงกับสมมติฐานที่ว่าคำว่า *ទៅ* /*tiv*/ ‘ไป’ และ *មក* /*mɔɔk*/ ‘มา’ สามารถปรากฏในรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ คือ ปรากฏเป็นกริยาเดี่ยว ปรากฏหน้าคำกริยา ปรากฏระหว่างคำกริยา ปรากฏหลังคำกริยา และปรากฏระหว่างนามวลี คำทั้งสองมีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ในเชิงพื้นที่ซึ่งเป็นการเคลื่อนที่ทางกายภาพ แสดงทิศทาง แสดงการเคลื่อนที่ในเชิงเวลา และบ่งจุดหมาย

นอกจากนี้ยังพบผลการวิจัยเพิ่มเติมจากสมมติฐาน คือ ด้านรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ พบว่า คำว่า *ទៅ* /*tiv*/ ‘ไป’ และ *មក* /*mɔɔk*/ ‘มา’ ที่ปรากฏระหว่างนามวลี จะปรากฏร่วมกับคำบุพบท *តាំងពី/ពី* /*tan pii*/ ‘ตั้งแต่’ เกิดเป็นบุพบทคาบ *តាំងពី/ពី* + นามวลีจุดเริ่มต้น + *ទៅ/មក* + (นามวลีจุดหมาย) คำทั้งสองจะช่วยเชื่อมนามวลีแสดงจุดเริ่มต้นเข้ากับนามวลีแสดงจุดหมาย และอาจละนามวลีแสดงจุดหมายได้ ในกรณีที่แสดงความสัมพันธ์ทางเวลา

ในด้านความหมาย พบว่าคำว่า *ទៅ* /*tiv*/ ‘ไป’ และ *មក* /*mɔɔk*/ ‘มา’ มีความหมายที่หลากหลาย แปรไปตามตำแหน่งการปรากฏและการเกิดร่วมกับคำอื่น ๆ เมื่อปรากฏเป็นคำกริยาเดี่ยว คำทั้งสองมีความหมายโดดเด่น 2 ความหมาย คือ ความหมายแสดงการเคลื่อนที่ และความหมายแสดงทิศทางการเคลื่อนที่ เมื่อปรากฏตามหลังคำกริยาอื่น ๆ ความหมายของคำกริยาในตำแหน่งแรกจะโดดเด่นกว่า ความหมายของคำว่า *ទៅ* /*tiv*/ ‘ไป’ และ *មក* /*mɔɔk*/ ‘มา’ ทำให้ความหมายแสดงการเคลื่อนที่ค่อย ๆ เจือจางลงไป เหลือเพียงความหมายแสดงทิศทางการเคลื่อนที่ ความหมายของคำทั้งสองยังพัฒนาไปเรื่อย ๆ จนมีความเป็นนามธรรมมากขึ้น ใช้แสดงความสัมพันธ์เพื่อเชื่อมความในบุพบทได้ทั้งความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ ความสัมพันธ์เชิงเวลา ความสัมพันธ์เชิงปริมาณ รวมถึงใช้เป็นคำเสริมท้ายแสดงเจตนาของประโยคได้อีกด้วย

2) จากวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า *ទៅ* /*tiv*/ ‘ไป’ และ *មក* /*mɔɔk*/ ‘มา’ ในภาษาเขมรกับสำนวนแปลภาษาไทย พบว่าผลการวิจัยมีส่วนที่เป็นไปตามสมมติฐาน คือ เมื่อคำว่า *ទៅ* /*tiv*/ ‘ไป’ และ *មក* /*mɔɔk*/ ‘มา’ ปรากฏเป็นคำกริยาเดี่ยว ปรากฏหน้าคำกริยา ปรากฏระหว่างคำกริยา (ยกเว้นกรณีคำกริยา *រក* /*rɔɔk*/ ‘หา’ ปรากฏตามหลัง) รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายที่เกิดขึ้น จะสามารถแปลเป็นคำว่า *ไป* และ *มา* เป็นภาษาไทยได้อย่างเทียบเท่า

ผลการวิจัยที่พบเพิ่มเติมจากสมมติฐานคือ กรณีที่คำว่า *ទៅ* /*tiv*/ ‘ไป’ และ *មក* /*mɔɔk*/ ‘มา’ ปรากฏระหว่างคำกริยา และมีคำว่า *រក* /*rɔɔk*/ ‘หา’ ปรากฏตามหลัง จะไม่สามารถแปลอย่างเทียบเท่าได้ ต้องปรับโครงสร้างไวยากรณ์ใหม่ ทำให้ไม่ปรากฏคำว่า *ไป* และ *มา* ในสำนวนแปล

นอกจากนี้ เมื่อคำว่า *เสี* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ยภ* /mɔɔk/ ‘มา’ ปรากฏตามหลังคำกริยาอื่น ๆ ในกริยาวลี บริบทนี้จะเปลอย่างเทียบเท่าได้ยาก ผู้แปลต้องพิจารณาคำกริยาคำแรกที่ปรากฏในกริยาวลีเสียก่อน หากคำกริยานั้นเป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ มีคำว่า *เสี* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ยภ* /mɔɔk/ ‘มา’ ปรากฏตามมา และมีนามวลีที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ต่อท้าย บริบทนี้จะสามารถแปลเป็นคำว่า *ไป* และ *มา* อย่างเทียบเท่าได้ แต่หากนามวลีที่ปรากฏตามมาเป็นนามวลีที่เกี่ยวข้องกับบุคคล ผู้แปลจำเป็นต้องปรับสำนวนแปลโดยใช้คำไวยากรณ์อื่นซึ่งมีความเป็นบุพบทเข้ามาช่วยแสดงจุดหมายความการปรับเช่นนี้ยังใช้เมื่อคำว่า *เสี* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ยภ* /mɔɔk/ ‘มา’ ปรากฏตามหลังคำกริยาอื่น ๆ ในกริยาวลีด้วยเช่นกัน แสดงให้เห็นว่าคำว่า *ไป* และ *มา* ในภาษาไทยยังอาจมีความเป็นบุพบทไม่เพียงพอ ต่างจากภาษาเขมรที่สามารถแสดงความหมายนี้ได้ด้วย จึงไม่จำเป็นต้องใช้คำไวยากรณ์เช่นภาษาไทย ยิ่งไปกว่านั้น คำว่า *เสี* /tɨv/ ‘ไป’ ที่ปรากฏตามหลังคำกริยาอื่นในกริยาวลี ยังมีความหมายแสดงเจตนาสั่งหรือเชิญชวนได้อีกด้วย เมื่อแปลเป็นภาษาไทยจึงต้องแปลด้วยคำเสริมท้ายในภาษาไทย

เมื่อคำว่า *เสี* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ยภ* /mɔɔk/ ‘มา’ ปรากฏระหว่างนามวลีในบุพบทวลี ผลการวิจัยที่ได้แตกต่างจากสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ไม่ใช่ทุกกรณีที่ผู้แปลจะต้องเลือกใช้คำเชื่อมหรือคำไวยากรณ์อื่นเพื่อแสดงความหมายนี้ หากคำทั้งสองใช้เชื่อมความในบุพบทวลีเพื่อแสดงความสัมพันธ์ทางพื้นที่และความสัมพันธ์ทางเวลา กรณีนี้จะสามารถแปลเป็นคำว่า *ไป* และ *มา* ในรูปแบบทางวากยสัมพันธ์เดียวกันได้ แต่หากใช้เชื่อมความในบุพบทวลีเพื่อแสดงความสัมพันธ์ทางปริมาณ กรณีนี้ผู้แปลจำเป็นต้องเลือกใช้คำไวยากรณ์อื่นแทนคำว่า *ไป* และ *มา* แสดงให้เห็นว่าคำทั้งสองในภาษาไทยมีการพัฒนามามีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้นเช่นกัน แต่ยังพัฒนามีหน้าที่ที่ไม่เท่ากับภาษาเขมร หรืออาจจะเป็นไปได้ว่าในภาษาไทย มีคำอื่น ๆ พัฒนามามีหน้าที่และแสดงความหมายนี้แทนคำว่า *ไป* และ *มา* แล้ว

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่าคำว่า *เสี* /tɨv/ ‘ไป’ และ *ยภ* /mɔɔk/ ‘มา’ ในภาษาเขมร ปรากฏทั้งในกริยาวลีและบุพบทวลี ความหมายของคำทั้งสองแปรไปตามบริบทที่ปรากฏ เมื่อพิจารณาสำนวนแปลภาษาไทยพบว่าสามารถแปลได้อย่างเทียบเท่าเป็นส่วนใหญ่ สอดคล้องกับข้อสังเกตของธีระพันธ์ เหลืองทองคำ (2557) ที่เห็นว่าไวยากรณ์ของภาษาไทยและภาษาเขมรมีความใกล้เคียงกันมาก สามารถแปลเทียบแบบคำต่อคำได้โดยง่าย อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยได้แสดงให้เห็นว่ายังมีบางกรณีที่มีข้อจำกัดในการแปล ทำให้ไม่สามารถแปลได้อย่างเทียบเท่า สาเหตุที่ผลการวิจัยออกมาเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผล 3 ประการ ได้แก่

1) การกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า *ទៅ* /*tiv*/ ‘ไป’ และ *មក* /*mɔɔk*/ ‘มา’ ในภาษาเขมรที่ไม่เท่ากับคำว่า *ไป* และ *มา* ในภาษาไทย

คำว่า *ទៅ* /*tiv*/ ‘ไป’ และ *មក* /*mɔɔk*/ ‘มา’ ในภาษาเขมรและคำว่า *ไป* และ *มา* ในภาษาไทย ต่างอยู่ในบริบทที่เอื้อให้มีหน้าที่ทางไวยากรณ์ได้เช่นกัน อย่างไรก็ตาม การกลายเป็นคำไวยากรณ์เป็นการเปลี่ยนแปลงภายในภาษาหนึ่ง ๆ ดังนั้น คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในแต่ละภาษา จึงอาจพัฒนามามีหน้าที่ทางไวยากรณ์ได้ไม่เท่ากัน หรือพัฒนามามีหน้าที่ทางไวยากรณ์ในทิศทางที่แตกต่างกันออกไป

ข้อมูลที่พบทำให้เห็นว่าคำว่า *ទៅ* /*tiv*/ ‘ไป’ และ *មក* /*mɔɔk*/ ‘มา’ ในภาษาเขมรปรากฏในบริบทที่หลากหลาย คำกริยาที่ปรากฏรวมก็มีส่วนทำให้เกิดการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ทำให้คำทั้งสองพัฒนามามีหน้าที่ทางไวยากรณ์บางประการต่างจากภาษาไทย ส่วนวณแปลภาษาไทยเป็นสิ่งที่พิสูจน์ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ได้ดี โดยเฉพาะการแปลเป็นคำเสริมท้ายหรือคำเชื่อมบอกความสัมพันธ์ทางปริมาณที่ไม่สามารถใช้คำว่า *ไป* ทดแทนกันได้

การนำคำในภาษาที่มีโครงสร้างไวยากรณ์คล้ายคลึงกันมาเปรียบเทียบกับกันอย่างละเอียดเช่นนี้ จึงเป็นสิ่งยืนยันได้เป็นอย่างดีว่าภาษาที่ใกล้เคียงกันมาก ไม่ได้มีไวยากรณ์ที่เทียบเท่ากันเสมอไป ยังมีรายละเอียดบางประการที่แตกต่างกันอยู่ ผู้แปลจึงจำเป็นต้องระมัดระวังและมีความละเอียดรอบคอบในการแปล

2) การเก็บข้อมูลภาษาเขมรต่างช่วงเวลา

แม้ว่างานวิจัยนี้จะศึกษาข้อมูลภาษาเขมรปัจจุบัน แต่ข้อมูลที่เลือกใช้ศึกษาเป็นข้อมูลที่มีความแตกต่างด้านช่วงเวลา กล่าวคือ เก็บข้อมูลจากภาษาเขมรปัจจุบันตั้งแต่ พ.ศ. 2481 ถึง พ.ศ. 2548 ระยะเวลาเกือบ 70 ปีนี้ เป็นช่วงเวลาที่นานเพียงพอให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางภาษาดังนั้น จึงอาจสันนิษฐานได้ว่าแต่เดิมคำว่า *ទៅ* /*tiv*/ ‘ไป’ และ *មក* /*mɔɔk*/ ‘มา’ ในภาษาเขมรและคำว่า *ไป* และ *มา* ในภาษาไทยอาจเป็นคำหลักที่มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายใกล้เคียงกันมาก แต่เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางภาษา อันเป็นลักษณะธรรมชาติของภาษา คำทั้งสองจึงเริ่มมีบริบทการใช้ที่แตกต่างกัน และพัฒนามามีหน้าที่ทางไวยากรณ์ไม่เท่ากันในเวลาต่อมา นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังสังเกตเห็นว่าหน้าที่ทางไวยากรณ์บางประการของคำว่า *ទៅ* /*tiv*/ ‘ไป’ และ *មក* /*mɔɔk*/ ‘มา’ ในภาษาเขมร เช่น การเชื่อมเนื้อความในบุพบทลีแสดงความสัมพันธ์ทางปริมาณ เป็นข้อมูลที่พบในนวนิยายยุคหลัง หน้าที่ทางไวยากรณ์นี้อาจเป็นหน้าที่ที่เกิดขึ้นใหม่ในภาษาเขมร อย่างไรก็ตาม การพิสูจน์ข้อสันนิษฐานนี้อาจต้องอาศัยข้อมูลที่ใช้ศึกษาให้มากขึ้น หรือใช้ข้อมูลภาษาเขมรที่ต่างเวลามากกว่านี้มาเปรียบเทียบให้เห็นชัดเจน

3) บริบทและสถานการณ์การสื่อสาร

ตัวบทประเภทนวนิยายที่ผู้วิจัยเลือกใช้ศึกษา ให้ข้อมูลด้านภาษาทั้งในบริบทของการพรรณนา การบรรยาย และการสนทนา ข้อมูลในบริบทต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้ผู้วิจัยเห็นความแตกต่างของคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ในภาษาเขมรและคำว่า ไป และ มา ในภาษาไทยมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้คำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ เป็นคำเสริมท้ายในภาษาเขมร ข้อมูลส่วนนี้เป็นข้อมูลที่น่าสนใจมาก แสดงให้เห็นการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่มีความหมายต่างไปจากความหมายเมื่อครั้งเป็นคำหลักอย่างสิ้นเชิง คำเสริมท้ายเป็นลักษณะทางภาษาที่ปรากฏในภาษาสนทนา การเก็บข้อมูลจากนวนิยายเพื่อนำมาเปรียบเทียบเช่นนี้ จึงให้ข้อมูลส่วนที่สำคัญและน่าสนใจ หากผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลจากงานชิ้นอื่น ๆ ซึ่งไม่ปรากฏข้อมูลภาษาสนทนา อาจทำให้ขาดข้อมูลส่วนสำคัญนี้ไป และอาจทำให้เข้าใจได้ว่าคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ในภาษาเขมรและคำว่า ไป และ มา ในภาษาไทยมีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายที่ใกล้เคียงกันมากกว่านี้

ข้อมูลภาษาสนทนาจึงแสดงให้เห็นว่าบริบทและสถานการณ์การสื่อสารมีผลต่อการใช้คำในภาษา ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่กว้างขวางและครอบคลุมมากขึ้น ข้อมูลส่วนนี้จึงเป็นส่วนสำคัญที่พึงนำมาพิจารณาร่วมด้วย

การศึกษาเปรียบเทียบคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ในภาษาเขมรกับสำนวนแปลภาษาไทยครั้งนี้ จึงทำให้เห็นว่าแม้ภาษาเขมรและภาษาไทยจะเป็นภาษาเพื่อนบ้านกัน อยู่บนพื้นที่ภาษาเดียวกัน มีลักษณะทางไวยากรณ์หลายประการร่วมกัน ทว่าภาษาทั้งสองก็ยังคงมีรายละเอียดการใช้บางประการที่แตกต่างกัน ในความเหมือนยังมีความต่าง การศึกษาเปรียบเทียบจึงช่วยให้เราเข้าใจลักษณะเหล่านี้มากยิ่งขึ้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่ายังมีประเด็นที่น่าสนใจและควรศึกษาเพิ่มเติม ดังนี้

- 1) การศึกษารูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ในภาษาเขมร โดยเก็บข้อมูลจากตัวบทประเภทอื่น ๆ เพิ่มเติม
- 2) การศึกษารูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า *ទៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *មក* /mɔɔk/ ‘มา’ ในภาษาเขมรแบบข้ามสมัย โดยเปรียบเทียบกับข้อมูลจารึกภาษาเขมรโบราณ ภาษาเขมรสมัยพระนคร หรือภาษาเขมรสมัยหลังพระนคร เพื่อให้เห็นพัฒนาการของคำเหล่านี้ในภาษาเขมร

3) การศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำกริยา แสดงการเคลื่อนที่ในภาษาเขมร เช่น *ឡើង* /laəŋ/ ‘ขึ้น’, *ចុះ* /coh/ ‘ลง’, *ចូល* /cool/ ‘เข้า’ และ *ចេញ* /cəŋ/ ‘ออก’ กับสำนวนแปลภาษาไทย

รายการอ้างอิง

ภาษาเขมร

- គង់ ប៊ុនឈឿន. 2006. **មេឃចុះអប្ប**. ភ្នំពេញ : បណ្ណាល័យធម្មតណ្ណដង្កី.
- ឃឹន សុខ. 2007. **វេយ្យាករណ៍ភាសាខ្មែរ**. ភ្នំពេញ : រោងពុម្ពមិត្តភាពកម្ពុជា.
- ញ៉ុក ថៃម. 1989. **កុលាបប្រែលិន**. ភ្នំពេញ : ម.ប.ក.
- ប៉ាល់ វណ្ណារិក្ស. 1996. **បំភ្លេចមិនបាន**. ភ្នំពេញ : សមាគមអ្នកនិពន្ធខ្មែរ.
- មៅ សំណាង. 1996. **លក់បោកខ្សាច់**. ភ្នំពេញ : HEINRICH BOLL FOUNDATION.
- រឹម គីន. 1965. **សូដាត**. បោះពុម្ពលើកទី 12. ភ្នំពេញ : បណ្ណាគារ សេង ងួន ហួត.
- សួន សុវិន្ទ. 1961. **ព្រះអាទិត្យថ្មីរះលើផែនដីចាស់**. ភ្នំពេញ : រោងពុម្ពវិយះ.

ภาษาไทย

- กึ่งกาญจนา เทพกาญจนา. 2536. **พัฒนาการของแนวคิดเรื่องการก**. ใน วารสารภาษาและภาษาศาสตร์. ปีที่ 12 (ฉบับที่ 1), หน้า 2 - 27.
- _____. 2553. **หน่วยสร้างกริยาเรียงต้นแบบในภาษาไทย**. ใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, บรรณาธิการ. **หน่วยสร้างที่มีข้อขัดแย้งในไวยากรณ์ไทย : หน่วยสร้างคุณาประโยชน์ หน่วยสร้างประโยคเติมเต็ม หน่วยสร้างกริยาเรียง และหน่วยสร้างกรรมวาก**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. 2559. **กระบวนการกลายเป็นรูปไวยากรณ์ Grammaticalization**. กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ ฝ่ายวิจัย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คงค บุนเณียง. 2557. **ไวยากรณ์ย่อ**. ชาลูนชัย คงเพียรธรรม, บรรณาธิการแปล. อุบลราชธานี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- จรัสดาว อินทรทัศน์. 2539. **กระบวนการที่คำกริยากลายเป็นคำบุพบทในภาษาไทย**. วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จินดา เสงสมบูรณ์. 2528. **คำกริยาบอกการเคลื่อนที่ในภาษาไทย**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉ้ออัน ทาระบุตร. 2520. **การศึกษาความสัมพันธ์ของคำกริยา 2 คำที่เรียงกันในประโยคภาษาไทย**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาญินี มณีนาวาชัย. 2551. **การศึกษาสมมูลภาพในการแปลคำกริยา “ไป” และ “มา” ในภาษาไทยเป็นภาษาเยอรมันในงานวรรณกรรมนวนิยายแปล**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- 2559. **ความเป็นอัตวิสัยของคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ “ไป” และ “มา” ในภาษาไทย.** วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณุก แฉม. 2540. **กุหลาบไพลิน.** แปลโดย อุไรศรี วรสระริน, ชลดา เรื่องรักซ์ลิขิต, อรวรรณ บุญย
 ฤ
 ท
 ธี
 และคณะ. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย ศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนภาษาเขมร
 ภ
 า
 ค
 วิ
 ช
 า
 ภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดวงสมร สิงห์ปรีชา. 2541. **พระอาทิตย์ดวงใหม่ขึ้นเหนือแผ่นดินเก่า : การศึกษาวิเคราะห์คุณค่าของนวนิยาย.** สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเขมรศึกษา ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ. 2557. ความหลากหลายและความกลมอมรวมทางภาษาในประเทศกลุ่มประชาคมอาเซียน. **วารสารเอเชียปริทัศน์.** ปีที่ 35, ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2557), หน้า 1 - 28.
- นอวรรณ พันธุ์เมธา. 2510. **โครงสร้างของหน่วยแก่นของกริยาวลี.** วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พ. นอวรรณ (นามแฝง). 2527. **การใช้ภาษา 2.** พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : พลพันธ์การพิมพ์.
- พรรณศิริ เดชมณเฑียร. 2542. **การศึกษาเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมเขมรเรื่อง "คลื่นซัดทราย" (รลโขบกุขสาจ).** สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเขมรศึกษา ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยาใจ ชูวิชา. 2536. **ความเป็นประโยคของหน่วยสร้างกริยาเรียงในภาษาไทย.** วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ริม คีน. 2550. **สุมาต.** แปลโดย ประยูร ทรงศิลป์. กรุงเทพฯ: พิเศษการพิมพ์.
- วรลักษณ์ วีระยุทธ. 2556. การศึกษาวากยสัมพันธ์ข้ามสมัยในคำว่า ไป และ มา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาศาสตร์ประยุกต์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วัลยา วิวัฒน์สร. 2557. **การแปลวรรณกรรม.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. 2560. **พจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ (ภาษาศาสตร์ทั่วไป) ฉบับราชบัณฑิตยสภา.** กรุงเทพฯ : สำนักงาน

- หงษ์ลดดา กล้าหาญ. 2548. การศึกษาเชิงวิเคราะห์ท่อนิยายเขมรเรื่อง "ลืมนี่ไม่หลง". สารนิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเขมรศึกษา ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อรรวรรณ บุญยฤทธิ์. 2562. ระบบเสียงและไวยากรณ์ภาษาไทยและภาษาเขมร. กรุงเทพฯ:
ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อุปกิตศิลปสาร, พระยา. 2548. **หลักภาษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- อุไรศรี วรสระริน. 2553. **ร่องรอยภาษาเขมรในภาษาไทย Les éléments khmers dans la
formation de la langue siamoise**. แปลโดย อรรวรรณ บุญยฤทธิ์, จตุพร โคตรนก
และ สมเกียรติ วัฒนาพงษากุล. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี
มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ.

ภาษาอังกฤษ

- Aikhenvald, Alexandra Y. & Dixon, R. M. W. 2006. **Serial verb constructions: A cross-
linguistic typology**. Oxford: Oxford University Press.
- Baker, Mark C. 1989. Object sharing and projection in serial verb constructions. **Linguistic
Inquiry** 20 (4): 513 – 553.
- Bisang, Walter. 2015. Modern Khmer. **The Handbook of Austroasiatic Languages**.
Edited by Mathias Jenny and Paul Sidwell. Leiden : Printforce.
- Clark, Marybeth. 1992. Serialization in Mainland Southeast Asia. **Pan – Asiatic
Linguistic**. Proceedings of the 3rd International Symposium on Language and
Linguistics, vol. 1. (P. 145 - 160). Chulalongkorn University, Bangkok, January 8 – 10.
- Haiman, John. 2011. **Cambodian : Khmer**. Amsterdam : John Benjamins.
- Headley, Robert K. and Chim, Rath. and Soeum, Ok. 1997. **Modern Cambodian-
English dictionary**. Kensington, Md: Dunwoody Press.
- Heine, Bernd. & Kuteva, Tania. 2007. **The genesis of grammar: a reconstruction**.
Oxford: Oxford University Press.
- Hopper, Paul J. & Traugott, Elizabeth Closs. 2003. **Grammaticalization**. (2nd ed.)
Cambridge: Cambridge University Press.
- Iwasaki, Shoichi and Yap, Foong-Ha. 1998. 'Give' constructions in Thai and beyond: a
cognitive and grammaticalization perspective, in **The International**

- Conference on Tai Studies**, ed. S. Burusphat, Bangkok, Thailand, 371-382. Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University.
- Longacer, Robert E. 1976. **An Anatomy of Speech Notions**. Lisse : the Peter De Ridder Press.
- Lord, Carol. 1993. **Historical Change in Serial Verb Constructions**. Amsterdam/Philidelphia : John Benjamins.
- Rungkuan, Suda. 1992. **The Subsidiary Verbs /pay/ ‘go’ and /maa/ ‘come’ in Thai**. Master’ s degree Thesis (Linguistic) Department of Linguistic Faculty of Arts Chulalongkorn University.
- Sak-Humphry, Chany. 1995. ‘Serial’ and ‘Compleitive’ Verbs in Khmer?. In M. Alves (ed.), **Southeast Asian Linguistics Society III**, 171–204. Tempe, Arizona: Arizona State University.
- Sutthichatchawanwong, Wanlee. 2006. **A Study of the Translation of Thai Serial Verb Constructions with Directional Verbs and their Semantic and Syntactic Equivalence in English**. Ph.D.’ s Dissertation (English as an International Language) Graduate School Chulalongkorn University.
- Wilawan, Supriya. 1993. **A Reanalysis of So-called Serial Verb Constructions in Thai, Khmer, Mandarin Chinese, and Yoruba**. Ph.D. Dissertation, University of Hawaii.
- Wilkins, David P. and Hill, Deborah. 1995. When “go” means “come”: Questioning the basicness of basic motion verbs. **Cognitive Linguistics (includes Cognitive Linguistic Bibliography)**. 6 (2 - 3): 209 – 259.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล	กฤตกร สารกิจ
วัน เดือน ปี เกิด	2 พฤษภาคม 2536
สถานที่เกิด	สุรินทร์
วุฒิการศึกษา	- อักษรศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 2) สาขาวิชาภาษาไทย (วิชาเอกภาษาไทย วิชาโทภาษาเขมร) ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2558 - ศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2559
ที่อยู่ปัจจุบัน	ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงรัชดาภิเษก เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400
ผลงานตีพิมพ์	-